

Na PUlze

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove
ročník VI., číslo 2, jún 2013

Srdečne blahoželáme

70

prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD.
doc. RNDr. Andrej Pavúk, CSc.

60

doc. PhDr. Euba Končeková, PhD.
doc. PhDr. Vladislav Dudinský, PhD.
doc. ThDr. Radim Pulec-Kryštof, PhD.
PhDr. Štefan Surmánek, CSc.
Bc. Mária Zelinková
Imrich Papač
Irena Matisová
Ján Čekan

*„Krása sveta je vždy úmerná kráse
ducha, ktorý ho vníma.“*

Heinrich Heine

50

doc. PhDr. Ivana Pirohová, PhD.
doc. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc.
doc. ThDr. Alexander Čap, CSc.
PaedDr. Zuzana Sláviková, PhD.
PaedDr. Mária Zahatňanská, PhD.
Monika Šarišská
Ľudmila Mihaliková
Anna Nakatová

Milí čitatelia,

„toľko krásy vidíš, koľko v sebe nosíš...“, znie výrok jedného z majstrov umenia. Mám pocit, akoby sa tá krása okolo nás a v nás stále násobila, každým novým počínom, každým podujatím, ktoré Prešovská univerzita v Prešove organizuje. Športovo-kultúrny UNIPO DAY 2013, s podtitulom „Deň, ktorý patrí Tebe“, vyvolal eufóriu, aká tu ešte nebola. Už po druhýkrát v tomto akademickom roku (prvýkrát počas Dňa otvorených dverí PU v Prešove, 14. 2. 2013) sa spojili sily, talent a radosť študentov, vedeckovýskumných, pedagogických, tvorivých a administratívnych pracovníkov Prešovskej univerzity v Prešove, aby vytvorili úžasnú atmosféru symbiózy telesnej i duchovnej kultúry a oddychu. Energia z tohto dňa akoby v nás naberala na sile a všetko i každodenná rutinná práca ide akosi „od ruky“, ľahšie.

Pre našu univerzitu je veľkou ctou, že nás 29. apríla 2013 navštívil predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico a oficiálne otvoril II. etapu projektu dobudovania Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka. Jeho prednášku na tému „Ľudské práva a Ústava SR“ si do univerzitnej auly prišli vypočuť stovky študentov.

Prešovská univerzita v Prešove má aj Sestru roka. Redakcia odborného mesačníka Sestra a vydavateľstvo Ecopress, a.s. odovzdali Cenu za celoživotné dielo v ošetrovatelstve za rok 2012 Dr. h. c. prof. PhDr. Anne Eliašovej, PhD., dekanke Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove, ktorú si prevzala z rúk ministerky zdravotníctva SR Zuzany Zvolenskej. Aj my, za redakciu Časopisu Prešovskej univerzity v Prešove Na PUIze, jej srdečne blahoželáme.

Ešte je za nami len päť mesiacov roka 2013 a naša alma mater zažila už množstvo akcií, vedeckých podujatí, návštev významných domácich i zahraničných predstaviteľov verej-

nej správy, diplomacie, kultúry, atď., naši študenti i pracovníci PU v Prešove úspešne reprezentovali svoju univerzitu. Stačí sa začítať do stránok tohto čísla časopisu a človek žasne nad tým, akým bohatým spoločenským životom prešovská univerzita žije...

Začalo sa to exkluzívnym 16. reprezentačným plesom PU v Prešove, s kapelou I. M. T. Smile, pokračovalo Dňom otvorených dverí PU, na ktorý prišli tisíce návštevníkov, potom sme ako „UNIPÁCTI“ darovali lásku v krvi počas mobilného odberu v UNIPOCENTRE PU a napokon radosť, dobro a súdržnosť zvíťazili na pôde PU v Prešove počas UNIPO DAY 2013... Medzitým naši vedci navštívili Keňu, ich odchovanci študujú primáty (hlavne orangutany), ekologovia šľachtia a patentujú nové, biologicky aktívnejšie odrody bylín, ich študenti za pomoci európskych projektov pracujú v laboratóriách prestížnej spoločnosti na výrobu liečiv, geografi testujú novú, bezpilotnú helikoptéru s laserovým skenerom zemského povrchu... Je to úžasné, ak sa chce, všetko sa dá urobiť, vymyslieť, zorganizovať, v rámci spolupráce, nadšenia a ochoty všetkých, tak ako to Prešovská univerzita v Prešove dokáže.

Kamila Urmaničová
šéfredaktorka

Na PUIze – Časopis zaregistrovaný na MK SR pod číslom EV 2836/08 – ISSN 1337-9208 – Ročník VI/2013, číslo 2 – Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove, Ul. 17. novembra 15 – IČO 17 070 775

Redakcia: Mgr. Kamila Urmaničová (šéfredaktorka) – email: redakcia@unipo.sk, Mgr. Michaela Marcinová, PhD. (zástupkyňa šéfredaktorky),

Bc. Vladimíra Čajová (zástupkyňa šéfredaktorky)

Redakčná rada: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., PaedDr. Ivana Cimernanová, PhD., PhDr. Ľudmila Adamová, ThLic. Martina Poláková, PhD., PhDr. Branislav Fik, PhD.,

PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD., Mgr. Radoslav Rusňák, PhD., ThDr. Maroš Šip, PhD., Mgr. Patrik Durkač, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD.,

Ing. Peter Halfo, RNDr. František Franko, PhD., Ing. Vladimíra Pohorelková, Bc. Slavomíra Margeťová

Foto na obálke: Jaro Ondo – Satzba: Ing. Ladislav Nagy – Úprava obrázkov: Mgr. Gabriela Felix – Tlač: Tlačiareň Kušnír Prešov

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov redakcia nezodpovedá.

Univerzitný časopis Na PUIze je pokračovaním časopisu akademickej obce PU v Prešove.

UNIPPO DAY

Deň, ktorý patril nám všetkým

Tak ako vždy, pred veľkou slávnosťou každého z nás, je predvečer časom očakávania, aj predvečer UNIPPO DŇA 2013 bol očakávaním pre tých, ktorí sa zúčastnili na besede Pod univerzitnou lampou s názvom „Kam kráčaš univerzita?“. Komorná atmosféra Univerzitnej knižnice PU v Prešove bola umocnená otvorenou debatou študentov s vedením univerzity a zástupcom MŠVVaŠ SR. Vkusne inštalovaná univerzitná lampa si posvietila na nebojácne názory študentov, ktorí vystúpili zo svojich profilov, tak obľúbených na sociálnych sieťach. „Likeovali“ tému povinných prednášok, ktoré sú častokrát odsúdené k neúspechu a nepopularite. Účastníci debaty ponúkali liberálnu optiku riešenia vzdelávania na univerzite. No nielen práva, ale aj povinnosti sú súčasťou študijného poriadku, čo vedenie univerzity na presných príkladoch objasňovalo.

*„Kam kráčaš univerzita?“
„V smere úspešne zvládnutých výziev,
užitočných projektov a smelých plánov pre
riešenie statusu univerzity na regionálnej,
národnej i medzinárodnej úrovni.“*

Zlákaní pozitívnym myslením, že na športoviskách sa bude dariť všetkým družstvám a exhibícia prinesie zaslúžené víťazstvo tým najlepším, sme si všetci z radov organizátorov vydýchli, keď siedmomájový utorok slávnostne otvorilo krásne slnečné počasie. Krátko po siedmej hodine ráno sa otvorili športoviská, nainštalovala sa aparatura, ktorá nie vždy fungovala na 100 % a študenti, učitelia i administratívni pracovníci, ktorí prišli bojovať o najlepšie umiestnenie, mohli zaregistrovať svoje družstvá. 9.00, odpísané. Členovia vedenia univerzity posunuli očakávania športovcov na hraciu plochu a turnaje vo volejbale a futbale sa

„Družstvá, do toho!“

mohli začať. Na drobné zranenia dohliadali zdravotníci, študenti Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove. Rozmanitosť družstiev, s verovou podávané najlepšie možné výkony, milosrdné údery profesionálov, eufória zamestnancov administratívy, ktorí mohli aspoň v tento jeden deň opustiť múry kancelárií

a na chvíľu zanechať riešenie agendy, charakterizovali športovú časť podujatia UNIPPO DAY 2013. Členovia Fakulty športu dokonale manažovali športové turnaje na oboch športoviskách: na multifunkčnom ihrisku, kde mal hlavné slovo doktor Patrik Durkáč, i v Športovej hale PU. Doktorky, v tandemovom zložení Lenka Tlučáková a Tereška Slančová, zdokonalili športové podujatie bezchybnou prípravou. Mobilné telefónne spojenie v samotný deň konania turnaja výkonnostne zvládlo komunikáciu s organizátorom a bolo svedkom chronologického riešenia otvorenia

športovísk, priebehu turnaja i slávnostného dekorovania víťazov rektorom PU v Prešove, dekanom Fakulty športu PU v Prešove i primátorom mesta Prešov.

„ Môžeme toto podujatie budúci rok prepojiť s aktivitami mesta Prešov? “

Ponuka na spoluprácu pri organizovaní takéhoto rôznorodého podujatia bola vyslovená primátorom Prešova pri dekorovaní víťazov na športoviskách. Príjme univerzita túto ponuku? Budú si zástupcovia mesta pamätať na jedinečné podujatie univerzity? Veríme, že budúci ročník prinesie do hľadiska športovísk aj administratívnych zamestnancov univerzity, aby pečať univerzitného dňa bola dokonalá.

Umiestnenie družstiev vo volejbalovom a futbalom turnaji

Volejbal

- 1.miesto: Družstvo FZO Ošetrovateľstvo
- 2.miesto: Družstvo FŠ II ročník
- 3.miesto: Družstvo FŠ Luskus

Futbal

- 1.miesto: Družstvo FF
- 2.miesto: Družstvo FŠ
3. miesto: Družstvo FŠ 2

„Umenie je dušou univerzity“

Terasa budovy VŠA ponúkala program opäť jedinečný – ART vystúpenia študentov PU v Prešove. Slnéčníky, rozložené na terase ako súčasť hľadiska, darovali publiku tieň. Bolo možné sa pristaviť, započúvať sa, pozerať i oddýchnuť si. A to všetko v spoločnosti vážnej hudby, folklórneho vystúpenia, gitarových a klavírných tónov a hercov divadiel PU v Prešove.

ART vystúpenia študentov, pod vedením doktora Hrušovského, otvorili pandorinu skrinku, ktorá objasnila jedinečnú funkciu umeleckých katedrií PU v Prešove. Lebo nedá sa o umenie toľko napísať, koľko sa dá umením získať. Je naozaj ťažké hodnotu umenia zmerať. Pre nás, organizátorov, bol meradlom záujem publika z radov študentov i zamestnancov, ktorí výkony umelcov odmenili potleskom. Bolo badať zníženú rýchlosť áut, ktoré Ulicou 17. novembra prechádzali a na pár sekúnd fandili viac umelcom, než volantu.

„Aha, teta z okna sa pozerá...“

A susedia univerzity otvorili okná a kúsok tej duše, ktorou umenie pre univerzitu je, ako hovorí pani doktorka Derevjaniková, vpustili do svojich príbytkov.

„Portrét? Urobím, postačí 59 sekúnd“

Portrét UNIPO DAY bol ďalšou jedinečnou aktivitou umelcov pod vedením doktora Onda. Študenti s talentom prenášali na obrazy podobizne tých, ktorí túžili mať portrét z ich dielne. Stačilo 59 sekúnd a vaše druhé ja bolo na obraze. Ani fotografovanie neostalo nepovšimnuté. Fotografie sú súčasťou stálej výstavy v UNIPOCENTRE PU. Príďte sa pozrieť, ako vám bolo dobre. Prezradili vás úsmevy, zvečnené objektívom.

Je to azda len zdanie, že umelci naozaj dokážu darovať viac?

„Ak sa spojíme, dokážeme veľa“

Hoc predposledný odsek, no o to väčšie ocenenie pre spoluprácu. Univerzitné médiá PU v Prešove (PaF rádio a Televízia Mediálka TV) reprezentujú študenti, ktorí sú tvoriví, šikovní a flexibilní. Dokážu navodiť atmosféru profesionálneho rádiového a televízneho spravodajstva. S mikrofónom v rukách a kamerou na pleciah Vás prenese do virtuálnej reality a vy ste zrazu súčasťou reportu o univerzite a svoje pocity ponúkate ďalším, lebo je to príjemné. Stačí sa spojiť a podporiť správnu vec. A práve študenti nastavili zrkadlo nám ostatným, lebo ak sa spojíme, dokážeme veľa.

UNIPOFEST 2013

Festivalová „pohodička“ sa začala krátko po štrnástej. Pivo zadarmo vytvorilo hadíka dopytujúcich študentov, ktorý sa veľmi pomaly skracoval. Hudba z iného súdka rozprúdila krv v žilách a premostila k brehu, kde sa hral rock už známych hudobných skupín. Organizátori nič nenechali na náhodu, o čom svedčili bezpečnostné hliadky. Vo večerných hodinách decibely hudby stíchli, a to bola bodka za UNIPO DAY a UNIPOFEST 2013.

Ďakujeme všetkým, ktorí svojou troškou prispeli k realizácii tohto dňa. Počnúc vedením univerzity, členmi Fakulty športu, vedúcimi umeleckých katedrií PU, cez študentov – členov zatiaľ nemenovaného klubu nadšencov, ktorí sú na PU radi a v neposlednom rade členov Technicko-prevádzkového útvaru PU.

Ing. Vladimíra Pohorelcová
Foto: Mgr. Gabriela Felix,
archív AV štúdia CCKV
PU v Prešove, archív UK PU v Prešove

Predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico navštívil PU v Prešove

Predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico navštívil 29. apríla 2013 Prešovskú univerzitu v Prešove. Slávnostne otvoril nové priestory Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka, kde v rámci druhej etapy riešenia projektu podporeného z OP Výskum a vývoj bolo zriadených 5 špičkových výskumných laboratórií.

„Je to výborný príklad toho, ako možno využiť zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ, celkovo asi 4 mil. eur bolo refinancovaných do toho centra. Prešiel som päť špičkových laboratórií, ktoré sú vynikajúco vybavené a priamo na mieste som hovoril s ľuďmi o tom, čo robia. Ide o neuveriteľne zaujímavé projekty,“ povedal po slávnostnom otvorení centra excelentnosti predseda vlády SR doc. JUDr. Robert Fico, CSc. a pokračoval: *„Je tam zaujímavý projekt skúmania migrácie, ktorý skúma, z akých oblastí ľudia prichádzajú a podľa toho sa dá potom určiť aj kvalita ich života ako aj určité perspektívy do budúcnosti. Nájdeme tu výskumy, ktoré sa dajú v praxi vynikajúco využiť. Moderné prístroje, mladí ľudia, toto je budúcnosť Slovenska.“*

Jeho slová potvrdil aj rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD.: *„Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka je špičково vybavené novou laboratórnou technikou a prístrojmi, čo nám umožní dosahovať výsledky v oblasti molekulárnej genetiky na hraniciach súčasného stavu poznatkov v tejto vednej oblasti, čím sa budeme môcť zaradiť do medzinárodných výskumných konzorcií, získavať grantovú podporu výskumu z medzinárodných finančných schém. Od toho očakávam významné posilnenie konkurencieschopnosti Prešovskej univerzity v Prešove v oblasti výskumu.“*

Riaditeľ Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka na PU v Prešove prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc. je na svoje pracovisko právom hrdý: *„Centrum excelentnosti vzniklo vďaka finančnej podpore zo štrukturálnych fondov EÚ, operačného programu výskum a vývoj. Získali sme príspevok na projekt „Dobudovanie Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka s dôrazom na skvalitnenie vedeckého výskumu – II. Etapa“ zhruba 2 774 000 eur, s ktorých sme vybudovali päť špičkových laboratórií.*

Tieto laboratória budú slúžiť na ekologický a molekulárno-genetický výskum pri plnení úloh domácich a zahraničných projektov.

Riešiteľský kolektív tohto centra tvorí 15 vedeckých pracovníkov a doktorandov, ktorí vďaka prístrojovému vybaveniu najmodernejšou svetovou technológiou v oblasti sekvenovania DNA získali počas riešenia projektu významné výsledky publikované v 46 karentovaných časopisoch a zahraničných vedeckých periodikách registrovaných v databázach Web

of Science a Scopus. Vydali 9 monografií a aktívne sa zúčastnili na 22. Kongresoch v Európe, v Amerike, v Ázii a v Austrálii.

Spomínané výsledky sa nemalou mierou podieľali tiež na hodnotení kvality Fakulty humanitných a prírodných vied raňingovou a reitingovou agentúrou ARRA, kde tradične obsadzujeme najvyššie umiestnenia.“

Z úspechu Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka sa teší aj dekan FHPV PU (na pôde ktorej centrum excelentnosti sídli) doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD.: „Som hrdá na to, že centrum excelentnosti, aj keď je pod gesciou univerzity, tak ľudia, ktorí pracujú v tomto centre, sú našimi zamestnancami. Jedna vec je priestorová vybavenosť, čo je unikátne, konkurujeme v tomto smere aj Bratislave.“

Pre mňa ako dekanu je dôležité, že naši študenti majú šancu nielen vidieť, ale aj pracovať s týmito prístrojmi, a to je pre študenta zážitok, aj preto, aby sa mohol v budúcnosti stať vedcom.“

Premiér Robert Fico sa následne stretol s akademickými funkcionármi univerzity a jej fakúlt a diskutoval s nimi o ďalšom rozvoji vysokého školstva na Slovensku. Vyvrcholením návštevy predsedu vlády SR Róberta Fica bola prednáška pre študentov na tému „Ľudské práva a ústava SR“, na ktorej sa zúčastnilo 300 študentov fakúlt PU.

V závere prednášky sa rektor PU v Prešove René Matlovič poďakoval premiérovi Robertovi Ficovi za jeho záujem a podporu vysokého školstva a odovzdal mu pamätnú plaketu, ktorú Prešovská univerzita v Prešove vydala pri príležitosti 15. výročia svojho ustanovenia.

Andrea Čajová
Foto: Mgr. Viktor Zamborský
Bc. Vladimír Piskura - AV štúdio CCKV
PU v Prešove

Rozhovor s riaditeľom Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka prof. RNDr. Ivanom Bernasovským, DrSc. pri príležitosti jeho otvorenia

■ Ako by ste hodnotil úroveň vedy a výskumu v Prešovskom kraji?

Podmienkou ekonomickej a sociálnej stability určitého štátneho celku je rovnomerný rozvoj jednotlivých regiónov. Problémom Slovenska je prílišná nevyrovnanosť jednotlivých krajov.

I keď za posledných 10 rokov stúpil v Prešovskom kraji podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov z 6,1 percenta na 11,6 percent, patrí stále medzi najnižšie s pomedzi slovenských krajov.

Výdavky na vedu a výskum v Prešovskom kraji v roku 2010 činili 11 588 983 EUR, čo je takmer 4,5-násobne menej ako v Košickom kraji a približne 18-krát menej ako v Bratislavskom kraji.

V iných sektoroch vedy sa to prejavuje podobne, napr.: v Prešovskom kraji sídli zo 70 ústavov SAV len jeden ústav - Astronomický ústav SAV v Tatranskej Lomnici.

■ Aké možné riešenie tohto problému vidíte a akú úlohu v tom zohráva Prešovská univerzita v Prešove?

Kľúčový význam z toho hľadiska mal pre región vznik Prešovskej univerzity v Prešove v roku 1997. Prešovská univerzita v Pre-

šove, ktorá minulý rok oslávila 15. výročie svojho založenia, sa významnou mierou zaslúžila o rozvoj vzdelávania, vedy a výskumu na východnom Slovensku.

Výrazné úspechy univerzity tiež zaznamenala pri uchádzaní sa o financie zo štrukturálnych fondov EÚ. Objem zazmluvnených finančných prostriedkov činil 32,5 mil. EUR.

Jedným zo spôsobov riešenia tohto neutešeného stavu sa javila potreba zriadenia výskumných laboratórií a ústavov na Prešovskej univerzite v Prešove, ktoré by zlepšili konštrukciu vedeckej základne v samotnom regióne.

■ Mohli by ste uviesť, ktoré vedecko-výskumné pracoviská vznikli na Fakulte humanitných a prírodných vied a na Prešovskej univerzite v Prešove?

V roku 1998 vzniklo prvé laboratórium molekulárnej biológie na katedre biológie FHPV PU. A následne v roku 1999 bol zriadený na Prešovskej univerzite v Prešove Ústav národnostných štúdií, ktorý bol hlavným koordinátorom Štátnej objednávky Ministerstva zdravotníctva a Ministerstva sociálnych vecí a rodiny SR: „*Štúdium etnogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho etnika.*

V roku 2004 na Katedre geografie FHPV PU vzniklo Laboratórium geografických informácií.

Vďaka grantovým prostriedkom aplikovaného výskumu Ministerstva školstva SR bolo v roku 2005 zriadené na Katedre biológie FHPV PU Laboratórium molekulárnej genetiky.

Veľmi významným prínosom pre budovanie vedeckej infraštruktúry je využitie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ, z operačného programu Veda a vývoj. V roku 2009 bolo zriadené Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka I, s nenávratným finančným príspevkom 1 312 233,69 EUR. Cieľom bolo vytvoriť pracovisko, ktoré by riešilo výskumné úlohy v oblasti ekológie, fyziológie a genetiky živočíchov a človeka.

V tom istom roku bol zo štrukturálnych fondov EÚ schválený na Katedre fyziky, matematiky a techniky Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove projekt „Vývoj teplomerov a magnetických senzorov na báze chalkogenidov pre praktické aplikácie“. Tento projekt bol podporený v celkovej výške 348 985, 98 EUR.

V tom istom roku bol zo štrukturálnych fondov EÚ schválený na Katedre fyziky, matematiky

a techniky Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove projekt „Vývoj teplomerov a magnetických senzorov na báze chalkogenidov pre praktické aplikácie“. Tento projekt bol podporený v celkovej výške 348 985,98 EUR a stal sa základom pre vybudovanie fyzikálneho laboratória VERSALAB.

Následne, v októbri 2009, bol zo štrukturálnych fondov EÚ získaný projekt: „Využitie výskumu a vývoja na šľachtenie nových kultivarov (prototypov) liečivých rastlín a ich odrodová registrácia“, s nenávratným finančným príspevkom 428 508,22 EUR. V roku 2010 sa začala realizácia projektu „Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka II.“, s nenávratným finančným príspevkom 2 773 548,52 EUR, čo predstavuje až dvojnásobok rozpočtu I. etapy budovania centra. Realizáciou tohto projektu boli vytvorené nové laboratória: laboratórium sekvenčných analýz I a II, laboratórium environmentálnych biotechnológií I a II a laboratórium biodiverzity živočíchov.

■ Aké je zameranie jednotlivých laboratórií Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka II. a aké je ich prístrojové vybavenie?

Laboratória sekvenčných analýz disponujú najmodernejšou svetovou technológiou v oblasti sekvenovania DNA, spomeniem len genetický sekvenátor ďalšej generácie SOLID 5500 XL. Táto technológia umožňuje rýchle osekvenovanie celého ľudského genómu. Moderné sekvenačné metódy umožňujú identifikáciu špecifických génov spôsobujúcich genetické poruchy. Ďalším krokom v tejto oblasti je rozšírenie výskumu o ge-

notypovanie jednonukleotidových polymorfizmov (SNP). K spracovaniu veľkého množstva genetických dát bolo nevyhnutné vytvorenie Bio-banky. Bio-banka a im zodpovedajúce databázy, umožňujú určitý stupeň dostupnosti, vhodnosti a výmeny vzoriek pre vedecké štúdie. Sú nevyhnutné pre štúdium a validáciu vzťahu génov k špecifickým ochoreniam.

Predmetom výskumu v laboratóriách environmentálnych biotechnológií je izolácia a determinácia prírodných látok v štúdiu zameranom na ekofyziologický výskum zvierat a rastlín. Disponujú plnoautomatickým imunologickým analyzátorom pre štúdium biomarkerov, klinickým biochemickým analyzátorom pre stanovenie enzýmov, lipidov a monitoring drog. Ďalej využívajú atómový absorbný spektrofotometer (AAS) pri stanovovaní obsahov predovšetkým ťažkých kovov v pôde, rastlinách, živočíšnych produktoch a potravinách.

Výskum v laboratóriu biodiverzity živočíchov sa zameriava na stanovenie medzidruhovej diverzity

živočíchov a determináciu živočíchov na úrovni druhu. Vyhodnotením vzťahu ichtyocenóz k diverzite enviromentálnych parametrov, k diverzite hlavných potravinových zložiek a počet predátorov, čiže faktorov, ktoré limitujú populáciu druhov. K tomu využívajú moderné optické prístroje a špičkovú techniku zameranú na analýzy faktorov životného prostredia.

■ Aké je využitie prístrojov a aké je zloženie riešiteľského kolektívu centra excelentnosti?

Problém vedy a výskumu nevyriešia len vstupy – prístrojové vybavenie, ale dôležitú úlohu hrajú výstupy formou výsledkov publikovaných v renomovaných vedeckých časopisoch. Riešiteľský kolektív centra excelentnosti tvorí 15 úspešných mladých vedeckých pracovníkov a doktorandov. O ich úspešnosti svedčia vedecké výsledky, dosiahnuté pomocou moderných prístrojov, ktoré boli publikované za obdobie 2010 – 2012 v 46 karentovaných časopisoch a zahraničných vedeckých periodikách registrovaných v databázach Web of Science a Scopus. Svoje výsledky prezentovali na 21 zahraničných kongresoch a vydali 9 monografií. Tieto výsledky zohrali významnú úlohu aj pri hodnotení kvality Fakulty humanitných a prírodných vied rankingovou a reitingovou agentúrou ARRA, kde už tradične Fakulta humanitných a prírodných vied získava popredné umiestnenie (4-krát 1. miesto, 2-krát 2. miesto, 1-krát 3.miesto) .

PaedDr. Mária Berezovská
Foto: Mgr. Viktor Zamborský
Bc. Vladimír Piskura
AV štúdio CCKV PU v Prešove

prof. PhDr. Marie Marečková, DrSc.

Prvá žena s titulom „doctor honoris causa“ udeleným PU

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. odovzdal, 18. marca 2013, na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove, rozšírenom o zasadnutie Vedeckej rady Filozofickej fakulty PU v Prešove, čestný titul „doctor honoris causa“ z odboru história prof. PhDr. Marii Marečkovej, DrSc., profesorky na Masarykovej univerzite v Brne a Univerzite Palackého v Olomouci.

Prof. PhDr. Marie Marečková, DrSc. je medzinárodne uznávaná odborníčka, zaoberá sa dejinami východoslovenských kráľovských miest Bardejova a Prešova, konkrétne ich hospodárskym a spoločenským vývojom v ranom novoveku.

Svoju pozornosť zamerala hlavne na zložité obdobie 17. storočia a v jeho rámci sa usilovala o postihnutie základných tendencií vo vývine miest, verifikovanie ich predpokladaného úpadku, či ďalšieho rozvoja. Pričinila sa tak vo výraznej miere o poznanie slovenských dejín a ich popularizáciu v širšom stredoeurópskom priestore.

K problematike sociálno-ekonomických a kultúrnych dejín miest, ako aj ku každodennému životu mešťana na prahu novoveku publikovala v Českej republike a v zahraničí sedem monografií, šesťdesiat pôvodných štúdií a osem učebných textov.

Ďalším okruhom jej odbornej orientácie sú dejiny historiografie a historického vedomia. Z tohto odboru uverejnila viaceré priekopnícke štúdie.

Zúčastnila sa na množstve študijných pobytov na Viedenskej univerzite, na Sorbonne v Paríži, na Akadémii vied v Sankt Peterburgu. Vystupuje na významných konferenciách a sympóziách v ČR, prednášala na univerzitách vo Wroclawi, Sankt Peterburgu, Charkove, Budapešti. Od roku 2011 je členkou Redakčnej rady periodika *Annales historici Presovienses* Prešovskej univerzity v Prešove a Vedeckej rady Centra excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu Prešovskej univerzity v Prešove.

Činnosť prof. PhDr. Marie Marečkovej, DrSc. a jej aktivity v prospech slovenskej vedy a Slovenska, podnietili Prešovskú univerzitu v Prešove udeliť jej titul Dr. h. c.,

ako vyjadrenie vďaky za prácu, ktorú vykonala nielen pre Prešovskú univerzitu v Prešove, ale pre celé Slovensko.

PhDr. Miriama Knežová

Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Valné zhromaždenie EMUNI v Piran

Euro-meditaeránska univerzita EMUNI bola založená 9. júna 2008. Za oficiálny dátum vzniku sa pokladá 13. február 2009, kedy bola EMUNI oficiálne zaregistrovaná ako právny subjekt. Erasmus chartu získala 22. decembra 2009.

EMUNI bola založená s cieľom umožniť mobilitu študentov, vedeckých a akademických pracovníkov, budovanie spoločných študijných programov ako i s cieľom podporiť realizáciu projektov v euro-mediteránskom priestore. Predstavitelia členských štátov sa stretli 23. februára 2013 v Piran (Slovinsko) na 5. valnom zhromaždení, kde okrem tém ako internacionalizácia vzdelávania, realizácia spoločných projektov a ich finančné krytie boli prediskutované najmä otázky zamerané na dopravu v tomto priestore.

EMUNI, ktoré má v súčasnosti viac než 130 inštitúcií, privítalo na svojom valnom zhromaždení nových 9 členov. Valné zhromaždenie zvolilo i nové vedenie EMUNI. Prof. Dušan Lesjak (Slovinsko) prevzal pozíciu EMUNI prezidenta 1. apríla 2013. Do tejto pozície nastúpil po predchádzajúcom prezidentovi p. Larisovi Gaiserovi, ktorý bol v tejto funkcii od júla 2012, s cieľom stabilizovať finančnú situáciu. V súčasnosti Laris Gaiser zastáva funkciu viceprezidenta EMUNI.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., Foto: archív PU v Prešove

Valné zhromaždenie a konferencia EUA

Na University of Ghent v Belgicku sa 11 - 12. apríla 2013 konalo valné zhromaždenie a konferencia EUA pod názvom European Universities - Global Engagement.

Európska asociácia univerzít (EUA) na svojom valnom zhromaždení zvolila troch nových členov výboru EUA, ktorí nahradia odchádzajúcich členov. Spomedzi 5 nominantov boli na obdobie 2013 -2017 zvolení: Gülay Doğu Barbarosoğlu, rektor, Bogazici University, Turecko; David Drewry, former prorektor, University of Hull, UK (znovuzvolený); Stefano Paleari, rektor, University of Bergamo, Taliansko. Odchádzajúcimi členmi výboru sú prof. Jean-Pierre Finance (Francúzsko) a Giuseppe Silvestri (Taliansko), ktorí boli členmi výboru od roku 2009.

Hlavným predmetom konferencie bola internacionalizácia a rankingy univerzít. Aj napriek demografickému poklesu narastá počet mobilít, čo je pozitívne. Okrem mobilít súčasne narastá aj spolupráca a internacionalizácia i vo vedeckej oblasti.

Androulla Vassiliou, Európska komisárka pre vzdelávanie, kultúru, multilingvizmus a mládež, sa vo svojom príspevku na plenárnom zasadnutí venovala nielen skúsenostiam s internacionalizáciou, ale informovala aj o nových výzvach a venovala sa otázkam e-learningu i blended learningu ako jednej z možností podporovania internacionalizácie vzdelávania. Vo svojom príspevku zdôraznila význam spoločných študijných programov, pričom prezentovala program Erasmus 2014 - 2020, najmä jeho silné stránky v porovnaní so súčasnými projektovými schémami. Venovala sa programu Erasmus for All a jeho trom aktivitám (actions), pričom vyzdvihla spoluprácu s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ. Pozornosť upriamila i na mobilitu za účelom riešenia vedeckých výskumov (napr. Marie Curie Actions v Horizon 2020).

V druhej časti informovala o hodnotení univerzít, samostatne sa venovala U-multiranking, v procese ktorého bude EUA vystupovať ako poradný orgán. Pod-

ľa slov A. Vassiliou U-multiranking poskytne možnosť získania objektívnej informácie o silných a slabých stránkach univerzity.

Tejto problematike sa venovalo samostatné plenárne zasadnutie s bohatou diskusiou, ktorá bola orientovaná na európske systémy vysokoškolského vzdelávania v stále viac konkurenčnom a globalizovanom vysokoškolskom vzdelávaní a výskume.

Pracovné workshopy sa venovali problematike inštitucionálnej stratégie internacionalizácie a medzinárodnej výskumnej spolupráci. Vývoj v oblasti komunikácie, zhromažďovania a zdieľanie dát značne rozšírili možnosti pre zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce vo výskume. Špičkový výskum stále viac vyžaduje rozsiahle zdroje, odborné znalosti a infraštruktúru, čo vedie ku nevyhnutnosti vytvárať medzinárodné výskumné tímy. Diskusie priniesli skúsenosti s viacerými stratégiami vedúcimi ku vizibilite, kvalite vzdelávania a tvorby podmienok pre medzinárodný výskum a vzdelávanie.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
Foto: archív PU v Prešove

PU súčasťou Medzinárodného agrárneho výskumno-vývojového klastra údolia Tisy

Spolu 35 organizácií z piatich krajín oblasti povodia Tisy podpísalo 14. februára 2013 zakladateľskú listinu Medzinárodného agrárneho výskumno-vývojového klastra údolia Tisy. Zástupcovia týchto inštitúcií sa stretli na Debrecénskej univerzite.

Jedným zo spoločných cieľov je medzinárodná integrácia výroby potravín, ktorá má na zreteľli hľadiská bezpečného zásobovania obyvateľstva žijúceho na území Tisy potravinami. Táto výroba sa primárne týka základných potravín, ktoré sa v daných oblastiach dajú vyprodukovať.

Súčasťou tejto aktivity je i zvýšenie zamestnanosti v tejto oblasti. Hlavným poslaním akademických inštitúcií je poskytnutie ich vedeckého potenciálu pri napĺňaní primárneho poslania klastra. Okrem našej univerzity sú členmi klastra napr. SPU Nitra, University of Timișoara, University of Novi Sad, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca a iné. Slovensko zastupujú ešte i Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy v Prešove a Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice n.o.

Oliver Szalai, PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.

Foto: archív PU v Prešove

prof. A. Eliašová preberá ocenenie od ministerky zdravotníctva SR Zuzany Zvolenskej

Cena za celoživotné dielo Dr. h. c. prof. PhDr. Anne Eliašovej, PhD.

„Nič v živote človeka nie je také ťažké, čo by vlastným úsilím nemohol dosiahnuť“

Redakcia odborného mesačníka Sestra a vydavateľstvo Ecopress, a.s. už šiesty rok vyhlásilo súťaž Sestra roka, ktorej pravidlá a podmienky ukazujú nielen odborné kvality sestier a ich vysokú profesionálnu úroveň, ale zároveň aj ľudský prístup, ochotu a obetavosť predstaviteľiek tohto šľachtného a zodpovedného povolania.

V Činohre Slovenského národného divadla v Bratislave sa 25. marca 2013 uskutočnil galavečer, na ktorom sa odovzdávali ocenenia. Vyvrcholením spomínaného podujatia bolo odovzдание *Ceny za celoživotné dielo* v ošetrovatelstve za rok 2012 Dr. h. c. prof. PhDr. Anne Eliašovej, PhD., dekanke Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré si prevzala z rúk ministerky zdravotníctva SR pani Zuzany Zvolenskej.

Profesorka A. Eliašová, PhD. zasvätila celý život vzdelávaniu iných, seba nevynímajúc. Svojím vysoko profesionálnym prístupom, odbornosťou a skúsenosťami formuje a rozvíja vedomosti, nadanie, talent i praktické zručnosti mladých ľudí, a tak ich pripravuje do života. Nesporne sa však usilovnou a systematickou prácou snaží o rozvoj a zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania na všetkých troch stupňoch. To všetko si vyžaduje veľké odhodlanie a nemalú dávku trpezlivosti a energie. Svoje povolanie nevníma len ako zamestnanie, ale predovšetkým ako svoje poslanie.

Kolektív pedagógov i ostatných zamestnancov pani dekanke ešte raz srdečne blahoželá a praje, aby jej ďalšie pedagogické roky boli naplnené tvorivosťou, inšpiráciou, optimizmom, tvorivým prostredím, ale predovšetkým dobrým zdravím.

PaedDr. Ivana Fedurcová, Foto: archív FZO PU v Prešove

Rakúsky veľvyslanec na PU

Na pôdu Inštitútu germanistiky PU v Prešove, 23. apríla 2013, zavítal rakúsky veľvyslanec Josef Markus Wuketich. Témou jeho prednášky pre študentov nemeckého jazyka bola hospodárska spolupráca Rakúska a Slovenskej republiky.

Do popredia kládol najmä znalosť nemeckého jazyka, bez ktorej je zamestnať sa na území Rakúska nemožné. Okrem iného sa Dr. Wuketich vo svojom príspevku venoval aj problematike atómovej energie, či chýbajúcej infraštruktúre v pohraničnej oblasti, s dôrazom na výstavbu mostov. Nezabudol sa vyjadriť ani k možnostiam štúdia na rakúskych univerzitách, a taktiež vyzdvihol kvalitu Karl-Franzens-Universität v rakúskom Grazi, s ktorou má Inštitút germanistiky v rámci programu Erasmus podpísanú dohodu o realizácii študentských mobilít. Aktivity inštitútu,

medzi ktoré patrí napr. letná jazyková škola pod záštitou rakúskeho lektora Christiana Schneidera alebo súťaž v písaní krátkych poviedok, na hosťa natoľko zapôsobili, že prisľúbil pravidelnú účasť na vyučovaní rakúskych reálií, ktoré zabezpečuje Inštitút germanistiky. Podobne ako na Univerzite Komenského v Bratislave, bude pán veľvyslanec v rámci svojej návštevy zároveň odpovedať na otázky a pripomienky študentov.

Erik Štefko, študent IG FF PU, odbor prekladateľstvo-tlmočnictvo Nj-Aj

Foto: IG FF PU a PU v Prešove

Veľvyslanec Dr. Axel Hartmann v Prešove

Prešov navštívil 29. apríla 2013 veľvyslanec Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku, pán Dr. Axel Hartmann, ktorého pôsobenie na úradnom poste končí v tomto roku. V rámci svojej rozlúčkovej návštevy ho privítali zástupcovia viacerých významných školských inštitúcií, ako aj primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyari.

Jeho prvé kroky viedli na Gymnázium Konštantínova 2 v Prešove, kde sa stretol s predstaviteľmi školy, ako aj s učiteľmi nemeckého jazyka, ktorí v spolupráci so ZŠ Važecká pripravili krátky kultúrny program v nemeckom jazyku. Pán veľvyslanec vyslovil podporu pripravovanému projektu bilingválnych tried na spomínanej ZŠ a gymnáziu.

Vo svojom príhovore pred študentmi a študentkami zdôraznil význam vzdelania a vzdelávania, ako aj úzke historické, kultúrne a ekonomické prepojenie oboch krajín a v súvislosti s tým dôležitosť ovládania nemeckého jazyka na Slovensku ako dôležitého jazyka v konkurenčnom boji na európskom trhu práce. Zároveň zdôraznil jeho špecifickosť a význam pre prešovský región, kde sú zastúpené viaceré nemecké firmy. S prorektorom PU v Prešove, prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD., vyzdvihol potrebu úzkej spolupráce v oblasti rozvoja kultúrnych vzťahov, spoločných projektov, pedagogickej a vedeckej spolupráci medzi nemeckými vzdelávacími inštitúciami a Inštitútom germanistiky Prešovskej univerzity v Prešove, ako aj o spolupráci a partneroch PU v SRN. Obaja skonštatovali dôležitosť prepojenia vedeckého bádania v oblasti dejín a nemeckého jazyka.

Návštevu nášho mesta ukončil pán veľvyslanec návštevou primátora mesta Prešov JUDr. Pavla Hagyariho. Venovali sa otázke vytvárania nových pracovných miest v prešovskom regióne za podpory nemeckých firiem pôsobiach na východnom Slovensku. Aj Inštitút germanistiky na FF PU v Prešove prispieva k zvy-

šeniu zamestnateľnosti absolventov, zvlášť prekladateľov a tlmočníkov v spomínaných firmách, výučbou nemeckého jazyka v úzkom prepojení s praxou.

Kolektív IG FF PU v Prešove

Foto: Meike van Hoorn, MA, lektorka DAAD na IG FF PU v Prešove

Vzácná návšteva z Bulharskej republiky

Na pozvanie Katedry slavistiky Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky FF PU v Prešove navštívila 20. marca 2013 našu „alma mater“ vzácna návšteva – Jej Excelencia Margarita Ganeva, mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa Bulharskej republiky na Slovensku.

Spolu s radkyňou a riaditeľkou Bulharského kultúrneho a informačného centra Veľvyslanectva Bulharskej republiky na Slovensku – Elenou Arnaudovou slávnostne otvorili výstavu významného a jubilujúceho bulharského akademického maliara Vladimira Dimitrova Majstora, ktorý sa narodil pred 130 rokmi. Na stretnutí so študentmi a pedagógmi odznela prednáška Bulharsko známe a neznáme, v ktorej pani veľvyslankyňa aktuálne vyzdvihla aj dve dôležité výročia, ktoré sú veľmi významné pre obidva štáty a národy: 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, ako aj 20. výročie nadviazania diplomatických vzťahov medzi Bulharskou republikou a Slovenskou republikou.

Na pôde univerzity absolvovali vzácní hostia niekoľko stretnutí. Najprv s pracovníkmi Katedry slavistiky Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky FF PU, kde sa rokovalo najmä o nových možnostiach pôsobenia lektorátu bulharského jazyka a kultúry. Ako vyplynulo z rozhovorov, perspektívy výučby bulharčiny sa ukazujú aj v programoch zameraných na históriu, teológiu a cestovný ruch. Rozširovanie spolupráce medzi univerzitami a fakultami, spoločné vedecké

Zľava Margarita Ganeva, mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa Bulharskej republiky na Slovensku, docentka Dobrina Daskalova, lektorka bulharského jazyka a kultúry, Elena Arnaudová, riaditeľka Bulharského kultúrneho a informačného centra v Bratislave

projekty a výmeny študentov a pedagógov. To boli najdôležitejšie témy, ktoré sa otvárali na stretnutiach bulharskej veľvyslankyne s PaedDr. Ivanou Cimermanovou, PhD., prorektorkou PU pre vonkajšie vzťahy, prof. PhDr. Vasilom Gluchmanom, CSc., dekanom FF PU a prof. ThDr. Jánom Šafinom, PhD., dekanom PBF PU .

Mgr. Jana Belánová,

doktorandka FF PU v odbore slavistika

Foto: archív Katedry slavistiky, Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky FF PU v Prešove

Fakulta športu PU v Prešove ocenená pri 20. výročí Slovenského olympijského výboru

V bratislavskom hoteli Double Tree sa 27. apríla 2013 uskutočnilo 45. valné zhromaždenie Slovenského olympijského výboru (SOV), ktoré si pripomenulo významné, 20. ročné výročie pôsobenia.

Pri tejto príležitosti boli jednotlivcom a inštitúciám odovzdané vyznamenania a výročné ocenenia za mimoriadny prínos v oblasti propagácie a rozvoja slovenského športu a olympizmu. Medzi ocenenými inštitúciami, ktoré významnou mierou spolupracujú so SOV, bola aj Fakulta

športu Prešovskej univerzity v Prešove. Ocenenie z rúk predsedu SOV PhDr. Františka Chmelára prevzal dekan FŠ PU v Prešove, doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD. Medzi výročnými oceneniami udeľovaných SOV za rok 2012 pribudlo nové ocenenie - Cena Vincenta Lafka, udelené Olympijskému klubu Prievidza, za aktivity pri plnení úloh SOV a propagácii olympizmu.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.

Foto: archív FŠ PU v Prešove

Reinhard Wiemer na Inštitúte germanistiky FF

Inštitút germanistiky Prešovskej univerzity v Prešove navštívil 19. marca 2013 stály zástupca Veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku, pán Reinhard Wiemer – poverenec pre európsku politiku, ktorý sa zaoberá otázkami spojenými s Európskou úniou.

V rámci svojej návštevy, ktorú zorganizovala lektorka DAAD Meike van Hoorn M.A., pôsobiaca na IG, sa prihovoril študentkám a študentom a vo svojej prednáške na tému *20 Jahre deutsch-slowakische Wirtschaftsbeziehungen 1993 – 2013* poukázal na dvadsaťročný vývoj nemecko-slovenských hospodárskych vzťahov od roku 1993 po súčasnosť. Tento vývoj aktuálne prezentoval na prostredí mesta Prešov a prešovského regiónu, kde sú zastúpené viaceré nemecké firmy a v tejto súvislosti apeloval na dôležitosť ovládania nemeckého jazyka na Slovensku. Nevyhovel sa ani otázkam, ktoré sa týkajú politickej spolupráce medzi Nemeckom a Slovenskou republikou (EÚ, NATO a Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)).

Meike van Hoorn, M.A., Foto: Meike van Hoorn, M.A., IG FF PU v Prešove

„UNIPÁCI“ darovali lásku v krvi

Ako v „poľnej nemocnici“, v luxusnom prevedení - tri moderné, pohodlné kreslá a množstvo prístrojov, sterilných ihliel, injekčných striekačiek, odberových vakov i nevyhnutné vyplňanie dotazníkov, takto to vyzeralo v UNIPOCEN-TRE PU v Prešove,

17.4.2013, počas mobilného odberu krvi.

Spolu 52 darcov krvi, z radov študentov i zamestnancov PU v Prešove podporili „Kvapku krvi“ na PU v Prešove - jednu z mnohých akcií, ktoré Národná transfúzna služba (NTS) na Slovensku realizuje, mimo svojich pracovísk. Sestry NTS, pracovisko Prešov: „Máme radosť z každého darcu, hlavne z prvdarcov, lebo vieme, že sa k nám znova vrátia. Snažíme sa vytvoriť pokoj-

nú, príjemnú atmosféru, aby sa darcovia nebáli a prišli zas.“ MUDr. Mikuláš Hudák - lekár NTS, pracovisko Prešov: „Odkedy som skončil školu, až doteraz, sa v podstate nič nezmenilo na tom, že krv je absolútne nenahradiiteľná. Na takéto akcie chodíme často. Myslím si, že do povedomia študentskej verejnosti sa to dostalo pomerne úspešne. Podľa mňa je účasť študentov na týchto odberoch dobrá.“

Anketa - študenti PU v Prešove:

1. „Som prvodarkyňa. Strach bol, že nebudem môcť darovať krv, kvôli mojej váhe, raz som už preto darovať krv nemohla, nemala som 50 kilogramov, teraz mám 53, takže „som prešla“. Myslela som si, že to bude nepríjemný pocit, počas odberu, ale bolo to v pohode.“ 2. „Ja mám z toho veľmi dobrý pocit, pretože viem, že tým pomáham ľuďom, ktorí to potrebujú. Podľa mňa je to dobrovoľná činnosť, ktorá spraví človeka lepším. Dnes som prišiel darovať krv už po dvanásťkrát.“ 3. „Zatiaľ som ešte nedarovala krv. Znamená to pre mňa to, že ja som už raz krv dostala, preto som ju prišla darovať ďalej.“ 4. „Ja som krv darovala už trikrát. Je to pre mňa pomoc tým, ktorí to potrebujú, v ľahších, aj ťažších prípadoch.“ 5. „Krv som už darovala, bol to dobrý pocit. Raz sa mi stalo, že som prišla do nemocnice, mali tam ťažký prípad z havárie a potrebovali veľa krvi. Bola som rada, že môžem niekomu pomôcť.“

Mgr. Kamila Urmaničová, Foto: archív PU v Prešove

Učiteľia FHPV oslavovali...

Akademický život má rôzne podoby, ktoré spoluutvárajú jeho jedinečný charakter. Patria k nim aj rôzne neformálne (spoločenské) stretnutia, ktoré sa každoročne spájajú i s „celosvetovou“ oslavou „Dňa učiteľov“. Pripomíname, že World Teacher's Day (Svetový deň učiteľov) bol organizáciou UNESCO vyhlásený na 5. október. Tento dátum bol vybraný ako symbol podpísania dokumentu Charta učiteľov z 5. októbra 1966. Na Slovensku sa však tento deň oslavuje ako spomienka na narodenie Jána Ámosa Komenského (28.3.1592). „Deň učiteľov“ si pripomenulo i ve-

denie Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove (FHPV PU), ktoré 4. apríla 2013 - v priestoroch reštaurácie Hviezda - pripravilo oslavu pre všetkých učiteľov i vedecko-výskumných pracovníkov fakulty. S úvodným slovom sa k účastníkom oslavy prihovorila pani dekanica - doc. PhDr. N. Krajčová, PhD., ktorá ocenila prácu všetkých pedagógov i výskumných pracovníkov a do ďalšej výchovno-vzdelávacej i vedeckej činnosti im zaželala veľa úspechov a pracovného elánu. Súčasťou tejto oslavy bolo i odovzdanie pamätnej medaily FHPV PU - pri príležitosti životné-

ho jubilea - prof. RNDr. E. Michaeli, PhD. z Katedry geografie a regionálneho rozvoja a doc. RNDr. A. Pavúkovi, CSc. z Katedry biológie. Následne vedúci jednotlivých katedier predstavili a srdečne privítali nových členov fakulty.

Deň 28. marec je vo všeobecnosti považovaný za symbol uznania a vďaky všetkým učiteľom, vedecko-výskumným i nepedagogickým zamestnancom, ktorí si svoje náročné povinnosti plnia svedomite, a pre ktorých je ich práca nielen povolaním, ale tiež poslaním.

Mgr. Mária Dupkalová, PhD., Katedra pedagogiky FHPV PU

„Francúzska prívalová vlna opäť zasiahla Prešov“

Klub Wave sa v sobotu, 27. apríla 2013, premenil na francúzske mesitečko zaváňajúce dobrou hudbou, tancom, zábavou a vnímavými ľuďmi. Počet ľudí hemžiacich sa v klube rapídne stúpala, pretože zvučná francúzština si podmanila uši každého okoloidúceho. Ako zvyčajne, v realizácii tohto podujatia mali prsty Francúzska aliancia Košice, klub Wave a lektor francúz-

ského jazyka na IRKFF PU v Prešove Thomas Laurent ako hlavný „režisér“.

FrancUFOni tentokrát triumfovali mladými, obľúbenými a známymi skupinami, ako sú THE OTHER BLUE (počas tohto večera však boli prekrstení na THE OTHER BLEU, kvôli francúzskemu šmrncu), ktorí získali veľký úspech vďaka rock and rollovej hudbe. CACAHUËTE si podmanili publikum popovou hudbou, ale taktiež urobili dojem svojším podaním francúzskych piesní aj od „nasledovníčky“ známej šansonierskej ikony Édith Piaf - Zaz. Ešte predtým, než sa parket rozhýbal a unášal dobrou náladou, do klubu Wave vstúpila vlna francúzskeho šarmu - BRANIO et son accordéon, pri ktorých mali diváci pocit, že sú

v známej umeleckej štvrti v Paríži - na Montmartri. Táto francúzska vlna elegancie, šarmu, života a dobrej nálady nemohla byť lepšie podaná. Prasknutá struna na jednej z gitár THE OTHER BLUE dala najavo, ako dychtivo skupiny hrali a ako živo to vo vnútri vyzeralo. Mnohých neskoro v noci premožla únava, no i tak pokračovali v zábave... After Party mala na starosti DJ ALLISON. V skorých ranných hodinách hudba pomaly utíchala a hlasová intenzita dobre baviacich sa ľudí stúpala. Každý z nás má občas chuť len tak odísť do neznámej krajiny, medzi nových ľudí a nezaťažovať myseľ každodennými problémami.

Viktória Macková (Gymnázium Konštantínova) Foto: greatmilan

Profesorka Eva Michaeli JUBILUJE

Na posledný marcový deň tohto roku pripadlo významné životné jubileum profesorky geografických vied Evy Michaeli. Jubilantka sa narodila v obci Margecany ležiacej na sútoku Hnilca a Hornádu pod Roháčkou (1028 m n. m.) v masíve Čiernej hory. Základnú školu navštevovala v rokoch 1949 – 1957 v rodnej obci. Jedenásťročnú strednú školu absolvovala v Gelnici v rokoch 1957 – 1960. V rokoch 1960 – 1965 študovala na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave tri roky učiteľské štúdium geografia – biológia, potom odbor geografia so zameraním na fyzickú geografiu. Štúdium ukončila štátnou skúškou a obhajobou diplomovej práce na Katedre fyzickej geografie Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave.

Po ukončení štúdia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave nastúpila do zamestnania na Výskumný ústav pôd a výživy rastlín v Bratislave (súčasný VÚPOP) ako výskumná pracovníčka a v septembri v roku 1966 na Katedru geografie PdF v Prešove UPJŠ v Košiciach, neskôr pod názvom Katedra geografie a geoekológie, ktorá sa stala v roku 1997 súčasťou FHPV Prešovskej univerzity v Prešove a v roku 2004 bola premenovaná na Katedru geografie a regionálneho rozvoja. Na tomto pracovisku pôsobí jubilantka doteraz od roku 2002 na funkčnom mieste profesorky.

V roku 1975 získala na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave titul RNDr. obhajobou rigorózneho práce: „Geomorfológia Hornádskej kotliny“. V rokoch 1969 – 1979, s prerušením štúdia v rokoch 1971 – 1972, študovala externú vedeckú aspirantúru u prof. RNDr. Michala Lukniša, DrSc. na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Dizertačnú prácu odovzdala v roku 1976, ale obhajoba sa konala až v roku 1979. Vedeckú hodnosť kandidátky vied získala 21. 02. 1979, v odbore fyzická geografia a geoekológia a na základe osvedčenia z 20. 10. 1999 je oprávnená používať akademický titul „philosophiae doctor“ v skratke PhD.

V roku 1992 završila jubilantka habilitačné konanie súborom prác a sprievodnou štúdiou: „Fyzickogeografický výskum vo vybraných regiónoch Spiša a Sáriša“ na Katedre fyzickej geografie a geoekológie Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. S účinnosťou od 1. mája 1992 bola Vedeckou radou Univerzity Komenského v Bratislave vymenovaná za docentku pre odbor fyzická geografia a geoekológia.

V roku 2001 (23. novembra) predniesla jubilantka pred Vedeckou radou Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove a inaugurač-

nou komisiou a Vedeckou radou Prešovskej univerzity v Prešove inauguračnú prednášku na tému: „Prírodná priestorová štruktúra krajiny a jej antropotransformácia na príklade východnej časti Hornádskej kotliny a priľahlých území“, ktorá bola hlasovaním oboch vedeckých rád prijatá. Uchádzačka splnila podmienky na získanie vedecko-pedagogického titulu profesor. V máji 2002 prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster menoval ju profesorkou v odbore fyzická geografia a geoekológia.

Načrtnutá profesionálna kariéra jubilantky sa delí na niekoľko etáp. V prvej etape v rokoch 1957 – 1960 získala vzťah a lásku ku geografii počas navštevovania jedenásťročnej strednej školy v Gelnici, a to bolo impulzom

pre rozhodnutie hlbšie sa zaoberať geografiou a prihlásiť sa v roku 1960 na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave na študijný smer geografia – biológia. Vysokoškolské štúdium 1960 – 1965 predstavovalo druhú etapu vzdelávaco-prípravného obdobia jubilantky, kedy začali jej prvé vedecko-výskumné aktivity ešte ako študentky a neskôr ako diplomantky na špecializácii štúdia geografie – na fyzickej geografii na Katedre fyzickej geografie Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave.

Štúdium bolo postupne zamerané na komplexnú fyzickú geografiu. V diplomovej práci „Komplexný fyzickogeografický profil Liptovskou kotlinou“ pod vedením prof. Lukniša a za súčasného usmerňovania prof. Drdošom, pracovníkom

vtedajšieho Ústavu biológie krajiny SAV, bol predstavený na toto obdobie nový komplexný prístup k výskumu fyzickogeografickej štruktúry krajiny, ovplyvnený nemeckou landšaftno-ekologickou a ruskou landšaftnou školou, ako aj podložený vedomosťami päťročného štúdia. Jubilantka bola počas vypracovania svojej diplomovej práce externou členkou interdisciplinárneho tímu pracovníkov vyššie uvedeného pracoviska, ktorého výskum bol zhodou okolností zameraný tiež na územie Liptova.

Kontextuálny fyzickogeografický obsah a prístup jej diplomovej práce bol nielen značným komplementárnym prínosom pre krajinnobiologický a krajinnoeologický výskum Liptovskej kotliny, ale našiel tiež ohlas aj v zahraničí, keď jej hlavný kartografický výstup „Komplexný fyzicko-geografický profil Liptovskou kotlinou“ bol zverejnený ako názorný príklad vo vedeckom časopise univerzity v Halle.

Po ukončení štúdia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave v roku 1965 nastúpila do zamestnania do Výskumného ústavu pôd a výživy rastlín (dnešný VÚ-

POP) v Bratislave. Výskumná práca spočívala v mapovaní poľnohospodárskych pôd a v komplexnom spracovaní mapovej a textovej dokumentácie k spracovaným územiám. Z tohto obdobia bol takto zverejnený celý rad prác v podobe Projektov pôdných máp v mierke 1: 5 000, s príslušnými správami o pôdných typoch v katastrálnych územiach z viacerých obcí Prievidzského, Banskobystrického a Veľkokrtíšskeho okresu. Jednoročné pôsobenie na tomto pracovisku bolo pre jubilantku z hľadiska jej ďalšej profesionálnej kariéry veľmi dôležitým odrazovým mostíkom, pretože podrobným mapovaním pôd a následným vypracovaním sprievodných správ k mapovaným územiám získala nielen veľmi dobrý prehľad o pôdach, ako o jednom z kľúčových komponentov fyzickogeografickej sféry na rozhraní jej abiotickej a biotickej časti, ale intenzívnym terénnym výskumom aj veľmi potrebný cit pre pochopenie vzťahu medzi georeliéfom a pôdami, ako dôležitého predpokladu komplexného fyzickogeografického výskumu a regionalizácie, článku to sekvenčného fyzickogeografického výskumného reťazca.

V roku 1966 dostala jubilantka ponuku od doc. Karniša, vtedajšieho vedúceho Katedry geografie Pedagogickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach, pracovať na tomto pracovisku, ktorému, hoci pod inými názvami, ostala verná až doteraz. Z toho aj vyplýva, že toto obdobie predstavujúce štvrtú, najdlhšiu etapu a zároveň je aj najplodnejším časovým úsekom vedecko-výskumného, pedagogického a vedecko-organizačného rozvoja jubilantky.

Katedra geografie bola v rokoch 1966 – 1985 zameraná na riešenie vedeckovýskumných úloh pod gesciou Geografického ústavu SAV. Ťažiskom výskumu bolo geomorfologické mapovanie flyšových území regiónu východného Slovenska, do ktorého sa v plnej miere integrovala aj pani prof. Michaeli, čo sa odzrkadlilo v jej viacerých štúdiách a výskumných projektoch s geomorfologickou, resp. morfogeografickou problematikou. Tejto problematike je venovaná aj rigorózná práca jubilantky, „Geomorfológia Hornádskej kotliny“, ktorú obhájila na Katedre fyzickej geografie UK v Bratislave v roku 1975.

Aj ďalšie viaceré štúdie sa zaoberali geomorfologickou hodnotou hornín vo vzťahu k tvarom georeliéfu a iné štúdie. Takto si rozšírila a prehĺbila svoje fyzickogeografické znalosti a prístupy popri pôdnom faktore o geomorfologický faktor, čo bolo predpokladom pre nadväzný komplexný fyzickogeografický regionálny pohľad. Ku komplexnej fyzickej geografii sa opäť vracia vo svojej dizertačnej práci: „Fyzickogeografická regionalizácia východnej časti Hornádskej kotliny, juhovýchodnej časti Levočských vrchov a západných strání Braniska“, ktorej školiteľom bol prof. M. Lukniša. V dizertačnej práci jubilantka v plnej miere zúročila z predchádzajúcich období získané skúsenosti a poznatky pôdneho a geomorfologického výskumu, čo výrazne prispelo k jej úspešnej obhajobe v roku 1979

na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Výsledky dizertačnej práce boli účinne aplikované vo viacerých štúdiách, kapitolách v monografiách a v odborných prácach (v súčasnosti pripravuje jubilantka monografiu zameranú na región, ktorý bol spracovaný v dizertačnej práci) a na túto oblasť nadväzujú i v spoluautorstve vydané vysokoškolské učebné texty „Geoekológia a environmentalistika, časť II.“ Z teoreticko-metodologických prác do tejto oblasti patrí aj štúdia v spoluautorstve „Krajinná sféra Zeme“, ktorá vyšla v Prírodných vedách ve škole, roč. 41, č. 1, SPN Praha (1989). Problematikou malej oblasti, resp. mikrogeografie, sa jubilantka zaoberala približne v 80. – 90. rokoch. Inšpiráciou pre túto oblasť boli práce jej vysokoškolského učiteľa prof. M. Lukniša.

Prof. Michaeli sformovala základy mikrogeografie a podala návrh na začlenenie tejto disciplíny do študijného odboru geografia v kombinácii (1.1.1 Učiteľstvo akademických predmetov) na PdF v Prešove UPJŠ v Košiciach v rokoch 1990-92. Mikrogeografia je súčasťou študijného odboru geografie aj na ďalších univerzitách v Slovenskej republike. Problematika je prezentovaná v niekoľkých štúdiách a na uvedené oblasti nadväzujú dve monografie v spoluautorstve a 5 kapitol v monografiách ako aj ďalšie štúdie, z toho jedna publikovaná v Geografickom časopise v roku 1985.

Obdobie rokov 1997 – 2010 možno právom označiť za vyvrcholenie dlhoročných geografických vedeckovýskumných, pedagogických a organizačných aktivít jubilantky, čo bolo okrem iného aj potvrdené okolnosťou, že bola vymenovaná v r. 2002 za univerzitnú profesorku v odbore fyzická geografia a geoekológia, čím sa stala prvou profesorkou geografie v histórii Slovenska. Toto najvyššie ocenenie vystúpi o to viac do popredia, ak zohľadníme okolnosť, že pani profesorka Michaeli nemohla z politických dôvodov, generovaných vtedajším vedením na jej pracovisku, publikovať vedecké práce v rokoch 1969 až 1980. Tento hendikep sa snažila jubilantka postupne odstraňovať neskorším publikovaním celého radu vedeckých a odborných prác. Z tohto prehľadu spomenieme aspoň najdôležitejšie publikácie z časového obdobia v rokoch 1997 až 2010, napr. monografiu *Georeliéf Hornádskej kotliny* (2001). Na tejto publikácii je veľmi cenná okolnosť, že Hornádska kotlina patrí k územiám, ktoré z geomorfologického aspektu boli okrajove preskúmané iba v niektorých štúdiách geológov.

Práca o reliéfe Hornádskej kotliny je cenným príspevkom problematike georeliéfu výnimočného územia, k akým Hornádska kotlina určite patrí. V monografii podáva autorka ucelený prehľad literatúry a podrobnú analýzu reliéfu s príslušnou mapovou dokumentáciou.

Jubilantka je spoluautorkou monografií *Trasy za poznáním Slovenska* (1998, spolu s V. Kandráčovou a R. Matlovičom), *Ľubotice – geografická monografia obce* (1998, spolu s V. Kandráčovou). Je autorkou a spolu-

autorkou učebníc a učebných textov pre študentov – napr. Regionálna geografia Slovenskej republiky I. (1999, doplnené vydanie 2006, 2008), Geografia verejnej správy (1999, spolu s R. Ištokom a R. Matlovičom), Geoekológia a environmentalistika II. (2001, spolu s J. Drdošom), Základy geografie pre poľnohospodárov a manažérov (2005, spolu s A. Dušecínovou

a R. Matlovičom), Nerastné bohatstvo Slovenskej republiky (2006), Regionálny rozvoj pre geografov (2010, spolu s R. Ištokom, R. Matlovičom a kol.), „Potraviny špecifického charakteru“ vysokoškolská učebnica pre študentov UVLF v Košiciach (2011, spolu s E. Dudríkovou).

V oblasti aplikovaného výskumu na objednávku praxe spracovala prof. Michaeli v rokoch 1994-1995 MÚSES a záber poľnohospodárskej pôdy ako prílohy k ÚPSÚ obce Drienov a v rokoch 1996-1997 vykonala Inventarizačný výskum maloplošných chránených území NPR Čergovský Minčol a NPR Sivá Brada. V roku 2000 sa prof. Michaeli podieľala na spracovaní analytických podkladov a prieskumov: Starostlivosť o základné zložky životného prostredia a koncepcia MÚSES, Ekologická stabilita a zeleň, pre potreby aktualizácie územného plánu sídelného útvaru mesta Prešov.

Napriek vyššie uvedeným negatívnym skúsenostiam v minulosti, jubilatka nezanevrela na svoje dlhoročné pracovisko, ale naopak ako vedúca Katedry geografie a regionálneho rozvoja v rokoch 1997 – 2010, svojou neúnavnou vedecko-pedagogickou a organizačnou aktivitou výrazne prispela k urýchleniu rozvoja pracoviska, menovite vybudovaním GIS laboratória, vzniku edície Folia Geographica, ako aj k získaniu práv uskutočňovať doktorandské štúdium, habilitácie docentov a inaugurácie profesorov. Toto obdobie katedry možno takto právom charakterizovať ako „zlatú éru“ jej rozvoja.

Popri vedecko-výskumnej činnosti sa venovala veľmi intenzívne aj pedagogickej práci vo forme prednášok

a výchove doktorandov. Pod vedením prof. Michaeli vypracovalo a obhájilo dizertačné práce 10 doktorandov. Popritom sa venovala pani prof. Michaeli aj organizačnej činnosti na univerzitnej pôde, na ktorej vykonávala funkciu predsedníčky akademického senátu fakulty (1999 – 2007), a bola predsedníčkou

12 habilitačných komisií (P. Čuka, V. Ira, J. Lacika, J. Marenčáková, D. Popjaková, P. Plesník ml., Z. Szczyrba, I. Smolová, J. Dokoupil, L. Jeleček, M. Boltžiar, A. Krogmann) a 4 inauguračných komisií (R. Matlovič, V. Lauko, R. Ištok a V. Baar).

Mimo univerzity pôsobila v komunálnej politike ako poslankyňa Mestského zastupiteľstva v Prešove a predsedníč-

ka Komisie výstavby, dopravy, životného prostredia a územného plánovania pri Mestskom zastupiteľstve v Prešove.

Profesorka Eva Michaeli je predsedníčkou Východoslovenskej pobočky Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV a členkou Výkonného výboru Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV v Bratislave.

V súčasnosti, okrem vyššie uvedených oblastí, sa jubilatka zaoberá problematikou environmentálnych záťaží v Slovenskej republike, v spolupráci s doc. M. Boltžiarom z Katedry geografie a regionálneho rozvoja UKF v Nitre. Z tejto spolupráce vzišiel celý rad štúdií a prezentácií na medzinárodných domácich a zahraničných konferenciách. V spolupráci s RNDr. Monikou Ivanovou, PhD., doc. RNDr. Martinom Boltžiarom, PhD. a externými doktorandmi, venuje pozornosť zmenám krajiny štruktúry na báze zmien krajiny pokrývky vo vybraných regiónoch Slovenskej republiky.

Regionálna geografia je jej ďalšou oblasťou výskumu. Na tento smer nadväzujú predmety výučby, mnohé štúdie, vysokoškolské učebné texty a vysokoškolské učebnice i odborné práce pre študentov gymnázií a iných stredných škôl. Na Katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU prednáša v súčasnosti tieto predmety: mikrogeografia, regionálna geografia Slovenskej republiky, geografická tektológia, geoekológia a environmentalistika, balneogeografia, nerastné bohatstvo Slovenska, medicínska geografia, na Univerzite tretieho veku regionálnu geografiu Slovenskej republiky. Publikačnú činnosť jubilatky predstavuje 200 publikačných jednotiek, na ktoré znamenala 450 citácií, z toho 13 domácich a 4 zahraničné registrované citácie, 51 zahraničných neregistrovaných citácií.

Vedecký prínos jubilatky pre rozvoj geografie je evidentný, ale nemožno opomenúť jej ľudský a etický rozmer, ktorý sa nedá merať scientometrickými, či inými kritériami, lebo má osobitný charakter. Jej postoj k životu a práci dokazujú úctu k človeku. Verme, že pracovitosť, neutíchajúca pracovná zanosť a aktívna vedecká činnosť jubilatky potrvá ešte dlho.

Ad multos annos pani profesorka!

Dr. h. c. prof. RNDr. Florin Žigrai, DrSc.
doc. PhDr. RNDr. Martin Boltžiar, PhD.
Foto: archív prof. RNDr. Evy Michaeli, PhD.

Životné jubileum profesora Jána Harčára

Začiatkom tohto roku sa dožil okrúhleho životného jubilea významný slovenský geograf, geomorfológ a odborník na kvartérnu geológiu, prof. RNDr. Ján Harčár, CSc. Toto jubileum je vďačnou príležitosťou pripomenúť a uctiť si jeho život a dielo.

Profesor Ján Harčár sa narodil 23. februára 1933 v Záborskom pri Prešove. Tu, v inšpiratívnom prostredí úpätia Slanských vrchov, sa formoval jeho vzťah k živej i neživej prírode. Po ukončení základného vzdelania v rodisku navštevoval v rokoch 1947 až 1953 prešovské gymnázium, ktoré bolo známe vysokou úrovňou vzdelávania. Pri výbere vysokoškolského štúdia rozhodol jeho záujem o geológiu. Preto študoval na Fakulte geologicko-geografických vied Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 1958 promoval v odbore geológia - základný výskum. Pod vedením školiťela RNDr. Jána Bystrického, DrSc. jubilant vypracoval diplomovú prácu na tému *Geologické pomery skupiny Stoh - Rozsutec*

v *Malej Fatre*. Ján Harčár sa po ukončení vysokoškolského štúdia usadil v Bratislave. Zamestnal sa v Geologickom ústave Dionýza Štúra, kde pôsobil ako vedecký pracovník. V rámci pôsobenia na tomto pracovisku sa venoval geologickému výskumu a mapovaniu v teréne. V roku 1967 sa vrátil na východné Slovensko, do rodného Šariša. V Prešove pôsobil až do roku 1978 ako vedecký pracovník Kabinetu pre výskum krajiny pri Katedre geografie Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Svojou tvorivou prácou výrazne prispel k rozvíjaniu hlavnej úlohy tohto pracoviska - zintenzívniť geografický výskum na východnom Slovensku. Jeho prínos je zrejmy najmä vo výskume kvartérnej geológie a geomorfológie viacerých orografických celkov v tomto regióne. Úzke prepojenie kabinetu s katedrou geografie sa odrazilo aj v pedagogickom pôsobení jubilanta. Odborne gestoroval terénne praxe a exkurzie študentov učiteľského štúdia geografie.

V roku 1978 prijal ponuku z Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied na sformovanie a riadenie detašovaného pracoviska tejto inštitúcie - Laboratória pre govedný výskum krajiny v Košiciach. Tu sa mu podarilo vytvoriť schopný odborný kolektív, ktorého členmi boli prevažne mladí pracovníci, absolventi štúdia geografie na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského. Pod vedením jubilanta sa výskum detašovaného pracoviska zameriaval, v rámci spoločenskej objednávky, najmä na fyzickogeografickú problematiku Východoslovenskej nížiny.

Po zrušení detašovaného pracoviska Geografického ústavu SAV v Košiciach v roku 1991 Ján Harčár opä-

tovne pôsobil na Katedre geografie Pedagogickej fakulty UPJŠ (v súčasnosti Katedra geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove), kde má dodnes postavenie emeritného profesora. Na tejto katedre zastával najprv funkciu vedúceho vedeckého pracovní-

ka, neskôr prešiel na učiteľské miesto. V rokoch 1994 až 1997 pôsobil vo funkcii vedúceho katedry. Zároveň sa aktívne zúčastňoval na činnostiach viacerých grémií na fakulte i univerzite.

Na ceste k vedecko-pedagogickej hodnosti univerzitného profesora čakalo jubilanta niekoľko dôležitých míľnikov. V roku 1968 získal na základe úspešnej obhajoby rigorózne práce na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave titul doktora prírodných vied (RNDr.). Témou rigorózne práce bola Geológia kvartéru Hronskej pahorkatiny. O osem rokov neskôr na tom istom pracovisku obhájil dizertačnú kandidátsku prácu Hronská pahorkatina a dolina Žitavy (kvartér a morfoló-

gia) a dosiahol vedeckú hodnosť kandidáta vied (CSc.). Školiteľom oboch prác bol prof. RNDr. Ján Šajgalík, DrSc.

Jubilant sa v roku 1994 habilitoval na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave v odbore geológia. Habilitačnú prácu v podobe súboru prác s komentárom na tému Kvartérno-geologický a geomorfologický výskum vybraných geomorfologických celkov Západných Karpát. O päť rokov neskôr predstavil Ján Harčár výsledky svojho bádania v rámci inauguračnej prednášky s témou Odraz geologickej stavby vonkajšieho flyšového pásma Karpát v reliéfe Nízkych Beskýd na Fakulte baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach. Na základe úspešného inauguračného konania získal jubilant v roku 1999 vedecko-pedagogický titul univerzitného profesora v odbore banská geológia a geologický prieskum.

Pedagogická a edukačná činnosť jubilanta sa zameriavala na predmety a aktivity naviazané na jeho vedeckovýskumné zameranie. V prvých rokoch svojho pôsobenia na katedre sa výrazne podieľal na organizácii a odbornej náplni terénnych praxí a exkurzií, ktoré boli súčasťou učebného plánu učiteľského štúdia geografie. Svojimi terénnymi znalosťami, vzťahujúcimi sa na konkrétne územia, výrazne prispel k vysokej odbornej úrovni týchto edukačných foriem a k formovaniu fyzickogeografických znalostí budúcich učiteľov geografie.

Po svojom návrate do Prešova, v roku 1991, sa začal podieľať aj na prednáškach, cvičeniach a seminároch, a to pre študentov učiteľského štúdia geografie a biológie, neskôr aj ekológie, ako aj neučiteľského štúdia regi-

onálneho rozvoja. Prednášal a viedol cvičenia z viacerých predmetov, odborne zameraných na geológiu, litogeografiu, paleontológiu, mineralógiu a petrografiú.

Osobitne je potrebné vyzdvihnúť jeho pedagogické pôsobenie vo výučbe predmetu geomorfológia. Zároveň viedol viaceré úspešne obhájené diplomové

práce, primárne zamerané na geomorfologickú problematiku. Na katedre prednášal do roku 2012.

Je nesporné, že Ján Harčár výsledkami svojho vedeckého výskumu výrazne prispel k vysokej úrovni prešovského vysokoškolského geografického pracoviska, na ktorom pôsobil.

Vedeckovýskumná a publikačná aktivita jubilanta nadobudla počas viac ako päťdesiatich rokov praxe úctyhodný rozsah. Nejde iba o počet publikovaných prác, ale najmä o ich význam pre rozvoj slovenskej geomorfológie a kvartérnej geológie, na ktoré sa v priebehu svojho vedeckovýskumného pôsobenia prioritne zameriaval.

Ján Harčár sa výrazne podieľal na geologickom a geomorfologickom výskume viacerých geomorfologických celkov Slovenska. Počas svojho pôsobenia v Bratislave to boli najmä Podunajská nížina, Podunajská pahorkatina a po návrate na východné Slovensko Šarišská vrchovina, Pieniny a Nízke Beskydy. Jeho vedeckovýskumná práca sa bezprostredne opiera o terénny výskum v spomínaných regiónoch a lokalitách. Na jeho

Ad multos annos!

základe skonštruoval množstvo geologických a geomorfologických máp, expertíz a analýz, ktoré sú súčasťou množstva správ z riešených úloh, ale aj publikácií v podobe monografií, vedeckých a odborných prác. Jubilant je autorom a spoluautorom štyroch monografií, viac ako 60 vedeckých prác, publikovaných doma i v zahraničí, ako aj množstva odborných príspevkov a nepublikovaných správ z riešených výskumných úloh. Jeho vedecká erudícia sa odrazila v niekoľkých stovkách citácií v domácej i zahraničnej odbornej literatúre.

Za najvýznamnejšie z diel nášho jubilanta možno pokladať monografiu Šarišská vrchovina. Fyzickogeografická charakteristika a monografiu Reliéf Nízkych

Beskyd, ktorá sa skladá z dvoch častí - Povodie Tople a Povodie Ondavy. Jeho význam pozostáva nielen v prínose poznania reliéfu východného Slovenska, ale tiež aj v metodológii geomorfologického mapovania flyšových oblastí.

Ján Harčár sa v rámci svojej vedeckovýskumnej činnosti podieľal na riešení viacerých úloh štátneho

výskumu, grantových projektov VEGA a inštitucionálnych projektov, a to nielen ako spoluriešiteľ, ale aj ako ich vedúci. Jeho vedeckovýskumné výsledky sú vysoko oceňované aj v zahraničí, o čom svedčí jeho účasť na projektoch koordinovaných zahraničnými vedeckými pracoviskami.

Zahraničné študijné pobyty výrazne prispeli k vedeckej erudícii jubilanta a zároveň boli prejavom ocenenia výsledkov jeho výskumu. Absolvoval zahraničné stáže na univerzitných a vedeckých pracoviskách vo Varšave, Krakove, Dukle a Toruni (Poľsko), v Bukurešti a Kluži (Rumunsko), Moskve (Rusko), Debrecíne (Maďarsko) a Ulánbátare (Mongolsko). Jubilant bol zároveň dlhoročným spolupracovníkom Komisie prehistórie Karpát pri Poľskej akadémii vied v Krakove.

Ján Harčár pôsobil v rokoch 1995 až 2002 ako člen pracovnej skupiny pre geografiu Akreditačnej komisie,

poradného orgánu vlády Slovenskej republiky. V období rokov 1995 až 1998 bol členom komisie grantovej agentúry VEGA. Okrem toho pôsobil ako člen habilitačnej a inauguračnej komisie na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, člen habilitačnej komisie na Fakulte BERG Technickej univerzity v Košiciach. Niekoľko rokov bol členom akreditačnej subkomisie pre vedy o Zemi a vesmíre pri Akreditačnej komisii SAV. Jubilant je dlhoročným členom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV, v rámci ktorej zastával viacero funkcií. V rokoch 1994 až 1998 bol predsedom Východoslovenskej pobočky SGS a členom Ústredného výboru SGS, ako aj členom Slovenskej geografickej rady.

Cesta jubilanta životom, v ktorom dosiahol množstvo úspechov, aj vo svojom povolání, nebola jednoduchá. Potešiteľné je, že profesor Ján Harčár sa dožil svojho osemdesiatročného jubilea v duševnej i telesnej sviežosti. Jeho životný entuziazmus môže slúžiť ako príklad pre kolegov na katedre i na univerzite.

Nuž teda, pán profesor, do ďalších dní Ti prajem v mene všetkých kolegov všetko najlepšie, zdravie a trvalý optimizmus. Želám Ti, aby všetci Tí, ktorí Ťa stretávajú ako rodinného príslušníka, kolegu, priateľa a hlavne ako dobrého človeka, mali zo stretnutia s Tebou radosť ešte dlhé roky. Som presvedčený, že vzhľadom na Tvoju telesnú a duševnú sviežosť odolávajúcu rokom, sa budeme ešte dlho stretávať v Tvojej spoločnosti, keď nám budeš odovzdávať svoje vedomosti, poznatky a životné skúsenosti.

prof. RNDr. Robert Ištók, PhD.

Foto: archív prof. RNDr. Jána Harčára, CSc.
a KGaRR FHPV PU v Prešove

Lyofilizácia prírodných látok – špičková technológia, vyvinutá s firmou Medicproduct, a.s. Lipany

Projekt základného výskumu s názvom „*Izolácia prírodných látok rastlín procesom lyofilizácie a zmeny ich kvalitatívno – kvantitatívnych vlastností*“, dotovaný finančnou čiastkou 1 999 840,00 €, úspešne skončil jeho obhajobou pred komisiou zloženou z expertov zo Slovenska a zahraničia na Odbore vedy a techniky MŠVVaŠ SR v Bratislave.

Vedecký výskum začal výberom liečivých rastlín (čučoriedka, baza, jarabina a vinič) a po zbere ich plodov sa vykonali analýzy toxicity životného prostredia na ťažké kovy, rádioaktivitu a zvyšky pesticídov. Rastlinný materiál neobsahoval žiadne cudzorodé látky.

Z plodov liečivých rastlín sa pripravili extrakty (antokyánov), ktoré sa následne spracovali na suché lyofilizované prášky. Tieto sa podrobili ďalšiemu, hlbšiemu, analytickému a biologickému skúmaniu. Špičkový chemicko-analytický prístroj určil všetky typy antokyánov vyskytujúcich sa v plodoch liečivých rastlín s ich množstvami.

Použilo sa široké spektrum metód biologického testovania v podmienkach *in vitro* a *in vivo*. Vypracovali sa metodiky na testovanie antikancerogénnych účinkov antokyánov na základe ich pôsobenia na bunky stabilných bunkových kultúr, ďalej na testovanie antimikrobiálnej aktivity jednotlivých extraktov na potenciálne patogénne baktérie, ako aj na mikroorganizmoch, ktoré môžu byť súčasťou normálnej črevnej mikroflóry a testovanie ich antioxidantnej aktivity ako schopnosti vychytávať nebezpečné voľné radikály.

Realizácia experimentov základného výskumu v jednotlivých etapách riešeného projektu jednoznačne potvrdila predpoklad, že metódou vymrazovacieho sušenia sa dajú izolovať prírodné látky (antokyány), tak ich stabilizovať a zachovať ich biologickú aktivitu.

Aktuálne riešenie projektu prinieslo skvalitnenie infraštruktúry hospodárskej organizácie, poberateľa stimulov, ktoré sa premietli do dobudovania úseku výskumu a vývoja s nákupom, inštaláciou a sfunkčnením prístrojového vybavenia.

Výskum dokázal biologicky pozitívny účinok pripravených lyofilizovaných práškov na organizmus. Skúmané rastlinné extrakty môžeme teda zaradiť medzi významné fytoaditíva a potravinové doplnky.

Vedecko-výskumné riešenie prinieslo skvalitnenie výrobných procesov lyofilizácie s použitím špičkového prístrojového zariadenia vo vybudovaných čistých priestoroch. Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka Prešovskej univerzity v Prešove, v spolupráci, s farmaceutickou spoločnosťou Medicproduct, a.s. Lipany, vybuďovalo Úsek výskumu a vývoja slúžiaci pre výskumnú činnosť izolácie a analýzy prírodných látok a odborných praxí študentov našej univerzity.

V nasledujúcom období sa realizovali a ďalej plánujú prezentácie predmetných excelentných výsledkov riešenia na vedeckých konferenciách v zahraničí:

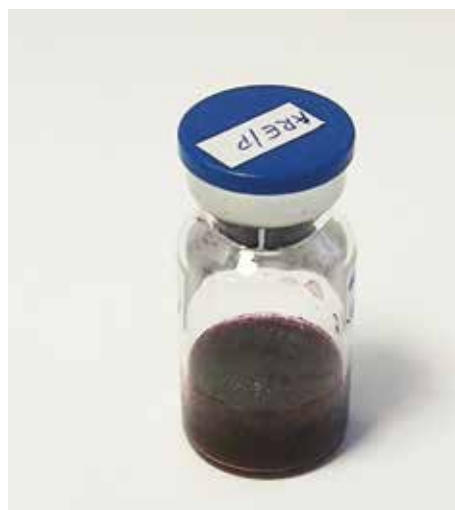
- na medzinárodnej vedecko-aplikačnej konferencii “*Functional nutritional products – diet supplements – as an effective means of versatile disease prophylaxis*”, 11. – 12. 4. 2013, Charkov, Ukrajina,
- na prvom *Mediterranean Symposium on Medicinal and Aromatic Plants*, 17. – 21. 4. 2013, Gazimagosa, Cyprus,
- na prvom *Symposium on Elderberry (Sambucus)*, ktoré bude 9. – 14. 6. 2013, Mt. Vernon, štát Missouri, USA a ďalších.

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.
zodpovedný riešiteľ projektu

Foto: archív firmy Medicproduct, a.s. Lipany

Priebeh lyofilizácie – extrakt z plodov liečivých rastlín je naplnený vo fľaštičkách a umiestnený v lyofilizátore

Izolované stabilné čisté antokyány (prírodné látky) – zaslaná prihláška patentu v SR: značka spisu PP 00104/2012

PU buduje združené pracovisko s úsekmi výskumu a vývoja súkromných firiem

Študenti ekológie na praxi v špičkovej farmaceutickej firme

Európska únia
Európsky sociálny fond

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť /
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“

Biele plášte, čiapky, návnoky, špecifická vôňa a sterilná čistota. Takýto je každodenný obraz v laboratóriách farmaceutickej spoločnosti Medicproduct, a.s. Lipany, s ktorou vedeckovýskumní pracovníci Katedry ekológie FHPV Prešovskej univerzity v Prešove realizujú spoločný projekt, s podporou štrukturálnych fondov EÚ. Projekt s názvom „Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu“, ktorý začal v januári 2013 a jeho riešenie potrvá do decembra 2015, je podporený z OP Vzdelávanie nenávratným finančným príspevkom 945 340 eur (ITMS kód: 26110230069). Cieľom projektu je vydanie 50 učebných textov a učebníc pre študentov, financovanie štúdia 8 doktorandov a polovičnej mzdy pre 8 vedeckovýskumných pracovníkov na Fakulte humanitných a prírodných vied PU v Prešove. Veľmi významná je podpora spolupráce medzi vysokými školami a súkromným sektorom na národnej a medzinárodnej úrovni. Jej účelom je vybudovanie združeného pracoviska univerzity a úseku výskumu a vývoja súkromnej firmy.

Vyššie 20 študentov ekológie na FHPV PU v Prešove zažilo do 24. apríla tohto roka praktickú výučbu priamo „v teréne“. Nie doslova, pretože ich „terénom“ bolo spomínané moderné pracovisko spoločnosti na výrobu liečiv Medicproduct, a.s. v Lipanoch. Takúto výnimočnú prax, v podmienkach reálnej farmaceutickej výroby, s bezpečnostnými a ochrannými prvkami ako z amerického filmu, by malo v tomto akademickom roku absolvovať cca 70 a do konca riešenia projektu až 95 študentov našej univerzity.

Zážitky z praxe vo firme Medicproduct, a. s. Lipany nám sprostredkovali samotní študenti PU v Prešove:

2. ročník Mgr. štúdia – ekológia, FHPV PU v Prešove

Bc. Peter Chanas: „Snažili sme sa porozumieť využitiu spektrofotometrie v praxi. Je to iné ako to, na čo sme boli zvyknutí, keď sa terénne práce absolvovali doteraz na školskom pozemku. Všetko je tu pre nás nové. Zistili sme ako to funguje v súkromnej firme s aseptickou výrobou, kde sú tu prísne normy pre prácu, každá, aj malá chyba, môže mať zásadný vplyv na výsledok analýzy produktu a tým straty.“

Bc. Edita Tóthová: „Merali sme spektrum účinnej látky v pripravovanom roztoku lieku a určili sme jej absorpčné maximum. Robili sme kontrolu čistoty použitých vôd. Vymývaním sme zistili, či sa tam ešte nachádza účinná látka. Prekvapilo ma, že na takéto analýzy sa dá využiť spektrofotometer.“

Bc. Agáta Filipáková: „Každý mal možnosť vyskúšať si aj prípravu vzorky, nahliadnuť ako to funguje v praxi a vyskúšať a možno aj predstaviť si, či by nás takáto práca v budúcnosti bavila.“

Bc. Zuzana Ondrejová: „Minule sme sa len pozerali ako sa vzorka robí a ako ju analyzuje prístroj. Dnes sme si ju mohli pripraviť a namerať sami. Keď to človek môže „chytiť do ruky“, skôr si to zapamätá.“

Bc. Lenka Mjachká: „Je to zaujímavá práca, lebo v tejto firme vidím niečo aj naživo, nielen o tom abstraktne čítame.“

3. ročník Bc. štúdia – ekológia, FHPV PU v Prešove

Alžbeta Koleničová: „Na rôznych predmetoch alebo pri príprave našich Bc. prác sme mali praktické cvičenia, na ktorých je možnosť stretnúť sa s pipetovaním rôznych roztokov. V laboratóriách na univerzite už na to máme moderné prístroje, čiže pracovali sme už aj so spektrofotometrom. Dnes sme videli jeho využitie v praxi.“

Martin Sušina: „Je to skvelé, že môžeme zažiť prax v takejto modernej firme, v rámci projektu, z ktorého je hradená celá naša pracovná réžia, ochranný odev, chemické a technologické komponenty, pracovné pomôcky, doprava i strava, skrátka, celý pobyt máme zadarmo. Navyše máme osobnú odbornú skúsenosť, neučíme sa to „len z papierov“, je to fajn.“

Michaela Gomolová: „Obsah činností na tejto praxi je veľmi príbuzný téme mojej Bc. práce. Realizovali sme destiláciu silice rumančeka a spektrometriu prírodných látok, čo robím v rámci svojej záverečnej práce aj ja. Samozrejme, veľmi cenné boli pre nás aj prednášky tunajších odborníkov, priamo z firmy, pred samotným praktickým výkonom.“

A aké sú ohlasy na aktivity našich študentov vo firme Medicproduct, a. s. Lipany?

PharmDr. Ján Tomasch: „V prvej časti študenti dostali teoretickú prednášku o tom, čo to vlastne spektrometria je. Snažili sme sa tam dať menej matematiky, fyziky, chémie a viac to bolo zamerané na prax, aby videli

zmysel tej činnosti, prečo to robia a aký to má význam v praxi. Potom si to vyskúšal každý sám v laboratóriu, od začiatku, až do konca.

Títo mladí ľudia majú záujem o túto prácu, vidieť, že ich to baví a možno sa niekto z nich aj vydá touto cestou vo svojom profesijnom živote po skončení štúdia, že nepôjdu len ekologickým, ale aj výrobnou-analytickým smerom.“

Výsledným cieľom aktivity - Budovanie združeného pracoviska univerzity a úsekov výskumu a vývoja súkromných firiem, je prepojiť a zriadiť spoločné pracoviská medzi PU v Prešove a úsekmi výskumu a vývoja firiem z podnikateľskej sféry, čím by sa umožnila realizácia odborných praxí študentov, doktorandov a tvorivých pracovníkov, praktické zdokonaľovanie ich kompetentnosti, tvorivosti, spolupráce a v neposlednej miere aj tvorba spoločných programov pre podporu spolupráce medzi vysokou školou a súkromným sektorom.

Na základe monitoringu a aktuálnej spolupráce spracovateľské súkromné spoločnosti, nachádzajúce sa v Prešove a jeho blízkom okolí, disponujú vývojovo-výskumnými laboratóriami vybavenými optimalizovanou infraštruktúrou analytickými prístrojmi, zariadeniami a zaškoleným obsluhujúcim personálom. Príkladom môže slúžiť Medicproduct, a. s. Lipany, ktorý využíva v poloprevádzke lyofilizačné zariadenie firmy GEA GmbH., Nemecko, kvapalinový chromatograf s hmotnostným analyzátorom (LC/MS/IT TOF) firmy Shimadzu, Japonsko, plniace zariadenie firmy Phlexicon, Taliansko a ďalšie.

Tieto skutočnosti umožňujú v podnikateľských subjektoch, v blízkosti univerzity, v rámci študijných praxí, organizovať odborné praxe pre študentov a doktorandov denného štúdia. Umožní sa im prima výskumno-vývojová činnosť, využiteľná pre ich odborné kompetentnosti, zvládnutie techník pre prípravu ich Bc., Mgr. a PhD. prác a následne pre publikačné aktivity v renomovaných vedeckých časopisoch.

Veľmi dôležitým účelom budovania združeného pracoviska univerzity a úsekov výskumu a vývoja súkromných firiem je tvorba programov na podporu spolupráce s vysokou školou a súkromným sektorom, kde sa otvára veľmi široké spektrum spolupráce základného a aplikovaného výskumu. Nové projekty sú už zamerané na izoláciu a determináciu prírodných látok, štúdium orientované na ekofyziologický výskum rastlín a zvierat, biologické účinky aktívnych komponentov na organizmus zvierat, štúdium genofondu, šľachtenie a semenárstvo špeciálnych plodín, biologické odpady zo špeciálnej rastlinnej výroby, biokompost a jeho využitie pri pestovaní plodín.

Transfery týchto výstupov postupne sú priamo využiteľné pre rozvoj farmaceutického priemyslu a kozmetiky, vývoj nových fytoaditív pre potravinárstvo a veterinársku prax v marginálnych oblastiach Prešovského kraja.

PharmDr. Ján Tomasch, Medicproduct, a.s. Lipany
Mgr. Kamila Urmaničová

Foto: archív Katedry ekológie FHPV PU v Prešove

Rozhovor s jubilujúcim prof. PhDr. Ladislavom Šimonom, CSc.

Začiatkom apríla tohto roku sa dožil náš kolega, bývalý pracovník Inštitútu germanistiky FF PU, prof. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., významného životného jubilea – 75 rokov. Pri tejto príležitosti sme sa rozhodli pripomenúť akademickému obci túto výraznú osobnosť slovenskej germanistiky – literárneho vedca, prekladateľa a básnika.

■ Pán profesor, v druhej polovici 50. rokov ste študovali na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave, odbor slovenčina – nemčina. Ako si spomínate na študentské časy? Ktorých učiteľov a spolužiakov by ste osobitne spomenuli? Venovali ste sa už vtedy literárnej tvorbe a umeleckému prekladu?

Maturoval som ako sedemnásťročný a hneď som sa vybral (sám, bez sprievodu rodičov) do sveta. O mojom prvom stretnutí s Bratislavou by sa dalo veľa rozprávať, ale to teraz vynechám. Štyri roky štúdia v rokoch 1956 – 1959 boli mimoriadne bohaté, lebo sa aj v spoločnosti čosi lámal, a tak som plnými dúškami vstrebával udalosti. Z učiteľov vari najviac na mňa vplýval bývalý nadrealistický básnik Pavol Bunčák, ktorý mal s nami semináre a prezrádzal nám všelijaké veci z literárneho zákulisia. Viedol nás literárny krúžok a po každom sedení sme sa korporatívne vybrali na exkurziu po bratislavských viechach, kde sme sa nielen občerstvovali príťažlivým vínom, ale aj celé hodiny sme sa rozprávali o literatúre. Zaviedol nás do súkromnej viechy na Vysokej ulici, ktorú každý deň na svoj pollitrik vína navštevoval Ján Smrek. Členmi krúžku boli študenti, ktorí sa neskôr stali známymi osobnosťami. Vysokú školu pedagogickú vtedy navštevovali aj Ľubomír Feldek, Viliam Marčok, Jozef Pavlovič a Ján Johanides, ale aj pekné dievčatá, ktoré okrášľovali náš mladoautorský krúžok a túlavú bohémsku skupinu. Ako najmladšieho sme pribrali do krúžku Mariána Kováčika, ktorý bol síce poslucháčom techniky, ale už vtedy písal geniálne chlapčenské básničky. Do študijnej skupiny chodili so mnou Vincent Šabík, Ján Navrátil i Juraj Alner. Na ich neskorších osudoch sa dá demonštrovať celý vývin našej generácie. Priatelil som sa s Júliusom Vanovičom, ktorého hneď v prvom ročníku vyhodili z fakulty pre udanie z rodnej obce. Určitý čas sa potom pretĺkal v Bratislave, na jeho byte sme sa schádzali a tvorili sme okruh prispievateľov Roľníckych novín, kde bol redaktorom kultúrnej rubriky Alfonz Lobotka, ktorý honorármi osviežoval naše dosť deravé študentské vrecká.

Bratislavský kultúrny život bol vtedy zaujímavý, pravidelne sme navštevovali literárne štvrtky, keď sa zakaždým diskutovalo o niektorom novom literárnom diele. Pamätám sa napríklad na diskusiu o „problémovej“ novele Alfonza Bednára Rozostavaný dom. Po literárnej časti celá naša mladá generácia zvyčajne znova zakotvila v niektorej vieche, kde sme pobudli, až pokiaľ nás nevyhodili. Vtedy som už začal prispievať do časopisu Mladá tvorba. Mladí autori tam boli v redakcii ako doma, ja som vždy prichádzal so zošitom, v ktorom som mal zapísané vlastné básničky a preklady z nemčiny. Redaktor časopisu Miroslav Válek si moje najnovšie záznamy zakaždým prezrel a zvyčajne vybral niečo na uverejnenie. Keď píšem odpoveď na Vašu prvú otázku, uvedomujem si, že celkom rozhodujúce veci človek vždy zažije v určitom momente alebo časovom úseku. Všetko, čo nasleduje, je iba akýsi odvar. Pre mňa boli rozhodujúce študentské roky strávené v Bratislave.

■ Po štúdiu ste sa vrátili domov na stredné Slovensko, kde ste pôsobili ako učiteľ a neskôr riaditeľ Strednej školy pre spoločné stravovanie v Brezne. Mali budúci kuchári a čašníci záujem o literatúru a jazyky? Neľutujete tak trochu, že ste z kulinárskeho prostredia plného vôní odišli do univerzitného prostredia plného písmeňiek?

Mohol som zostať aj v Bratislave, mal som miesto v redakcii vtedajšieho denníka Práca, ale bol som idealista. Povedal som si, že keď som už absolvoval pedagogické učilište, patrilo by sa aspoň pár rokov odučiť niekde na vidieku. Osud ma vrhol do Brezna. Študenti školy sa nepripravovali na čašnícke ani na kuchárske povolanie, ale mali byť z nich „prevádzkari“ a iné stredné kádre. Príprave potravín sa však na škole venovala veľká pozornosť a praktické maturity boli ozajstným kulinárskym sviatkom.

Kvality mojich študentiek spoznali aj moji literárni druhovia, ktorí chodievali k nám občas na besedy a aj po rokoch spomínali na pohostenie.

Ja som každú voľnú chvíľu využíval na únik do blízkej Banskej Bystrice, kde bol centrom literárneho života básnik Mikuláš Kováč. On dostal do Bystrice kultového príslušníka Trnavskej skupiny Jána Ondruša, neskôr tam prišli absolventi pražskej bábkarskej fakulty Jozef Mokoš, Štefan Šmihla a Anton Vaculík, ktorí začali robiť avantgardné divadlo. Naše siahodlhé, v neskorých nočných hodinách sa končiace sedenia, boli vyplnené najmä rozhovormi, z ktorých som si do Brezna odnášal „nabitú baterku“. V Banskej Bystrici sme spolu s Milanom Jurčom vydali dva ročníky almanachu Silueta a v rozhlasovom štúdiu a v krajských novinách Smer som sa pravidelne realizoval. Keď si na to dnes pomyslím, žasnem, koľko som toho stihol. V bratislavských Slovenských pohľadoch som mal skoro každý mesiac recenziu, chodil som ako porotca po súťažiach v umeleckom prednese a bolo aj všeličo iné.

Ale aj v Brezne sa čosi dialo, existoval tam ochotnícky Divadelný súbor Jána Chalupku, kde som presadil inscenáciu hry Milana Kunderu Majitelia kľúčov. Svoju ochotnícku kariéru by som však neoznačil za úspešnú. Naproti nášmu bytu žil v Brezne hudobný skladateľ Vojtech Wick, s ktorým sme spáchali množstvo pesničiek uvádzaných v rozhlase i televízii.

Rozmýšľali sme, ako ešte viac obohatiť kultúrny život v meste a spolu s Ladislavom Bartkom sme založili Chalupkovo Brezno, súťaž umeleckej tvorivosti učiteľov, ktorá sa každoročne koná dodnes.

Na druhej strane mi bolo jasné, že som nezamýšľal spraviť „kulinársku“ kariéru, k čomu ma moje zamestnanie riaditeľa školy a riaditeľa dievčenského internátu priamo nabádalo. Preto som sa potešil, keď jedného dňa dvaja prešovskí vysokoškolskí pedagógovia prejavili želanie, že sa chcú so mnou stretnúť. Boli to neskorší profesori,

dnes už nebohý Imrich Vaško a ešte stále činný Ján Sabol, ktorí mi navrhli, aby som prešiel na prešovskú Filozofickú fakultu. Hneď som sa tam vybral na konkurz a bol som prijatý za odborného asistenta na vtedajšej Katedre západných filológií. 1. augusta 1968 som cestoval do Košíc na rektorát Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, kde som uzavrel pracovnú zmluvu. 21. augusta nám všetkým zasiahli do života armády Varšavského paktu a začala sa nová historická etapa. Po voľnejších a tolerantnejších 60. rokoch zavládli obavy a strach, ktorý sa šíril postupne, kým nezaplavil všetky verejné priestory. Sloboda bola vytesnená do osobných zákutí. Keď som prišiel do Prešova, konal sa tam študentský štrajk, ku ktorému som sa hlásil. Večer sa v študentskom divadle usporadúvali slávne „výpredaje“ a keďže som vždy na pár dní dochádzal z Brezna, mal som v Prešove dosť času zúčastňovať sa na všeličom ako neznámy fakultný novic. Boli to ťažké, ale pekné časy. Potom už prišli iba všedné dni, vlastne nevelmi zaujímavá kariéra, o ktorej ťažko čosi povedať.

■ **Na FF v Prešove ste pôsobili celých štyridsať rokov. Aké boli Vaše začiatky na fakulte koncom 60. rokov? Aký bol pre Vás tento druhý prechod zo strednej školy na vysokú, spojený navyše s presťahovaním sa do Šariša?**

Mohol som konečne robiť, čo som vždy chcel. Lenže bolo to ako v epigrame Jána Kollára, ktorý žiadal potomkov, aby jeho generáciu nesúdili podľa toho, čo a ako spravil mohli, ale podľa toho, čo robil smeli. Možno si každý hľadal nejakú štrbinku, ktorou by unikol z proklamovaných nevyhnutností.

Na prešovskej fakulte som našiel viacerých, s ktorými som sa mohol úprimne porozprávať a ktorých som pokladal za kamarátov. Nechcem nikoho vynechať, ale menovite predsa len uvediem vzácnych ľudí, ktorí mi veľa dali. Bol to Karol Horák, Stanislav Rakús, Ján Sabol, Juraj Furdík, Eliáš Galajda a iste aj iní. S nimi som si rozumel a s nimi som vedel prežiť aj zlé časy.

■ **Od začiatku vedeckej dráhy ste sa venovali hlavne literatúre 20. storočia s osobitným zreteľom na literatúru v Nemeckej demokratickej republike a Rakúsku. Ktorí autori, prípadne ktoré obdobia, sú Vášmu srdcu najbližšie?**

Mám rád literatúru a celý život som venoval práci so slovom. Moje literárne lásky sa menili a nie vždy pochádzali z literatúr vytvorených v nemeckom jazyku. Centrom môjho záujmu bola vždy poézia a z tohto súdka môžem uviesť zopár mien: J. W. Goethe, F. Hölderlin, H. Heine, R. M. Rilke, H. M. Enzensberger, E. Strittmatterová, E. Jandl. Ale prekladal som si aj iných, mal som ambíciu dosiahnuť 150 preložených básnikov, veľa mi už nechýba. Z prozaikov som obdivoval E. Strittmattera a R. Schneidera, ktorých som aj prekladal. Mám rád filozofov F. Nietzscheho a G. Simmela, ktorí boli aj umelecky citliví. Dosť času som strávil vyrovnávaním sa s B. Brechtom.

■ **Z Vašej rozsiahlej bibliografie je na prvý pohľad jasné, že byť germanista pre Vás znamená v prvom rade byť sprostredkovateľ medzi jazykmi a kultúrami. Myslíte si, že takéto poslanie je aktuálne aj pre dnešnú dobu?**

Je známe, že nám, dnešným generáciám, osud v kladnom a či zápornom zmysle dožičil žiť v prevratnej dobe, keď sa strácajú niekdajšie hodnoty a nie je ešte celkom jasné, či to, čo s väčšími či menšími ťažkosťami vzniká, bude schopné sprevádzať ľudstvo k prosperite alebo k záhube. Vo svojom veku mám azda už právo byť konzervatívnym. Mám rád zvedavých ľudí a zvedavé ná-

rody a myslím si, že to, čo nazývame „kultúrnou výmenou“, je ešte vždy optimálnou formou spolužitia.

■ **Carl Gustav Jung, Rainer Maria Rilke, Hugo von Hofmannsthal, Elias Canetti, Bertolt Brecht, Hans Magnus Enzensberger, Bernhard Schlink – to je len niekoľko autorov, ktorým ste prepožičali slovenský hlas. Popri próze sú medzi prekladmi bohato zastúpené básne a eseje. Čím to je? Súvisí to s Vaším vlastným autorským naturelom?**

Možno to súvisí s mojou priveľkou rozptýlenosťou, ktorú mi moji blízki vyčítajú. Ale asi iný už nebudem.

■ **V poslednej dobe sa intenzívnejšie venujete prekladu klasických diel nemeckej literatúry. Spomeniem knižný výber z tvorby Friedricha Hölderlina Polovica života (2011). Momentálne vraj pracujete na preklade básni Johanna Wolfganga Goetheho. Splácať tak dlh slovenskej kultúry voči nemeckej klasike?**

Celý život som uprednostňoval skôr modernú literatúru, sledoval som novú slovenskú produkciu a čiastočne aj to, čo vychádzalo v Čechách a v Nemecku (pokiaľ som k tomu mal prístup). Na staré kolená sa toto zameranie dosť zmenilo, najprv som sa upriamim na obdobie na prelome 19. a 20. storočia (myslím, že tam je ešte stále čo objavovať), a potom som ako rak išiel ešte ďalej dozadu, k Hölderlinovi, a teraz ku Goethemu. Začalo ma zaujímať ako sa prekladajú staršie literárne texty. Napokon – aj dlhy treba splácať.

■ **Na odpočinok ste odišli v nie celkom jednoduchom období, keď sa na FF udomáčňoval kreditný systém a iné prvky bolonskej reformy. V čom vidíte jej prednosti a nedostatky?**

Myslím, že reformy (nielen) na našich vysokých školách neboli najšťastnejšie. Trojstupňový systém štúdia viedol dosť často k tomu, že sa do bakalárskeho stupňa napchalo všetko, čo bolo predtým obsahom celého päťročného, napríklad učiteľského štúdia. Dnešné „magisterské“ dva roky často neslúžia prehlbovaniu ani usústavňovaniu vedomostí, zručností a návykov, ale sú akýmsi „riedkym“ a nenáročným obdobím. Zdá sa mi, že sa pri reforme najprv vymyslela forma, a až potom sa hľadal (a nenašiel) k nej obsah, hoci to malo byť asi naopak. Výsledkom je nevyhnutný pokles úrovne vysokoškolského štúdia a z tohto stavu sa hľadá východisko v etablovaní štúdia pre elitu na elitných vysokoškolských zariadeniach. Je to východisko?

■ **Tlak angličtiny ako prvého cudzieho jazyka je momentálne veľmi silný. Ako sa pozeráte na budúcnosť nemčiny na Slovensku?**

Tu treba rozlišovať. Ak máme na mysli počty záujemcov o komunikatívne ovládanie nemčiny, tie budú nevyhnutne klesať. Tomu bude zodpovedať aj záujem o učiteľské štúdium. Myslím si, že treba zdôrazňovať a posilňovať tie formy, ktoré súvisia s poznaním, ale aj „tvorivým aplikovaním“ nemeckej kultúry v širokom zmysle a v kontexte s inými kultúrami. Každý deň zisťujem, že sa z nášho každodenného života stráca historický aspekt, akoby sme žili iba dnes, bez výhľadu do minulosti, ale aj do budúcnosti.

Na zmenu svojich postojov a konania však zatiaľ nie sme celkom dobre pripravení a nemajú v tom jasno ani naše štátne orgány, ktoré sa pohybujú dosť zmätočne od mantinelu k mantinelu. Ale nebudme pesimisti. Možno sa všeličo „utrasie“, lenže treba pre to aj čosi robiť.

Mgr. Ján Jambor, PhD.

Foto: archív Inštitútu germanistiky FF PU v Prešove

Vedecké kolokvium „Premeny poznania geografickej reality“

Katedra geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove si 25. 4. a 26. 4. 2013 pripomenula okrúhle životné jubileá dvoch významných osobností slovenskej geografie – prof. RNDr. Evy Michaeli, PhD. a prof. RNDr. Jána Harčára, CSc. Obaja jubilanti sa významnou mierou zaslúžili o rozvoj spomínaného pracoviska a ich renomé vo vedecko-výskumnej, pedagogickej i ľudskej oblasti, počas ich pôsobenia na katedre, dosiahlo významnú medzinárodnú úroveň.

Katedra geografie spolu s Geografickým ústavom SAV a Východoslovenskou pobočkou Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV v Prešove zorganizovali vedecké kolokvium pod názvom „Premeny poznania geografickej reality“, na ktorom sa zú-

častnili okrem samotných jubilantov aj pozvaní hostia, pracovníci, doktorandi a študenti katedry geografie a ďalší hostia.

Program vedeckého kolokvia otvoril vedúci Katedry geografie a regionálneho rozvoja doc. RNDr. Radoslav Klamár, PhD., ktorý privítal všetkých zúčastnených. Rektor Prešovskej univerzity v Prešove a prezident Slovenskej geografickej spoločnosti prof. RNDr. René Matlovič, PhD. vo svojej reflexii zaspomínal na prvé stretnutie s jubilantmi, ešte ako účastník stredoškolského kola geografickej olympiády a na svoje zážitky z pozície študenta a kolegu. Vysoko ocenil vedecký a pedagogický prínos jubilantov k rozvoju Katedry geografie a regionálneho rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove. Nasledoval príhovor riaditeľa Geografického ústavu SAV prof. RNDr. Vladimíra Iru, CSc., v ktorom ocenil postavenie katedry v celoslovenskom priestore a prínos oboch jubilantov v tomto smere.

Prof. RNDr. Florin Žigrai, DrSc. a doc. RNDr. PhDr. Martin Boltižiar, PhD. predniesli prvú laudáciu na prof. RNDr. Evu Michaeli, PhD. Ich vystúpenie obsahovalo prierez osobného i pracovného života prof. Michaeli, doplneného o bohatý faktografický a fotodokumentárny materiál. Laudáciu na prof. RNDr. Jána Harčára, CSc. predniesol prof. RNDr. Robert Ištók, PhD., v ktorom sa sústredil na pracovnú oblasť jubilanta a jeho prínos vo vedecko-pedagogickej oblasti.

Po obedňajšej pauze nasledovali vystúpenia pozvaných hostí. Prof. RNDr. Florin Žigrai, DrSc. sa vo svojom príspevku zaoberal, v súlade s oficiálnym názvom kolokvia, témou: „Vybrané teoreticko-metavedecké aspekty premeny poznávania geografickej reality“. Prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc. v referáte „Prešovská univerzita v Prešove – postavenie a priestorová pôsobnosť v rámci vysokých škôl na Slovensku“ zhodnotil postavenie Prešovskej univerzity v Prešove v rámci slovenského vysokoškolského prostredia a vyzdvihol jej význam.

Prof. RNDr. Ján Oťaheľ, CSc. sa zaoberal reflexiou kultúrnej krajiny v príspevku „Kultúrna krajina: geoeologická a historická pamäť, reálny fyzický stav a spoločenské funkcie“. Posledným referujúcim bola RNDr. Dana Kotorová, PhD., ktorá v referáte „Pôdne vlastnosti v suchom podri Beša“ informovala o zaujímavej lokalite v rámci východného Slovenska, na výskume ktorej participovala aj prof. Michaeli. Uvedené príspevky budú po recenzii publikované vo vedeckom časopise Folia Geographica. Program prvého dňa bol ukončený rautom pre pozvaných hostí a pracovníkov katedry.

Druhý deň kolokvia bol venovaný exkurzii v rámci regiónu východného Slovenska za účasti jubilantov, pozvaných hostí, pracovníkov a doktorandov katedry. Trasa exkurzie viedla z Prešova cez Branisko do historického regiónu Spiš cez územia, ktoré tvorili výskumnú oblasť oboch jubilantov. V rámci exkurzie odzneli zaujímavé odborné prednášky o Šarišskej vrchovine a Branisku (prof. Harčár), Hornádskej kotline, Levočských vrchoch, travertínoch pri Spišskom Podhradí (Dreveník), Žehre a Spišskej Kapitule (prof. Michaeli), o Spiši v historicko-geografickom kontexte (doc. Klamár) a vysokohorskej krajine Tatier (doc. Boltižiar). Program exkurznej časti bol ukončený posedením v príjemnom prostredí Spišského salaša.

Vedecké kolokvium sa nieslo v príjemnej, uvoľnenej atmosfére, odzneli na ňom zaujímavé a podnetné referáty a príspevky.

Obom jubilantom ešte raz prajeme veľa úspechov v osobnom živote a veľa tvorivých síl v pracovnej oblasti.

RNDr. Vladimír Čech, PhD.

Foto: archív KGaRR FHPV PU v Prešove

Environmentálna výchova v predprimárnej a primárnej edukácii

O stretnutí študentov z PF PU v Prešove a študentov z Poľska

Vytváranie environmentálneho povedomia je celoživotný proces, ktorý by mal začať v rodine a vzdelávaním v škole by mal získať odbornejší a hlbší charakter. Environmentálna výchova ponúka priestor na tejto ceste vo vzdelávaní, pretože ako téma je obsahom vzdelávania v predprimárnom a primárnom vzdelávaní v mnohých krajinách. Líši sa len názov, možno čiastočne aj obsah na jednotlivých stupňoch vzdelávania, ale jej hlavný cieľ – ochrana našej planéty – je všade rovnaký.

Vedecký krúžok študentov, ktorý pôsobí na Pedagogickej fakulte od roku 2003, organizoval pod záštitou a s podporou dekanke fakulty doc. J. Burgerovej pracovné stretnutie vedeckých krúžkov a študentskú vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou študentov zo Slovenska (Prešov) a Poľska (Opole, Raciborz, Nowy Sacz). Stretnutie sa konalo 17. – 19. apríla 2013 vo Vyšných Ružbachoch. Vedecký krúžok študentov z Prešova pripravil trojdňové stretnutie so zaujímavým programom pre kolegyně – študentky Univerzity v Opole (pod vedením dr. Anny Malec a dr. Stanislawy Wloch), z Vyššej odbornej školy v Raciborzi (pod vedením dr. Gabriely Kryk) a z Vyššej odbornej školy v Nowom Saczi (pod vedením doc. Zdislawy Zaclony).

Prvý deň pracovného stretnutia bol zameraný na metodické aspekty spoločného slovensko-poľského výskumu na tému Environmentálna výchova v primárnej škole, ktorá bola dohodnutá na poslednej študentskej konferencii v Raciborzi, v apríli 2012. Pedagogický výskum je vždy nastavený tak, aby bola možná následná komparácia výsledkov medzi jednotlivými krajinami.

Príjemný jarný podvečer sa využil na prehliadku kúpeľov Vyšné Ružbachy a následný workshop na využitie odpadového materiálu pri práci s deťmi. Cieľom konferencie, ktorá prebiehala vo štvrtok, bolo v medzinárodnom kontexte poukázať na

realizáciu environmentálnej výchovy v predprimárnej a primárnej edukácii. Tridsaťštyri slovenských a poľských študentiek prezentovalo 21 teoretických, výskumných a odborných príspevkov. Poznávanie obsahu environmentálneho vzdelávania v materskej a základnej škole, prezentácia prieskumov medzi žiakmi, učiteľmi, ukážka rôznych pomôcok využitelných na priamu realizáciu edukácie s touto témou v Poľsku a na Slovensku, to bol obsah jednotlivých príspevkov, ktoré budú publikované v elektronickom zborníku. Príspevky boli prezentované v poľskom a slovenskom jazyku.

Pre tých, ktorí mali záujem, sa v krásny slnečný deň ponúkla prehliadka hradu v Starej Ľubovni. Spoločenský večer v znamení slovenského folklóru uzavrel tento bohatý deň. Počas neho prebiehala módna

prehliadka, ktorej diela preverili tvorivosť študentiek – módných návrhárok. Modely vytvárali študentky z odpadového materiálu, v časovom limite 15 minút. Tretí, záverečný deň, ponúkol priestor na zhodnotenie súčasného a dohodnutie ďalšieho stretnutia vedeckých krúžkov študentov, ktoré sa uskutoční podľa predbežnej dohody v novembri v Opole.

V priebehu všetkých dní sa viedli neformálne rozhovory a diskusie, týkajúce sa ústrednej témy, ale aj študentského života, štúdia, poznávania jednotlivých krajín. Stretnutie a konferencia prehĺbili vzájomné vzťahy medzi univerzitami a vysokými školami, podnietili myšlienky ďalšej spolupráce, a to nielen v rámci plánovania budúcich tém a stretnutí, ale aj v rámci návrhu a riešenia vedeckovýskumných projektov na študentskej aj učiteľskej úrovni. Počas týchto dní sa poskytol študentkám priestor na nadväzovanie a upevňovanie vzájomných kontaktov a podnietila sa aj možnosť realizácie výmenných študijných pobytov.

doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD.
Mgr. Hedviga Kochová, PhD.
Foto: archív PF PU v Prešove

Klient vs. Blížny

Rok 2013 je na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU mimoriadne bohatý na rôzne zaujímavé akcie. Jedna z nich, študentská vedecká konferencia Klient vs. Blížny (sociálno-teologicko-psychologicko-edukatívne aspekty v sociálnej práci), organizovaná katedrou kresťanskej antropológie a sociálnej práce pod záštitou dekana PBF PU, prof. THDr. J. Šafina, PhD., sa konala 23. apríla.

Vzhľadom na tému, ktorá má potenciál pokryť odborné záujmy odborníkov i študentov ako odboru sociálna práca, tak odboru teológia, bol záujem o konferenciu vysoký, čo sa týka aktívnych vystupujúcich i diskutujúceho publika.

Samotná konferencia prebiehala v niekoľkých blokoch. V úvodnej sekcii vystúpili prední odborníci fakulty z oblasti sociálnej práce a psychológie: doc. PhDr. M. Machalová, CSc. s prednáškou týkajúcou sa vplyvu teórie C. R. Rogersa na sociálnu prácu a ďalšie pomáhajúce profesie so zdôraznením výchovy a duchovných aspektov a Mgr. A. Nikulin, PhD., ktorý ako absolvent odboru teológia i odboru psychológia analyzoval vzťah pojmov „klient“ a „blížny“, ich rozdiely i prelínanie s využitím pohľadov oboch týchto vied. Prednášky, postavené na základe evanjeliových príbehov (doc. ThDr. A. Cap, CSc. o milosrdnom Samaritánovi, ThDr. J. Husár o boháčovi a Lazarovi), doplnila prednáška doc. ThDr. Š. Šaka, PhD. o princípe filantropickej služby Cirkvi s dôrazom na lásku.

K vizuálne najzaujímavejším iste patrili vstupy, týkajúce sa konkrétnej pomoci, ako napr. práca v multisenzorickej miestnosti Snoezelen a práca s klientami Centra sociálnych služieb Clementia v Ličartovciach (Mgr. I. Vojtašková, V. Komárová, N. Stanková), priblíženie nízkoprahového klubu a jeho činnosti pre deti z v Prešove nechvalne známej oblasti Tehelňa (Mgr. A. Momot, Bc. I. Kriššáková, Bc. K. Roško) či aktivity centra pre obnovu rodiny Dorka (Mgr. L. Skarupová).

Niekoľko príspevkov sa venovalo vybraným formám práce s klientom. Je zaujímavé, že vo výbere sa ocitli nielen lákavé metódy ako arteterapia (napr. Radoslav Legdan), viacerí účastníci si vybrali tak závažnú tému, ako paliatívno-hospicová starostlivosť či problematika seniorov (PhDr. ThDr. M. Šíp, PhD., Mgr. M. Šipová, V. Sekeráková, Bc. R. Hoblík). Zrejme najväčší počet príspevkov sa venoval hodnotám, či už išlo o výskumné zistenia (Mgr. L. Drotárová, PhDr. M. Šuľová, Mgr. K. Sabolová), alebo o teoretické vstupy (L. Rusaňák, Mgr. P. Savčák, Mgr. A. Dupej).

Zmienené i ďalšie príspevky budú vydané v zborníku a dostupné elektronicky.

K silným stránkam konferencie patrila jej príprava, ktorá (okrem priamej organizačnej zložky) obsahovala prácu so začínajúcimi prispievateľmi. Títo mohli využiť – a obvykle i využili – možnosť konzultovať témy, štruktúru, celkovú formu svojich príspevkov i spôsob, akým pripraviť prezentáciu a vystupovať, ako zaujať poslucháčov i ovládnuť vlastnú trénu. PBF PU v Prešove si takto aktívne vychováva svoj vedecký dorast.

Mgr. Lucia Drotárová

Katedra kresťanskej pedagogiky a psychológie PBF PU

Foto: archív PBF PU v Prešove

Príbehy z dejín výskumu paleolitu na PU v Prešove

Pod záštitou Inštitútu histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa na jej pôde uskutočnila premiérová prednáška pre všetkých priaznivcov staršej doby kamennej. Jej protagonistom bol významný európsky bádateľ Martin Oliva.

„Dějiny výzkumů paleolitu v českých zemích a na Slovensku“, v tomto duchu sa niesla prednáška doc. PhDr. Martina Olivu, Ph.D. Tento vysokoškolský pedagóg a uznávaný odborník v problematike paleolitu, pracujúci v Moravskom zemskom múzeu, Ústave Anthropos, sa tak prišiel podeliť so svojimi poznatkami a unikátnou archívnu dokumentáciou medzi prešovských vysokoškolákov, ktorí ho podporili hojnou účasťou.

Kultúra doby kamennej

Nádejní historici sa tak mohli dozvedieť viac o hmotnej a duchovnej kultúre staršej doby kamennej na Morave, v Čechách a na Slovensku, ktorá bola dokumentovaná množstvom reálnych záberov archeologických nálezov, akými sú napríklad plastiky a rôzny ďalší mobiliár, zahŕňajúci rôzne úžitkové a okrasné predmety. A keďže autor prednášky nezabudol na vážnosť tohto stretnutia, odľahčil celú atmosféru, so šarmom sebe vlastným, vtípnymi poznámkami a príhodami, ktoré pobavili všetkých prítomných.

Úspešnosť tejto prednášky je nespochybniteľná aj množstvom otázok, ktorými študenti zahrnuli vzácnu návštevu. A tu vám prinášame niektoré z nich.

■ Čo ovplyvnilo Váš výber paleolitu, ako obdobia praveku, ktorému sa venujete od začiatku vedeckej kariéry?

Od detstva ma otec bral do múzea. Avšak najväčšou inšpiráciou pre mňa bol film Cesta do praveku, ktorý ako si predurčil moje ďalšie pokračovanie. Veľmi cenné pre mňa boli aj pomocné práce v Moravskom múzeu, kde som zbieral pazúriky.

■ Prednášate na viacerých vysokých školách. Sú podľa Vás výraznejšie rozdiely medzi študentmi archeológie na jednotlivých univerzitách?

To je otázka na telo. Nehovoril by som o rozdieloch medzi univerzitami, ale skôr o tom, aké to bolo vtedy a aké je to teraz. Teraz majú študenti možnosť cestovať a nám sa o tom kedysi ani nesnívalo. Diplom totiž nie je vždy zárukou vedomostí.

■ Kde podľa Vašich predstáv je možné časovo zaradiť „prvých Európanov“?

Prví Európania sú asi 1,2 miliónov rokov starí a vyskytujú sa hlavne v južnom Španielsku, v Andalúzii, ale možno ich nájsť aj na Kryme, no to nie je celkom isté.

■ Je možné predpokladať po Vašej návšteve v Prešove perspektívne Váš záujem o paleolit v oblasti Šariša?

Ak som niekoho navštívil, som rád. Podľa toho, čo som tu videl, je tu szeletien a ten by sa mal zbierať a sledovať. Ale určite je tu toho viac, než si myslíme. Preto by som chcel hlavne povzbudiť a inšpirovať slovenských záujemcov o túto problematiku.

Michaela Dochánová

Foto: Branislav Pilár

Matematika v primárnej škole – rôzne cesty, rovnaké ciele

Na pôde Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa 24. – 26. apríla 2013 konala vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, venovaná matematickému vzdelávaniu v primárnej škole. Konferenciu pod názvom „Matematika v primárnej škole – rôzne cesty, rovnaké ciele“ organizovala Katedra matematickej edukácie PF PU. Záštitu nad konferenciou EME 2013 prijala doc. J. Burgerová, dekanica PF PU v Prešove. Na konferencii sa zúčastnili odborníci zo Slovenska, Čiech, Moravy, Poľska a Japonska. Aj keď históriu vedeckých konferencií EME (Elementary Mathematics Education) počítame na desaťročia, Pedagogická fakulta v Prešove bola jej organizátorom po prvýkrát.

K hlavným diskusným témam konferencie patrili otázky týkajúce sa dieťaťa – žiaka, rozvoja jeho matematickej gramotnosti a vytvárania pozitívneho vzťahu k matematickému vzdelávaniu, otázky spojené s kvalitnou prípravou budúcich pedagógov, ktorí budú vo svojej praxi realizovať vyučovanie matematiky v rôznorodých podmienkach, ako aj prvotné výsledky komparatívnej analýzy realizovanej na KME PF PU v Prešove, v rámci riešenia projektu VEGA 1/1230/12 *Komparatívna analýza vybraných aspektov primárnej matematickej edukácie na Slovensku a v zahraničí v kontexte kurikulárnej transformácie vzdelávania na ZŠ a medzinárodných výskumov OECD PISA a IEA TIMSS*. Program zasadnutia bol rozdelený do troch dní. V úvode konferencie zazneli plenárne prednášky významných odborníkov nielen z radov matematikov. Plenárne zasadnutie otvoril netradične prorektor PU v Prešove, prof. P. Kónya, ktorý hosťom priblížil niektoré zaujímavé momenty z dejín prešovského školstva od konca 14. po začiatok 20. storočia. Prof. O. Šedivý predstavil odbornej verejnosti štúdiu z oblasti neurodidaktiky a vyučovania matematiky. Jeho podnetné vystúpenie vyvolalo diskusiu odborníkov z viacerých krajín. Matematické vzdelávanie učiteľov primárnych škôl v Českej republike sprístupnil doc. B. Novák. Skúsenosti a problémy českých a moravských odborníkov sú komparatívne s našimi zisteniami, preto aj ich riešenia problémov predstavujú pre nás cenný zdroj inšpirácií. Na záver prvého dňa vystúpil so svojím príspevkom Mgr. Aro Chikashige, ktorý spolupracuje s členmi KME PF PU na riešení projektu VEGA 1/1230/12. Predstavil japonský vzdelávací systém v historickom kontexte, ako aj v súvislostiach s matematickou prípravou žiakov. Nasledujúce dva dni mali účastníci konferencie možnosť sledovať vystúpenia svojich kolegov v jednotlivých sekciách, prípadne si prezrieť výsledky ich práce predstavené prostredníctvom posterov. Vystúpenia mnohých kolegov boli inšpiratívne a často spojené s odbornými diskusiami. Všetci účastníci si mohli porovnať vlastné skúsenosti a poznatky s výsledkami pozorovaní a výskumov kolegov doma i v zahraničí. Pre záujemcov bola druhý deň popoludní pripravená odborná exkurzia, spojená s prehliadkou prešovského kolégia a ďalších kultúrnych pamiatok. Na záver

dňa bolo pripravené odborné fórum, v rámci ktorého pokračovali výmeny názorov. V neformálnej časti konferencie mali účastníci možnosť diskutovať až do neskorých hodín.

Vystúpenia účastníkov a ich príspevky sú uverejnené vo vydanom zborníku publikácií *Matematika v primárnej škole – rôzne cesty, rovnaké ciele*.

Konferencia EME 2013 v Prešove sa skončila. Dúfame, že odborné aj ľudské stretnutia prispeli k obohateniu všetkých tých, ktorí sa venujú matematike v primárnom vzdelávaní, ako aj vo vysokoškolskej príprave učiteľov. Dovidenia v Olomouci, na stretnutí EME 2014.

za organizačný výbor
PaedDr. Edita Šimčíková, PhD.
Mgr. Blanka Tomková, PhD.
Foto: archív PF PU

Homiletika a nová evanjelizácia v centre záujmu na konferencii v Prešove

Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove – Katedra systematickej teológie, Uniwersytet Śląski w Katowicach – Wydział Teologiczny – Zakład Liturgiki i Homiletyki a Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej – Zakład Porównawczej Pedagogiki Religii i Dialogu Międzyreligijnego Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych zorganizovali medzinárodnú vedeckú konferenciu Kazateľská činnosť ako integrálna súčasť novej evanjelizácie, ktorá sa uskutočnila 9. apríla 2013 na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Inšpiráciou k jej zorganizovaniu bola Biskupská synoda o novej evanjelizácii na odovzdávanie kresťanskej viery v októbri minulého roka, ale aj Rok viery a Jubilejný rok 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie.

Konferencia spojila nielen homiletikov, ale aj odborníkov z iných disciplín, ktorí sa z rôznych uhlov pohľadu zaoberali ohlasovaním radostnej zvesti ako podstatnej skutočnosti, v rámci novej evanjelizácie, a to v kontexte výziev súčasnosti. Bohatá účasť poslucháčov a plodná diskusia potvrdili zaujímavosť témy konferencie i jednotlivých prednášok. Bude vydaný zborník konferenčných príspevkov.

Na základe dohody prednášajúcich sa budú podobné konferencie, zaoberajúce sa homiletikou, konať aj v nasledujúcich rokoch, aby sa postupne vytváral konkrétny priestor pre stretávanie sa odborníkov zaoberajúcich sa homiletikou na Slovensku, aj s presahom do zahraničia. Cieľom je posúvať kazateľskú činnosť v našej krajine dopredu, aby vedela reagovať na potreby súčasného človeka. Aby homiletická prax ľuďom čo najzrozumiteľnejšie ponúkala ukrižovaného a vzkrieseného Ježiša Krista – svetlo pre každodenný život na ceste spásy.

Po úvodnom slove Mons. prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD., dekana GTF PU v Prešove, pozdravné slovo predniesol veľký kancelár fakulty prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Dr. h. c., ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. Mons. prof. ThDr. JCDr. Anton Fabian, PhD. hovoril na tému Súčasné prístupy k Svätému písmu – hermeneutika viery. Vybrané články z exhortácie Benedikta XVI. *Verbum Domini*. Prof. ThDr. Dr. Ľubomír Stanček, PhD. sa zaoberal novou evanjelizáciou cez homíliu a Mons. Doc. ThDr. Marián Šuráb, PhD. ponúkol pohľad na ohlasovanie homílie v sekularizovanom prostredí a novú evanjelizáciu. V prednáške prof. ThDr. Vojtecha Boháča, PhD. zarezonovali homiletické výzvy byzantsko-slovanskej liturgie (Recensione Ruthena). Doc. Dr. Marek Rembierz, PhD. z Poľ-

ska predstavil kazateľskú činnosť Mons. prof. Jozefa Tischnera a čas novej evanjelizácie a doc. Dr. Leszek Szewczyk, PhD. z Poľska evanjelizačnú funkciu homílie v kazateľskej praxi v Poľsku na príklade kazateľstva v Katowickej arcidiecéze. Doc. ThDr. Albín Masarik, PhD. sa venoval využitiu humoru v úvode homílií Antona Fabiana. Prednáška doc. Mgr. Pavla Zemka, Th.D. bola o tematických homíliách, ktoré odporúča Benedikt XVI. Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD. sa zameril na predstavenie kňaza – kazateľa, ktorý je súčasťou Božieho ľudu. Témou prednášky doc. ThDr. Michala Hospodára, PhD. bola formálna stránka kazateľskej služby. Doc. PhDr. ThDr. Daniel Slivka, PhD. hovoril o Starom zákone, ktorý nie je „starý“ a ponúka inšpirácie pre homiletiku. Doc. ThDr. Mária Kardis, PhD. vo svojej prednáške predstavila rétorickú analýzu biblického textu a jej využitie v homílii. Doc. ThDr. PaedDr. Andrej Slodička, PhD. predstrel kazateľskú činnosť v dobe cirkevných Otcov a ThDr. Štefan Paločko, PhD. zdôraznil miesto Ježiša Krista, ktorý je jadrom a podstatou homílie. Miklós Verdes z Maďarska ukázal miesto homiletiky v teológii ako možnosť pre novú evanjelizáciu. ThDr. Peter Tirpák, PhD. analyzoval antropologickú katechézu, ktorá je elementárnym prvkom ohlasovania kerygmy. ThDr. Peter Vansač, PhD. sa zameril na nevyhnutnosť rečníckej praxe kňaza pri napĺňaní duchovných potrieb v zariadení pre seniorov. Mgr. Pavol Feník predstrel Morálny profil kazateľa.

Témy prednášok mali vedecký a zároveň praktický rozmer a vynikajúco prispeli k napĺňaniu cieľa konferencie. Poukázali na súčasné trendy v kazateľskej činnosti, ale aj jej perspektívy či očakávania súčasného človeka. Načrtli postuláty, z ktorých dnes kazateľ potrebuje vychádzať, aby homília zasiahla život konkrétneho človeka.

Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD.

Foto: archív GTF PU v Prešove

Apríl v znamení histórie na GTF PU

Katedra historických vied GTF PU pripravila v mesiaci apríl tri podujatia, ktoré sa týkali histórie na území Slovenska. Prvým podujatím bola pozvaná prednáška PhDr. Pavla Dvořáka, 3. 4. 2013, na tému *Najstaršie dejiny kresťanstva na Slovensku, na ktorej sa zúčastnila nielen akademická obec, ale aj širšia verejnosť. Prednáška bola spojená aj s autogramiádou Dvořákových kníh. Prednášku zabezpečil vedúci katedry PhDr. Jaroslav Coranič, PhD.*

Druhé podujatie sa uskutočnilo v rámci riešenia medzinárodného projektu *Náboženská a kultúrnotvorná rola chasidizmu na poľsko-slovenskom pohraničí*, ktorého slovenským koordinátorom je odborná asistentka katedry ThDr. Jana Koprivňáková, PhD. Išlo o medzinárodnú vedeckú konferenciu *Fenomén chasidizmu v stredoeurópskom priestore*, ktorá sa uskutočnila 22. - 23. 4. 2013. Samotnú konferenciu sprevádzala aj výstava židovských náboženských exponátov zo zbierky organizácie *Sztetl Dukla - Ochrana židovského dedičstva v oblasti Dukelskej* a výstava fotografií z histórie aškenázskeho židovstva.

Koniec apríla sa niesol v znamení medzinárodnej vedeckej konferencie *Gréckokatolícka cirkev na Slovensku vo svetle výročí III.*, ktorá sa na GTF PU uskutočnila 29. - 30. apríla 2013. Konferenciu otvoril dekan fakulty a člen katedry Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., následne s pozdravným slovom vystúpil prvý prorektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. Slávnostný príhovor a úvodnú prednášku konferencie predniesol gréckokatolícky arcibiskup a metropolita Mons. Dr. h. c., ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. V prvý deň konferencie odzneli príspevky mnohých známych osobností z oblasti histórie, prof. PhDr. Richarda Marsinu DrSc.,

doc. PhDr. Petra Žeňucha, DrSc., doc. PhDr. Michala Slivku, CSc., prof. PhDr. Jána Lukačku, CSc., prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD. a prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD.

Konferencia bola rozdelená do viacerých blokov a po každom z nich vždy nasledovala plodná a obohacujúca diskusia. V popoludňajších hodinách program konferencie pokračoval prezentáciou dvoch nových publikácií o dejinách gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku: *Dedičstvo sv. Cyrila a Metoda - 1. zväzok* edície Gréckokatolícka cirkev na Slovensku a *Joanik Bazilovič: Dejiny Gréckokatolíckej cirkvi v Uhorsku*. Po prezentácii sa prednášajúci, hostia, ale aj prítomná verejnosť, odobrali do Katedrály sv. Jána Krstiteľa, kde bola slávnostne slúžená archijerejská svätá liturgia, ktorej hlavným celebrantom bol gréckokatolícky arcibiskup a metropolita Ján Babjak. Po liturgii nasledoval kultúrny program, ktorý sa niesol v znamení speváckych zborov, ktoré pôsobia pri gréckokatolíckych farnostiach v Prešove. Ako prvý vystúpil známy spevácky zbor sv. Romana Sladkovecva, nasledoval zbor Stauros, Hlahol a Gréckokatolícky katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa.

Druhý deň konferencie otvoril svojím príspevkom pražský gréckokatolícky exarcha Mons. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko CSc., ktorý svoj príspevok venoval cyrilometodskej problematike. Na túto problematiku nadviazali aj príspevky ThLic. Andreja Škovieru, PhD., prof. PhDr. Pavla Mareka, PhD., doc. PhDr. Zuzany Lopatkovej, PhD. a HEDr. Ľuboslava Hromjaka, PhD. Nasledujúci prednášatelia sa venovali dejinám gréckokatolíckej cirkvi v Uhorsku, až po súčasnosť. Starším dejinám tejto cirkvi sa venovali príspevky prof. dr. hab. S. Nabywanica z Uniwersyty Rzeszowskiej, doc. PhDr. Vladimíra Rábika, PhD. z Trnavskej univerzity v Trnave, doc. Mgr. Miloša Mareka, PhD., taktiež z Trnavskej univerzity a Mgr. Petra Šoltésa, PhD. z Katolíckej univerzity v Ružomberku. Novšie dejiny gréckokatolíckej cirkvi prezentovali vo svojich príspevkoch Dr. Bernadett Puskás, Dr. G. Janká z Nyíregyházy a doc. PhDr. Stanislav Konečný, PhD. zo Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach. Konferenciu ukončili príspevky dvoch domácich členov Katedry historických vied, PhDr. Jaroslava Coraniča, PhD. a ThDr. Petra Borzu, PhD.

ThDr. Jana Koprivňáková, PhD.
Mgr. Katarína Kurilcová
Foto: archív GTF PU v Prešove

Ľudské hodnoty sú stĺpom zmyslu žitia

Rozhovor s prof. h. c. prof. Ing. Ondrejom Hroncom, DrSc.

■ **Hodnoty vo všeobecnosti možno definovať ako spoločensky, intelektuálne, kultúrne a historicky významné artefakty uplatňované v spoločnosti vo sférach vedy, kultúry a umenia. Čím sú hodnoty pre Vás?**

Ľudská spoločnosť a v nej konkrétni ľudia, ak hodnotia určité situácie a následne formujú svoje rozhodnutia, používajú k tomu normy alebo kritériá, a tými sú ľudské hodnoty. Pomocou nich vyjadrujú chápanie zmyslu života. Hodnoty sú súčasťou nášho života, zdrojom motivácie a oporným stĺpom zmyslu žitia. Keďže som environmentalista, ctím si také hodnoty, ktoré idú ruka v ruku s myšlienkou zachovania života. Heslo: „Ži, ale daj žiť aj iným!“ je mojim krédom.

■ **Pojem hodnota v pluráli vyjadruje súhrn všetkých vzťahov človeka ku svetu, závislý na miere poznania skutočnosti, na vlastných i sociálnych skúsenostiach. Na základe Vašich vedeckých odborných i literárnych textov možno konštatovať, že Vaša miera poznania sveta je vysoká. Ktoré z hodnôt si ceníte najviac?**

V nedávno vydannej monografii Udržateľný rozvoj sme tento problém pomenovali v desiatkach bodov. Dnešná moderná spoločnosť má pochybený hodnotový systém; uprednostňuje alternatívu „mať“ namiesto niečím byť. To je konzumný prístup, lebo sa hodnotí podľa toho, čo všetko mám (svetské bohatstvo, mamonu, slávu, čo si môžem dovoliť skonzumovať...), t.j. mať všetko za akúkoľvek cenu. Teda aj za cenu devastácie darov prírody. Myšlienka udržateľného rozvoja: „žiť tak, aby sme uspokojovali svoje potreby, ale súčasne pamätali na budúce generácie...“ je len nenaplneným priáním! Aké hodnoty ctia tí, čo ovládajú svetový kapitál, aká je ich úcta k prírode a jej zákonitostiam?

■ **Základné postoje a hodnoty sú nemenné, presúvajú sa z rodičov na deti, posilňujú sa v školskom prostredí, v cirkvách, ale i prostredníctvom štátnych inštitúcií. Mnohé sú chránené i legislatívne v špecifických právnych dokumentoch. Prečo teda ešte vždy hovoríme o kríze hodnôt?**

Či chceme, alebo nie, musíme priznať, že súčasnej ekonomickej kríze predchádza kríza duchovných hodnôt. Zmenili sa technológie výroby, ktoré sa modernizujú, ale nezmenilo sa myslenie, environmentálne povedomie. Naši predkovia nevedeli čo je ekológia, udržateľný rozvoj, či iné moderné i módné výrazy. Ale mali v sebe zakódovanú mieru úcty k prírode. V tomto duchu deti boli vychovávané rodičmi, školou i náboženstvom. To známe: „Miluj bližného svojho ako seba samého!“ je najlepším vyjadrením úcty človeka k človeku, i prírode. Nič lepšie, múdrejšie, doposiaľ nikto nevymyslel. Už Aristoteles vo svojom zozname morálneho zla mal zaznamenané nasledovné: chamtivosť, lenivosť, obzerstvo, nenávisť – hnev..., čo krásne súvisí so siedmimi smrteľnými hriechmi. Všetko s mierou! A ak niečo spravíme navyše,

alebo menej od „zlatého stredy“, zvyčajne to neprispieva k celkovému dobru.

■ **Hodnota v marketingovom slova zmysle predstavuje pre zákazníka rozdiel medzi hodnotou, ktorú zákazník získa z vlastníctva a užívania príslušného výrobku a nákladmi, ktoré musí vynaložiť na to, aby si daný výrobok či službu zadovážil. Čo sa podľa Vás oplatí zadovážiť si dnes? Čo by mohlo vyvolať dobrovoľnú výmenu hodnôt?**

Voľakedy najvyššími budovami vo svete boli hrady, paláce..., aby svojou majestátnosťou ukazovali silu panovníkov. Neskôr to boli kostoly, chrámy – prezentovali moc

cirkvi. Dnes sú to monumenty, v ktorých napríklad sídlia banky, či sídla finančných oligarchov. Aké hodnoty by mal preferovať človek dnešnej doby? Duchovné! Tie sú rozhodujúce a od nich sa odvíja vzťah človeka ku všetkému. Kde sa tak deje, tam je dobrá morálka a prosperuje ekonomika. Pozrime sa napr. na štáty v severnej Európe. Napredujú bez zničujúcej krízy a aj ich morálka (najmä pracovná) je na vysokej úrovni. Samozrejme, kľúčové je i vzdelanie. Kvalitné, ktoré je nadobudnuté na nekompromisných, kvalitných školách, kde sa neabsolvuje zadarmo, ale za vedomosť!

■ **Hodnota je entitou, ktorá sa vyznačuje spôsobilosťou uspokojovať potreby alebo túžby jednotlivcov a úzko súvisí s ich záujmami. Čo podľa Vás najviac potrebujú ľudia v súčasnosti? Čo nám chýba?**

Čo chýba dnešnému človeku? Čo potrebuje ľudstvo? Predovšetkým vzájomnú lásku a úctu, pozornosť, dostatok času jeden pre druhého, čas rodičov na deti, záujem detí o svojich, najmä žijúcich predkov... Mier, pokoj v krajinách, ale aj v ľudských dušiach. Ale najmä poriadok. A to aj – a nadovšetko – v tejto krajine.

Prof. h. c. prof. Ing. Ondrej Hronec, DrSc. je vedec a pedagóg. Už niekoľko desaťročí sa venuje problematike ochrany, tvorby a ekonomiky životného prostredia. Okrem toho aktívne pôsobí ako publicista a scenárista. Napísal niekoľko desiatok vysokoškolských učebníc, monografií, skript, vedeckých a odborných príspevkov, najmä v oblasti environmentalistiky – patrí k zakladateľom environmentálneho vzdelávania na slovenských vysokých školách. Známe sú aj jeho literárne diela z oblasti slovenskej vedy a kultúry, dokumentárne filmy z oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, rozhlasové, literárne a dramatické pásma a relácie, viacero televíznych scenárov a mnoho ďalších štúdií, statí a článkov z rozličných oblastí spoločenského života. Je nositeľom Zlatej medaily za ochranu životného prostredia udelennej vládou Poľskej republiky, nositeľom medaily sv. Gorazda ako aj ďalších ocenení a čestných uznaní na Slovensku i v zahraničí.

PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD. PhD.
Fakulta manažmentu PU v Prešove
Foto: archív FM PU v Prešove

Heraldika a genealógia očami súčasníka

Inštitút histórie Filozofickej fakulty PU v Prešove poctila, 24. apríla 2013, vzácna návšteva. V súvislosti s organizovaním 4. ročníka odborného seminára zameraného na pomocné vedy historické, ktorý už tradične na našom inštitúte organizuje Katedra archívniectva a pomocných vied historických, pod vedením Mgr. Marcely Domenovej PhD., prijal naše pozvanie podeliť sa o svoje odborné skúsenosti a prácu v posledných rokoch na poli slovenského archívniectva a pomocných vied historických riaditeľ Slovenského národného archívu PhDr. Radoslav Ragač PhD.

Podujatie, ktoré otvorila naša pani riaditeľka inštitútu doc. PhDr. Ľubica Harbuľová CSc., bolo tentoraz venované, po minuloročnej faleristike, ďalším dvom pomocným vedám historickým, heraldike a genealógii. Tie patria v posledných rokoch k azda vedecky najpreferovanejším a u študentov archívniectva k jedným z najobľúbenejších z pomocných vied.

Zásluhou najmä prof. Jozefa Nováka, priekopníka heraldiky na Slovensku, boli totiž za takmer polstoročie pomerne široko rozpracované rodové, mestské a obecné erby. Najnovšie knižný trh obohatilo viacero zaujímavých publikácií k téme, medzi nimi aj veľká dvojväzková publikácia, zameraná na pečate miest a obcí na Slovensku, čo s heraldikou veľmi úzko súvisí. V rámci genealógie je v súčasnosti zase obzvlášť veľmi populárne poznávanie vlastnej osobnej minulosti, rodinných väzieb, čo zase radi využívajú moderní súkromní genealógovia, poskytujúci svoje služby občanom. Zároveň, už tradične, niekoľko rokov zastrešuje obe disciplíny samostatná inštitúcia Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť so sídlom v Martine. Naš pozvaný hosť preto upriamil svoju prednášku najmä na stav spracovania oboch disciplín, problémy heraldiky a genealógie, ktoré sa objavili po roku 1989. Nezabudol ani na aktuálne úlohy, ktoré dnes čakajú a stoja pred ich spracovateľmi.

Po krátkom oboznámení poslucháčov s hlavnými pramennými zdrojmi výskumu týchto vied, PhDr. Ragač poukázal najmä na využitie ďalších zdrojov pri skúmaní tejto problematiky, ktoré netreba zanedbávať. Zvlášť vyzdvihol skutočnosť, že pri genealogickom výskume sa genealóg nemôže opierať len o matričné záznamy ako to býva častým zvykom, ale tiež brať do úvahy aj iné pramenné zdroje ako napr. náhrobníky, epitafy, epigrafické nápisy a iné, ktoré by mohli upozorňovať na zaujímavé a dôležité informácie o kedysi žijúcich osobách. K tomuto faktu uviedol aj pár príkladov.

Do úvahy musia takisto prichádzať aj moderné elektronické online databázy, kde sa rovnako nachádzajú informácie o vlastníkoch erbov. PhDr. Ragač sa taktiež dotkol armálesov a stavu ich spracovania na Slovensku.

Samotný priestor však pozvaný hosť obzvlášť venoval predovšetkým študentom. Tí sa mohli pýtať nielen na témy súvisiace s prednáškou, ale aj na činnosť Slovenského národného archívu pri výskume oboch disciplín, smerovaní slovenského archívniectva a iné, ktoré študentov zvlášť zaujímajú. Po kole otázok, na ktoré PhDr. Ragač ochotne odpovedal, na záver ponúkol študentom možnosť zakúpiť si publikácie, vydávané Slovenskou genealogicko-heraldickou spoločnosťou, čo mnohí prítomní veľmi ocenili.

Štvrté pokračovanie odborného seminára pod názvom *Heraldika a genealógia očami súčasníka* napokon uzavrela vedúca Katedry archívniectva Mgr. Marcela Domenová PhD. poďakovaním ako hlavnému hosťovi, tak aj všetkým účastníkom, pričom avizovala jeho ďalšie pokračovanie, opäť so zaujímavým hosťom, na budúci rok.

Mgr. Lukáš Rendek
Foto: autor

Študentská vedecká konferencia na pôde FŠ

Už tradičnou akciou, na pôde PU v Prešove, konkrétne na FŠ, je Študentská vedecká konferencia, ktorá sa konala 4. 4. 2013. Táto konferencia slúži na prezentáciu vedeckej ako aj umeleckej činnosti študentov FŠ a PF. Súťažilo sa v štyroch teoretických sekciách a v jednej sekcii pohybových skladieb tanečných a športových. Na fakultnom kole sa zúčastnilo 28 študentov, ktorí súťažili so svojimi teoretickými prácami o prvenstvo v sekciách: Športová kinantropológia a humanistika, Športová edukológia, Doktorandi a Telesná výchova a šport v predprimárnej a primárnej edukácii. Pri hodnotení prác našich študentov sa zhodli všetci zúčastnení, že prezentované práce mali vysokú úroveň a o víťazoch jednotlivých sekcií rozhodli detaily.

Prvenstvo z fakultného kola v sekcii Športová **kinantropológia a humanistika** si odniesla Bc. J. Belenyšiová s príspevkom „Analýza športovej výkonnosti európskych a svetových krasokorčuliarok“, v sekcii Športová **edukológia** sa z prvenstva tešila študentka Bc. A. Palanská, ktorá prezentovala prácu s názvom „Telesná záťaž detí predškolského veku v rámci edukačných aktivít materskej školy“, v sekcii **Doktorandi** dominoval študent Mgr. P. Kačúr s príspevkom „Intrašportová komunikácia v speedmintonovej štvorhre“ a v poslednej teoretickej sekcii, ktorou bola **Telesná výchova a šport v primárnej a pred-**

slovenskej akcie ja fakt, že v silnej konkurencii sa naši študenti nestratili. Opak bol pravdou, pretože sa FŠ presadila v najsledovanejšej a najnáročnejšej sekcii doktorandov, v ktorej potvrdil svoju kvalitnú vedecko-výskumnú činnosť doktorand Mgr. P. Kačúr a získal prvenstvo so svojou výskumnou prácou, ktorou dominoval aj na domácej pôde vo fakultnom kole. Neustratili sa ani ďalší účastníci Celoslovenskej študentskej vedeckej konferencie, keď sme získali ešte 3. miesto vďaka študentke Bc. A. Palanskej v sekcii športovej edukológie a ďalšie 3. miesto získala naša pohybová skladba Sports United. Sme radi, že na FŠ vyrastajú kvalitní vedecko-pedagogickí pracovníci, čo potvrdzujú v konfrontácii s kolegami z iných univerzít.

Mgr. Patrik Durkáč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Sympóziu o osteoporóze

Katedra fyzioterapie, 22. marca 2013, organizovala odborné sympóziu o osteoporóze pre študentov piatich odborov, pod záštitou dekanky Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove, Dr.h.c. prof.

PhDr. Anny Eliašovej, PhD., ktorá podujatie otvorila a privítala známou odborníčkou na pôde univerzity, MUDr. Eleny Ďurišovou.

MUDr. Elena Ďurišová je primárkou Reumatologicko - rehabilitačného centra v Hlohovci, je špecialistkou v reumatológii, osteológii, i fyziatrii, balneológii a liečebnej rehabilitácii. Má taktiež vzdelanie v akupunktúre a rôznych typoch naturálnej medicíny. Prednáša na odborných fórach ako odborníkom, tak laikom. Publikuje v odborných časopisoch, v periodikách pre laikov, vystupuje v televízii a rozhlas, kde podporuje presadzovať zdravý životný štýl, ale aj zmenu životného štýlu u pacientov, ktorí už trpia ochoreniami pohybovo - podporného systému vrátane osteoporózy. Súčasťou odborného programu bol

úvod do problematiky osteoporózy, v ktorom sa doktorka Ďurišová venovala definícii, epidemiológii, patofyziológii, diagnostike, komplexnej liečbe osteoporózy farmaceutickými a nefarmaceutickými postupmi. Osobitnú pozornosť venovala bolesti, ktorá je častým sprievodným javom tohto ochorenia, rizikovým faktorom, prevencii pádov a kinezioterapii, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou komplexnej liečby tohto ochorenia.

Formou prednášok táto odborníčka poukázala na závažnosť osteoporózy, na nutnosť včasnej diagnostiky a komplexnej liečby. Zdôraznila, že ide o civilizačné ochorenie so závažnými zdravotnými, sociálnymi i ekonomickými dopadmi, preto je veľmi dôležitú skupinu rizikových osôb včas diagnostikovať a následne komplexne liečiť, aby sme komplikáciám typu zlomenín, či už krčka stehrovej kosti, stavcov, alebo predlaktia, predišli. Vyzdvihla význam prevencie, pretože osteoporotické zlomeniny môžu vzniknúť aj po najmenšom úraze, napríklad zlomenina stavca pri pokuse o zdvihnutie aj ľahkého bremena. Poukázala na špecifiká pohybovej liečby pri osteoporóze a zároveň pozvala prítomných na ďalšiu odbornú akciu te-

maticky zameranú na kinezioterapiu pri osteoporóze (s návčikom aj špeciálnej cvičebnej zostavy podľa Ďurišovej), ktorá sa uskutoční 25. októbra 2013 priamo v Reumatologicko - rehabilitačnom centre v Hlohovci.

Súčasťou tohto odborného podujatia, po zaujímavej diskusii študentov k tejto problematike, bola aj prezentácia knihy s CD: „Bolesti chrčtice, kĺbov, kostí a ...“. Kniha je zameraná na vybrané ochorenia pohybovo-podporného systému, kde sa podrobne venuje aj najčastejším otázkam o osteoporóze, vrátane kinezioterapie a školy chrčtba, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou režimových opatrení pri tomto ochorení. Súčasťou knihy je i špeciálna zostava cvičení podľa Ďurišovej, ktorá úpravou svalovej nerovnováhy nielen znižuje bolesť v oblasti pohybového systému, ale tiež zlepšuje kostné parametre. Táto publikácia je nielen výbornou pomôckou pre študentov, zdravotníckych pracovníkov, ale aj pre laikov, ktorý trpia bolesťami pohybovo - podporného systému, pretože im poskytuje určitý návod na zmenu životného správy.

PhDr. Miriam Ištoňová, PhD.
Mgr. Pavol Nechvátal
Foto: archív Katedry fyzioterapie, FZO PU

Nadané deti na PF PU

Špeciálna pedagogika ako veda o edukácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zastrešuje aj edukáciu nadaných a talentovaných žiakov. Vzhľadom na to, že na Pedagogickej fakulte PU v Prešove sa študenti študijných odborov *predškolská a elementárna pedagogika* a *špeciálna pedagogika* stretávajú s problematikou edukácie a pedagogickej diferenciacie nadaných žiakov len sporadicky, napr. v rámci vybraných predmetov a tém, je pre nich kontakt a skúsenosť s nadanými žiakmi počas pedagogickej praxe vždy veľmi vítaná. Študenti si totiž môžu rozšíriť svoje profesijné kompetencie aj o trochu inú metódu práce, a to s nadanými žiakmi, ktorí sa učia v triedach pre nadaných žiakov pri základných školách alebo v štandardných triedach spolu s ostatnými rovesníkmi. V dôsledku toho, že nadaných žiakov na základných školách nie je veľa, je pre našich študentov každé stretnutie s nimi vždy zážitek a inšpirujúce.

Jedným z takýchto zaujímavých stretnutí bola nedávna prezentácia činností a aktivít žiakov z tried pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním na Základnej škole na Šmeralovej ulici v Prešove, pod názvom *Nadané deti prednášajú vysokoškólakom*, ktorá sa konala 27. marca

2013, pod záštitou Katedry špeciálnej pedagogiky na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Akcia bola vyvrcholením projektu Týždeň netradičných foriem vyučovania, ktorý sa pravidelne organizuje pre intelektovo nadaných žiakov na spomínanej základnej škole pod vedením Mgr. Ľuboša Lukáča. Žiaci štvrtého, piateho a ôsmeho ročníka základnej školy prezentovali študentom, pedagógom a prítomným rôzne témy, ako napr. *Prečo sa pri hudbe cítíme príjemne*, *Divadlo je zábava*, *Najmladší slovenský spisovateľ*, *Traja pátrači*, *Funkcie a právomoci Mestského úradu*, *Ultraľahké lietadlá VIPER SD-4*.

PaedDr. Lucia Hrebeňárová, Ph.D.

Foto: archív PF PU

Študent na ceste k praxi II

Na Katedre špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty PU v Prešove sa 15. a 16. mája 2013 uskutočnil druhý ročník medzinárodnej Študentskej vedeckej konferencie (ŠVK) pod názvom *Študent na ceste k praxi II*, čím sa opäť vytvoril akademický priestor na prezentáciu výskumných zámerov a výsledkov študentov doktorandského, magisterského a bakalárskeho stupňa štúdia, ako aj študentov rigorózneho pokračovania v odbore špeciálna pedagogika a liečebná pedagogika. Konferencia sa konala pod odbornou garanciou prof. PhDr. Marty Horňáčkovej, Ph.D., v odbore liečebná pedagogika, a doc. PhDr. Albína Škovieru, CSc., v odbore špeciálna pedagogika.

O skutočnosti, že medzinárodné vedecké podujatie *Študent na ceste k praxi* sa stáva tradíciou a záro-

veň unikátom na Slovensku svedčí aj účasť študentov z iných krajín, a to najmä z Českej republiky a Poľska, čo celkovo tvorilo až 30 aktívne prezentujúcich účastníkov. Študenti prišli predstaviť výsledky svojej vedeckovýskumnej činnosti z rôznych univerzít v Českej republike, konkrétne z Masarykovej univerzity v Brne sa predstavili 2 študenti, z Univerzity Palackého v Olomouci 11 študenti, z Univerzity J. A. Komenského v Prahe 4 študenti. Z Poľskej republiky aktívne vystúpili 3 účastníci, zo Slovenska sa predstavil 1 študent z Univerzity Komenského v Bratislave a z domácej pôdy z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove vystúpilo až 11 študentov.

Rokovanie ŠVK najprv otvorila svojím slávnostným príhovorom dekanka Pedagogickej fakulty PU v Prešove doc. Ing. Jana Burgerová, Ph.D., po ktorom nasledoval krátky kultúrny program mladých ľudí s mentálnym postihnutím, pripravený pod záštitou Občianskeho združenia Barlička a Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Prešove. Diskusné témy sa dotýkali rôznych oblastí, do ktorých špeciálna pedagogika a liečebná pedagogika ako vedecké a odborné disciplíny siahajú. Inšpirujúca bola aj odvaha niektorých študentov prezentovať svoje výskumné problémy aj z interdisciplinárneho pohľadu, čo samotný vedecký výbor konferencie hodnotil veľmi pozitívne. Jednotlivé príspevky riešili otázky týkajúce sa kvality života osôb s postihnutím, napr. logopedickú intervenciu, a to nielen

počas ich školopovinného obdobia života, ale aj počas ich dospelosti. Nepovšimnuté neostali ani otázky ich edukácie, vrátane problematiky špeciálnopedagogickej diagnostiky, ako aj následných intervencií. Prínosné zistenia priniesli aj študenti z magisterského štúdia, ktorých vedeckovýskumná činnosť skúmala aj problematiku osôb so psychosociálnym narušením. Výstupom z konferencie je Zborník abstraktov zo ŠVK v odbore špeciálna pedagogika a liečebná pedagogika, ako aj recenzovaný zborník príspevkov pod rovnomeným názvom, ktorý bude publikovaný v elektronickej podobe a zverejnený na internetovej stránke Univerzitnej knižnice PU v Prešove. Dôležitou súčasťou vedeckovýskumného pracovníka je schopnosť diskutovať o svojom probléme, schopnosť byť vnímavý na podnety a schopnosť prezentovať svoju vedeckovýskumnú činnosť, ktorá nie je len výsledkom samotného jedného výskumníka, ale často je výsledkom dlhoročných štúdií, konzultácií s kolegami, odborníkmi, výskumníkmi. Táto myšlienka sa stala motívom pre ďalšie pokračovanie tradície medzinárodnej ŠVK *Študent na ceste k praxi III* na akademickej pôde PF PU v roku 2014, ktoré bude výnimočné tým, že sa stane sprievodným vedeckým podujatím medzinárodnej vedeckej konferencie pri príležitosti životného jubilea špeciálnej pedagogičky doc. PhDr. Emy Kollárovej, CSc.

Mgr. Tatiana Dubayová, Ph.D.

Mgr. Jana Sopková

Foto: archív PF PU v Prešove

Učebnica pre širokospektrálnu odbornú edukáciu

Pomocou finančnej podpory firmy Medicproduct, a.s. Lipany a na základe výsledkov riešenia projektu základného výskumu podporeného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR bola v minulých dňoch publikovaná odborná vysokoškolská učebnica „Správna poľnohospodárska, zberová a výrobná prax liečivých rastlín“, ktorej autorom je doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.

Autor publikácie sa dlhodobo venuje problematike populačnej ekológie liečivých rastlín, aj v spojení s ich praktickým využitím v potravinárskom, kozmetickom a farmaceutickom priemysle. Spotreba liečiv rastlinného pôvodu má v posledných rokoch celosvetovo stúpajúcu tendenciu. V tejto súvis-

losti však rastie aj vplyv nežiaducich účinkov rastlinných fytoaditív, vyrábaných prípravkov a liekov na zdravie ich konzumentov. Jednou z príčin je nízka kvalita liečivých rastlín ako surovín a nedostatočné množstvá liečebne účinných látok, ktoré sa využívajú na ich výrobu. Zameranie vysokoškolskej učebnice je orientované na oblasti zdravia, kvalitu života obyvateľstva, ochranu životného prostredia a rozvoj nových technológií (opísaný proces lyofilizácie). Predkladaná učebnica má slúžiť ako edukačný materiál pre študentov prírodovedných, poľnohospodárskych, záhradníckych, zdravotníckych, farmaceutických a veterinárnych, prípadne lekárske odborov slovenských univerzít.

Autor pri jej tvorbe vychádzal najmä z materiálov Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), ktorá vytvorila sériu technických smerníc vzťahujúcich sa na kontrolu kvality rastlinných liečiv. Táto smernica podáva podrobný popis techník a opatrení potrebných pre pestovanie, zber a pozberovú úpravu špeciálnych rastlín. Učebnica je rozdelená do trinástich logicky zoradených kapitol, ktoré začínajú prehľadom odborných pojmov súvisiacich s prejednávanou problematikou, pokračujú legislatívou, rozoberajú sa technické aspekty správnej poľnohospodárskej praxe a spôsoby hodnotenia kvality liečivých rastlín, až po popis špecifickej metódy vymrazovacieho sušenia (lyofilizácie). Jednotlivé kapitoly

na 133 stranách dopĺňajú zaujímavé obrázky a farebné fotografie aj z praktických skúseností autora a zároveň zlepšujú predstavivosť čitateľa. Komplexnosť vysokoškolskej učebnice uzatvára rozmanitá príloha, ktorá sa zaoberá konkrétnymi návodmi správnej poľnohospodárskej a zberovej praxe.

Zverejnenie smernice, ktorá bola recenzovaná 240 medzinárodnými expertmi a odborníkmi z viac ako 150 krajín, však nezabezpečuje dôležitú skutočnosť týkajúcu sa zaškolenia pestovateľov, zberačov, spracovateľov, výrobcov ale aj predajcov, aby dodržiavali správnu poľnohospodársku a zberovú prax pre liečivé rastliny, ktorá má priamy vplyv na kvalitu suroviny pre jej ďalšie využitie. Je to však len prvý krok, ktorý zabezpečuje kvalitu, na ktorej sú bezpečnosť a účinnosť rastlinných liečivých produktov priam závislé. Zároveň však predstavuje dôležitú úlohu pri ochrane prírodných zdrojov liečivých rastlín pre trvalo udržateľné použitie.

Účelom tejto učebnice je priniesť dôležité poznatky z praxe pre budúcich odborníkov v danom odbore, avšak aj nezainteresovaný čitateľ si nájde zaujímavé kapitoly, ktoré obohatia jeho všeobecný rozhľad. Okrem toho tlač je na vysoko kvalitnom papieri a množstvo farebných obrázkov prezentuje riešenie tejto problematiky v rôznych oblastiach sveta.

RNDr. Daniela Gruľová, PhD.

Prvý ukrajinský technotriletr BOT

V rámci Týždňa slovenských knižníc 2013 sa 20. marca uskutočnila v Centrálny knižnici Prešovskej univerzity v Prešove prezentácia prvého ukrajinského technotriletru BOT.

Akciu zorganizovala Katedra ukrajinistiky IRUS FF PU a Občianske združenie IDENTITA pod vedením Mgr. Jarmily Kredátusovej, PhD., v spolupráci s Univerzit-

nou knižnicou Prešovskej univerzity v Prešove. Knihu prezentoval sám autor - mladý ukrajinský spisovateľ a cestovateľ Maksym Kidruk. Maksym Ivanovyč Kidruk sa narodil na západnej Ukrajine, ale momentálne žije a pôsobí v Kyjeve. Je vášnivým cestovateľom, výsledkom čoho je jeho 7 cestopisov, v ktorých opisuje rôzne kúty sveta a svoje zážitky. Navštívil mnoho exotických krajín ako sú Mexiko,

Ekvádor, Čile, Angola, Namíbia, Nový Zéland alebo Veľkonočný ostrov. Na Slovensko však prišiel po prvýkrát. Samotná prezentácia bola rozdelená do dvoch častí. V prvej časti spisovateľa v krátkom rozhovore s ním predstavila moderátorka podujatia, vedúca Katedry ukrajinistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD. V druhej časti si slovo vzal sám autor. Maksym Kidruk veľmi zaujímavým

a jemu vlastným spôsobom púta vo a vtipne prezentoval svoje cestopisy a jeho najnovšiu knihu. Technotriler *BOT* je na Ukrajine momentálne jednou z najpredávanejších kníh, v súčasnosti sa chystá už jej tretí náklad.

Maksym Kidruk začal svoje rozprávanie zaujímavými príhodami zo svojej poslednej cesty, na ktorej bol. V Namíbii zažil mnoho zaujímavého a prostredníctvom fotografií a príbehov ponúkol kúsok zo svojich cestovateľských avantúr prítomnému publiku. Ako sa sám autor vyjadril, nikdy nerozpráva o tom, čo nikdy nezažil a aj vo svojich knihách opisuje len miesta, na ktorých bol a odkazuje na technológie, ktoré existujú. Inak tomu nie je ani v spomínanom bestselleri *Bot*.

Dej románu sa odohráva na púšti Atakama, kam prichádza na pozvanie svojho bývalého zamestnávateľa Tymur Koršak - mladý kyjevský programátor, ktorý vytvára botov (počítačový program, ktorý kopíruje správanie človeka) do počítačových hier. Tymurovi je ale jasné, že na takom odľahlom mieste a za plat, ktorý mu ponúkli, sa

bude zaoberať niečím úplne iným ako sú počítačové boty. Hlavný hrdina musí spolu s ostatnými členmi medzinárodnej vedeckej skupiny čeliť nástrahám nanotechnológie, ktorá ohrozuje ľudstvo. A hoci autor stavia do centra pozornosti práve nanotechnológie a technogénne katastrofy, knihu pochopí, podľa jeho slov, každý, kto má ukončené aspoň štyri triedy základnej školy. Koniec koncov, svedčí o tom aj fakt, že kniha sa na Ukrajine teší veľkej popularite ako u mladých, tak aj starých, chlapcov aj dievčat.

Keďže prezentácia bola určená širokému publiku, spisovateľa tlmočil z ukrajiny do slovenčiny doktorand Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva Mgr. Slavomír Gál. Prezentácia bola veľmi pútavá, Maksym Kidruk zaujal prítomných nielen príbehmi zo svojich ciest, ale aj samotnou knihou, ktorá je jedinečná svojím obsahom, žánrom a spracovaním. Azda si ju všimne aj niektoré zo slovenských vydavateľstiev a ponúkne ju slovenskému čitateľovi v kvalitnom preklade.

Mgr. Slavomír Gál

Foto: archív KU IRUS FF PU

Marián Vojčík: Prešovský ženský basketbal 1953 - 2013

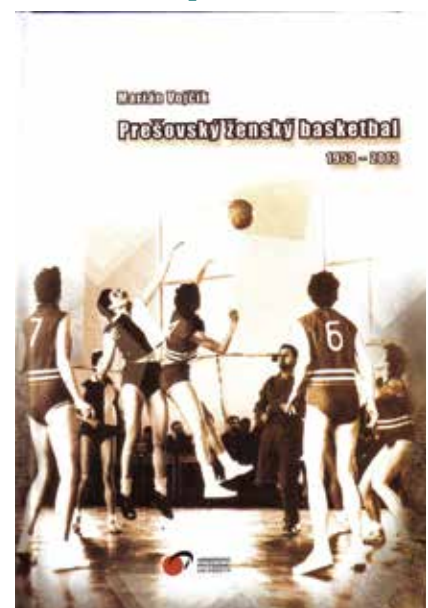
Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove vydalo publikáciu dlhoročného basketbalového trénera, funkcionára a vysokoškolského pedagóga doc. PaedDr. Mariána Vojčíka, PhD., ktorý pôsobí na Fakulte športu Prešovskej univerzity v Prešove.

Autor v koncentrovanej faktografickej podobe, v rozsahu 85 strán, prezentuje šesťdesiatročnú históriu prešovského ženského basketbalu. Chronologické spracovanie problematiky je doplnené cennou fotodokumentáciou, menným zoznamom hráčok, trénerov a funkcionárov v jednotlivých ligových ročníkoch. Pri členení obsahu publikácie autor uplatnil zásadu chronologického členenia, ktoré predchádza výstižný úvod obohatený stanoviskami autora vychádzajúc z bohatých praktických skúseností, ktoré nadobudol počas 46 ročného pôsobenia v pozícii basketbalového

funkcionára a trénera v družstvách všetkých vekových kategórií. Nasleduje chronologické spracovanie jednotlivých ligových ročníkov, od sezóny 1953 - 1954, po sezónu 2012 - 2013. Samostatné kapitoly tvoria abecedné zoznamy hráčok, ako aj trénerov a funkcionárov, doplnené charakteristikou. Autor evidentne realizuje zámer systematicky prezentovať v komplexnej forme šesťdesiatročnú históriu prešovského ženského basketbalu, ktorý významnou mierou ovplyvňoval a formoval športové dianie v meste Prešov. Publikácia predstavuje cenný zdroj informácií pre historikov športu, v snahe aktualizovať a dokumentovať spektrum telovýchovno-športových aktivít v regiónoch a mestách Slovenska. Publikáciu Mariána Vojčíka si záujemcovia môžu zadovážiť v UNIPOSHOPE (UNIPOCENTRUM) Prešovskej univerzity v Prešove.

(VOJČÍK, M. 2013. Prešovský ženský basketbal 1953 - 2013. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2013. ISBN 978-80-555-0648-7)

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.
Fakulta športu PU v Prešove

XII. Slovenský geriatrický kongres v Prešove

V Prešove sa 24. – 26. apríla 2013 konal XII. Slovenský geriatrický kongres s medzinárodnou účasťou, v rámci 39. Gressnerových dní a 41. Reimanových dní. Kongres prebiehal v hoteli Dukla, pod záštitou predsedu Výboru NR SR pre zdravotníctvo Richarda Rašiho. Organizátormi podujatia boli Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť, Univerzita Komenského v Bratislave, Lekárska fakulta, FNsP J. A. Reimana Prešov, Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove a Spolok lekárov v Prešove.

Hlavnou témou geriatrického kongresu bola Polyfarmácia v geriatrii. Kongres slávnostne otvoril prof. MUDr. Z. Mikeš, DrSc. a pokračoval tzv. Gressnerovou prednáškou. Následne prednášal doc. MUDr. F. Németh, PhD. so zaujímavou témou: Quo vadis geriatrica?. Ďalšie prednášky sa niesli v duchu polyfarmácie v geriatrii a tridsiatich rokoch geriatrie v Prešove. Odborné informácie a zaujímavé podnety z jednotlivých prednášok boli ukončené členskou schôdzou Slovenskej gerontologickej a geriatrickej spoločnosti a spoločným večerom v hoteli Dukla.

Ošetrovatelstvo má nezastupiteľnú úlohu v rámci odboru geriatrie, preto bolo najvyššou žiadané, aby na takom významnom podujatí boli zastúpené prednášky z geriatrického ošetrovatelstva. Vo štvrtok bol dopoludňajší blok venovaný témam ako chronické komplikácie diabetes mellitus u seniora, rezistentná artériová hypertenzia z pohľadu sestry, spirituálne potreby človeka v starobe, problematika adaptácie seniora v geriatrickom zariadení a iné. Nasledovala lekárska sekcia orientovaná na multidisciplinárny pohľad na geriatrického pacienta. Odpoľudňajší blok pokračoval s tematickým zameraním: aktuálne možnosti liečby starších pacientov s diabetes mellitus, nové poznatky v antikoagulačnej liečbe seniorov s fibriláciou predsiení a rozhodujúce detaily v kardiovaskulárnom manažmente staršieho pacienta. Množstvo cenných poznatkov účastníci konferencie „vymenili“ za príjemnú at-

mosféru spoločenského večera v reštaurácii Čierny orol, kde súčasťou kultúrneho programu bolo okrem iného vystúpenie súboru Šarišan. Posledný deň kongresu (piatok) pokračoval veľmi zaujímavým blokom zahraničných hostí, v ktorom pozvaní hostia z Českej republiky a Rakúska prezentovali príspevky o geriatrických syndrómoch, o špecifikách nutričnej podpory u geriatrických pacientov, o možnostiach farmakoterapie a iné. Zaujímavá bola diskusia v anglickom, slovenskom a českom jazyku. Sympóziu doplnili prednášky firmy Hartman. Nasledujúci blok patril opäť ošetrovatelstvu, kde vystúpili odborné asistentky z Katedry ošetrovatelstva a z Katedry fyzioterapie Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove a vedúca sestry Kliniky geriatrie NsP J. A. Reimana v Prešove. Prednášky boli obsahovo zamerané na predsudky o starobe, na fyzioterapeutickú starostlivosť o seniorov s fraktúrami proximálneho konca femuru, na analýzu spokojnosti so zdravím geriatrických pacientov, tiež na manažment interpersonálnych vzťahov na oddeleniach geriatrie. Zaujímavé zistenia sme absorbovali pri témach o faktoroch ovplyvňujúcich životnú spokojnosť seniorov, a tiež o faktoroch vplyvujúcich na pohybovú aktivitu seniorov. Posledný blok patril odborníkom z lekárskej obce, z odborov

geriatrie a vnútorného lekárstva. Kongres ukončil prezident Slovenskej gerontologickej a geriatrickej spoločnosti prof. MUDr. Z. Mikeš, DrSc.

Kongres obsahovo a tematicky dopĺňala posterová sekcia so zaujímavými témami. Podujatie malo bohatý odborný program a profesionálny charakter. Dúfame, že v súvislosti s demografickou vlnou starnutia populácie a aktuálnymi zmenami v spoločnosti budeme aj v budúcnosti svedkami takýchto cenných vedeckých konferencií.

PhDr. Anna Hudáková, PhD.

PhDr. Andrea Šuličová, PhD.

**Foto: archív Katedry ošetrovatelstva,
FZO PU v Prešove**

Tradičný partner – nová spolupráca

Zmluva medzi Prešovskou univerzitou v Prešove a Rzeszowskou univerzitou v Rzeszowe, podpísaná v roku 1997, bola jednou z prvých medzinárodných dohôd našej novovzniknutej univerzity.

Kontakty pedagógov a študentov z týchto univerzít sú však dlhodobé, rôznorodé a stále sa prehľbujú a rozvíjajú. Spolupráca s tradičným partnerom sa realizuje v širších rámcoch regionálnej a cezhraničnej spolupráce partnerských miest Prešova a Rzeszówa ako aj Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva. Reálne projekty však prirodzene vznikajú najmä v menších a profesionálne príbuzných organizáciách a komunitách. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že lektorát poľského jazyka a kultúry pôsobí na prešovskej filozofickej fakulte nepretržite už 65 rokov. V súčasnosti garantuje poľský lektor jazykovú prípravu v rámci nového študijného programu Stredoeurópske štúdiá. Keďže práve v tejto oblasti sa črtajú aj nové a efektívnejšie možnosti spolupráce, z katedry vyšla aj iniciatíva vzniku novej slovensko-poľskej dohody v oblasti filologických odborov - literárnej vedy, jazykovedy a metodiky vyučovania filologických disciplín. Text, ktorý podpísali 19. marca 2013 dekanı Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. a Filologickej fakulty Rzeszowskej univerzity v Rzeszowe dr. hab. Zenon Ożóg, prof. UR, rámčuje aj prípravu spoločných „cezhraničných projektov“ navrhovaných Európskou úniou, výmenu výskumných pracovníkov s cieľom účasti vo vyučovacom procese alebo bádateľského využívania knižničných a archívnych fondov. Ponúkajú sa aj vzájomné možnosti publikovania vo vedeckých časopisoch, vydávanie spoločných tematických vedeckých monografií, organizovanie spoločných konferencií a vedeckých sympózií. V rámci dohody sa otvára priestor aj na organizovanie odborných konzultácií, študentských výmen a rozvíjanie spolupráce študentských vedeckých a umeleckých spolkov a združení pôsobiacich na oboch fakultách.

Dekan Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. a dekan Filologickej fakulty Rzeszowskej univerzity v Rzeszowe dr. hab. Zenon Ożóg, prof. UR, po podpísaní zmluvy.

doc. PhDr. Peter Káša, CSc., Foto: archív FF PU v Prešove

Pravoslávna bohoslovecká fakulta privítala svetového odborníka na segregáciu

Segregácia Rómov na Slovensku nie je výnimočný fenomén. Objavuje sa v každej sfére spoločenského života. Obzvlášť páľčivou a spoločensky dôležitou sa stáva téma segregácie detí z marginalizovaných rómskych komúní vo formálnom výchovnom procese.

Prostredie generačnej chudoby tieto deti deklasuje. Slovenské školstvo nie je dostatočne flexibilné, aby špecifické potreby reflektovalo. Integrovaný prístup v školách a inkluzívne vzdelávanie nemá na Slovensku trvalú tradíciu. Disponuje však potenciálom, ktorý dokáže celú problematiku pozitívne ovplyvniť a citlivo riešiť.

Život v generačnej chudobe a segregáčnom prostredí má veľmi podobné dôsledky na celom svete. Jedinci, ktorí sa socializovali v kultúre chudoby, zdieľajú podobné ži-

votné stratégie a aspirácie. V eliminácii týchto negatívnych javov sú veľmi dôležité skúsenosti a príklady dobrej praxe z krajín, kde má riešenie problematiky dlhodobú tradíciu.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, spolu so Základnou školou v Šarišských Michaľanoch a vybraným tímom odborníkov v oblasti inkluzívneho vzdelávania, realizujú projekt, ktorý je zameraný na tvorbu desegregačného programu vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komúní. V rámci tohto projektu navštívil Pravoslávnu bohosloveckú fakultu PU v Prešove popredný svetový odborník na segregáciu, profesor pedagogiky, práva, politických vied a územného plánovania z Kalifornskej univerzity GARY ORFIELD. Návšteva sa uskutočnila pod gesciou Veľvyslanectva USA na Slovensku.

Prednáška pána profesora Orfielda na tému *Skúsenosti USA so segregáciou a desegregačnými opatreniami v školstve* bola inšpiratívnym podujatím. Po pútavej explikácii sa pán profesor ešte neformálne, v rámci okrúhleho stola, stretol so študentmi, ktorí aktívne participujú na tomto projekte. Stretnutie sa nieslo v tvorivej atmosfére.

Mgr. Anastazij Momot, Katedra kresťanskej antropológie a sociálne práce, Foto: archív PBF PU

Deň narcisov 2013

Deň narcisov sa tento rok uskutočnil 12. apríla. V tento deň každý, kto chcel pomôcť, si mohol na znak spolupatričnosti opäť pripnúť žltý narcis – symbol nádeje pre tých, ktorí bojujú s onkologickým ochorením.

Cieľom Dňa narcisov je vniesť problematiku boja proti rakovine, ako aj pravdu o súčasnom postavení chorých na Slovensku, bližšie k ľuďom a prehĺbiť vo verejnosti záujem o riešenie problematiky onkologických ochorení. Zároveň ide o **najväčšiu verejnoprospešnú finančnú zbierku na Slovensku, ktorú organizuje Liga proti rakovine**. Finančné, vyzbierané v Deň narcisov, prerozdeľuje Liga proti rakovine späť do projektov orientovaných na:

- psychosociálnu starostlivosť o onkologických pacientov a služby pre zlepšenie kvality ich života i života ich najbližších
- výchovu, informovanosť a prevenciu zameriavajúcu sa nielen na pacientov, ale na širokú verejnosť a najmä na mládež

- prenos výsledkov klinického a základného výskumu do diagnostiky, liečby a rehabilitácie onkologických pacientov

Aj študenti Prešovskej univerzity v Prešove, Fakulty zdravotníckych odborov, študijného odboru ošetrovateľstvo, sa v tento deň - 12. apríla pridali k ostatným dobrovoľníkom, aby svojou aktívnou účasťou podporili túto kampaň. Vzhľadom na profesionálne zameranie, študenti okrem zbierky dobrovoľných finančných prostriedkov, podporovali záujem obyvateľstva o problematiku prevencie nádorových ochorení.

Deň narcisov sa v našom meste skončil úspešne, vyzbieralo sa 12 039 €. Veríme, že vyzbierané finančné prostriedky pomôžu všetkým pacientom trpiacim na nádorové ochorenia a ich rodinám.

Za spolupatričnosť a ochotu pomáhať ďakujeme všetkým.

Mgr. Drahomíra Balková, PhDr. Zuzana Šimová, PhDr., PhDr. Gabriela Kuriplachová

Foto: archív Katedry ošetrovateľstva, FZO PU

Na Job2Day 2013 oslovilo aj CCKV PU

René Matlovič, PhD., riaditeľka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove PhDr. Alena Krištofiková a primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyar. Cieľom veľtrhu bolo osloviť absolventov stredných a vysokých škôl, ktorí v tomto čase ukončili štúdium a hľadajú si zamestnanie, ale aj nezamestnaných a tých, ktorí sú zamestnaní a nie sú spokojní, či už so svojím ohodnotením, alebo so svojou prácou, prípadne hľadajú niečo iné, v rámci svojej profesie. Tento veľtrh pomohol ľuďom získať dostatočné informácie o možnostiach uplatnenia sa.

Mária Krištofová

Foto: archív PU v Prešove

V historickej sále Parku kultúry a oddychu – Čierny orol sa 21. – 22. mája 2013 konal III. ročník veľtrhu práce s názvom Job2Day, kde sa prezentovalo dovedna 15 spoločností, medzi nimi aj Prešovská univerzita v Prešove, v zastúpení Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania.

Jeho pracovníčky informovali uchádzačov o možnostiach doplnenia si vzdelania ako predpokladu zvýšenia šancí pre zamestnanie sa, a to formou doplnkového pedagogického štúdia, akreditovaného kurzu MŠ SR Sprievodca cestovného ruchu, medzinárodnej jazykovej skúšky ECL z anglického, nemeckého a ruského jazyka, Európskeho certifikátu ECDL, a taktiež o možnostiach získania vodičského preukazu v Autoškole UNIPO.

Podujatie slávnostne otvorili, spolu s organizátormi, rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr.

FM PU – člen Zväzu hotelov a reštaurácií SR

Súčasťou univerzitného vzdelania na FM PU v Prešove je aj vzdelávanie v oblasti turizmu, hotelierstva a kúpeľníctva.

Od septembra 2012 má fakulta, na základe získanej akreditácie, práva vykonávať vzdelávanie v bakalárskom študijnom programe Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo, v dennej aj v externej forme štúdia, v študijnom odbore 8.1.1 Cestovný ruch. Zároveň, v prípade študijného programu Manažment, si študent môže pri zápise vybrať jeden z troch povinne voliteľných blokov predmetov, medzi ktorými figuruje aj blok zameraný na manažment turizmu a hotelierstva. Absolventi FM PU v Prešove majú spôsobilosti a predpoklady prispieť ku skvalitneniu služieb v tomto dynamicky sa rozvíjajúcom sektore a svojou profesionalitou pomôcť k rozvoju komplexného produktu cestovného ruchu. K ich úspešnému etablovaniu na trhu práce je však nevyhnutná úzka spolupráca s praxou, s profesijnými zväzmi a podnikateľským segmentom.

FM dlhodobo spolupracuje s viacerými subjektmi z praxe. Z oblasti cestovného ruchu ide najmä o kúpele na východe Slovenska. Na základe podnetu Ing. Anny Šenkovej, PhD., odbornej asistentky na Katedre turizmu a hotelového manažmentu, sa však ve-

denie fakulty rozhodlo aj pre vstup do Zväzu hotelov a reštaurácií Slovenskej republiky (ZHR SR). FM sa stala pridruženým členom zväzu v septembri 2012. Ide skutočne o významný krok, pretože ZHR SR je najsilnejším profesijným združením, riadnym členom európskej konfederácie hotelových zväzov a asociácií HOTREC, ktoré je kolektívnym hlasom hotelového a reštauračného priemyslu na Slovensku, iniciuje a pripomienkuje návrhy zákonov a vyhlášok a presadzuje záujmy svojich členov vo vzťahu k ústredným a regionálnym orgánom štátnej správy. ZHR SR je jedným zo zakladajúcich členov Zväzu cestovného ruchu Slovenskej republiky, ktorého súčasným prezidentom je Mgr. Marek Harbulák, absolvent FM PU v Prešove, a zároveň generálny sekretár ZHR SR.

Prvým konkrétnym výsledkom nadviazanej spolupráce bola účasť Ing. Anny Šenkovej, PhD., kontaktnej osoby FM PU pre komunikáciu a spoluprácu so ZHR SR, na valnom zhromaždení ZHR SR spojenom s HO-RE-CA konferenciou, ktoré sa konalo 16. 4. – 17. 4. 2013 v hoteli Holiday Inn v Žiline. Účastníci sa zaoberali predovšetkým zvýšením konkurencieschopnosti slovenskej hotelovej a reštauračnej scény, vypočuli si hlavné fakty zo štúdie Inštitútu hospodárskej politiky o stave cestovného ruchu a opatreniach, na základe ktorých by sa zvýšil podiel tohto odvetvia na HDP Slovenska. Na základe osobného kontaktu s mnohými osobnosťami slovenského hotelierstva a pohostinstva mohla Ing. Anna Šenková, PhD. získať cenné informácie, ktoré využije najmä vo svojej pedagogickej činnosti pri zabezpečovaní predmetov Hotelový a reštauračný manažment, Základy gastronómie a Hotelová gastronómia. V nasledujúcom akademickom roku to napr. budú prednášky odborníkov z praxe na pôde FM PU, určené študentom a záujemcom z radov akademickej obce.

Ing. Anna Šenková, PhD.

Foto: archív KTaHM FM PU v Prešove

Večerný beh mesta Prešov

Prešovská Hlavná ulica sa opäť stala príťažlivou športovou scénou. Najznámejšie a najvýznamnejšie podujatie v našom meste – Večerný beh Prešovom, si odkrútilo už 53. reprízu, 8. mája 2013, na Hlavnej ulici v centre mesta.

Najstaršie bežecké podujatie svojho druhu na Slovensku mohli byť úspešne zorganizované, okrem iných, aj za pomoci Fakulty športu PU v Prešove, TJ Slávia PU Prešov a UNIPOCENTRA PU, ktorí sa podieľali na zdarnom priebehu tohto veľkolepého podujatia, ktoré každoročne láka množstvo aktívnych ako aj pasívnych účastníkov. Večerný beh sa organizuje roky a sme radi, že aj Prešovská univerzita v Prešove, v zastúpení svojich inštitúcií, sa podieľala na tomto kultúrno-športovom podujatí, ktoré už dlhé roky patrí k vyhľadávaným akciám Prešovčanov. Súťažilo sa vo viacerých kategóriách, od tých najmenších, až po seniorov. Najúžasnejšou kategóriou bola nepochybne kategória predškôľakov, ktorí súťažili spoločne so svojimi rodičmi. Samozrejme, najpútavejšou kategóriou bola kategória mužov, v ktorej sa vždy stretnú kvalitní bežci a predvádzajú vynikajúce výkony. Nebolo tomu inak ani tento rok, ktorý ovládol bežec Tibor Sahajda, za ktorým skončili na druhom mieste Bogdan Dziuba a tretí skončil Anatolij Malyj. Najdôležitejšie na tejto akcii je, že okrem zviditeľnenia nášho mesta vytvára podmienky pre svojich obyvateľov pre aktívne trávenie voľného času, deti vedie k športovej aktivite so svojimi rodičmi a stále platí to najpodstatnejšie: „Nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa“.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na 53. ročníku Večerného behu Prešovom a veríme, že partia okolo PaedDr. Juraja Maľcovského, ktorý dlhoročne organizuje tento beh, udrží túto tradíciu aj za pomoci Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá sa nemalou mierou podieľala na organizácii tohto podujatia.

Mgr. Patrik Durkáč, PhD., Foto: archív FŠ PU v Prešove

Spolupráca FŠ PU a hokejového klubu P.H.K. Prešov slávila úspech

Pilotný projekt spolupráce Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove a hokejového klubu P. H.K. Prešov priniesol v krátkom časovom horizonte jedného roka prvý „nečakaný“ úspech.

Prešovskí dorastenci sú pod vedením trénerského dua p. Pekarčíka a p. Kochana. Členom tímu bol aj náš interný doktorand Jozef Moroščák, ktorý spolupracuje s klubom

a zabezpečuje kompletnú diagnostiku hráčom v novovybudovanom diagnostickom centre Fakulty športu. Hráči boli monitorovaní kompletnou diagnostikou, ktorá bola zabezpečená z grantovej úlohy VEGA č. 1/1020/11 zameranej na variabilitu aeróbnej a anaeróbnej tréningovosti športov-

cov v ročnom tréningovom cykle, ktorého vedúcim riešiteľom je doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD.

Prešovskí hokejisti si v play-off najprv poradili s Nitrou, ktorú zdolali 3:0 na zápasy. Ďalším súperom zvučného mena bola Dukla Trenčín, s ktorou si Prešov poradil tesne 3:2. Finálovým súperom Prešovských hokejistov sa stal súper z Liptovského Mikuláša. Finálovú sériu ovládli Prešovskí hokejisti v pomere 3:0 na zápasy, hoci všetky zápasy boli vyrovnané, dokonca

v dvoch dueloch museli rozhodnúť samostatné nájazdy, v ktorých boli šťastnejší Prešovskí dorastenci. Pred diváckou návštevou - 2500 divákov, získali hráči zaslúžené zlaté medaily, keď vyhrali aj základnú časť súťaže.

Dúfame, že spolupráca s klubom bude pokračovať aj naďalej a prajeme Fakulte športu PU v Prešove a klubu P.H.K. Prešov veľa úspechov, či už na poli akademickom alebo športovom.

Mgr. Jozef Moroščák, Foto: autor

Včasná diagnóza – včasná intenzívna liečba

Diabetes mellitus – cukrovka je veľmi častým ochorením ľudí rôzneho veku. V Európskej únii tvoria diabetickí pacienti takmer 10 % populácie, čo je okolo 32 miliónov obyvateľov. Počíta sa, že v roku 2030 bude na cukrovku chorých v EÚ 16 % obyvateľov.

Aj na Slovensku sa výskyt ochorenia pohybuje okolo 7 % čo je 400 000 obyvateľov. Podľa štatistík je ďalších 200 000 ľudí, ktorí o tom, že majú cukrovku, vôbec nevedia. V roku 2030 by malo byť na Slovensku postihnutých týmto ochorením okolo 12 %, čo je približne 660 000 ľudí. Sme síce pod priemerom EÚ, ale aj tak liečba cukrovky značne ekonomicky zaťažuje naše hospodárstvo. Počíta sa, že liečba cukrovky stojí 16 – 18 % z celkových vynaložených nákladov na zdravotníctvo, pričom pri zlej kompenzácii vznikajú komplikácie, liečba sa značne predražuje a život diabetika sa skrakuje o 5 až 20 rokov. Z uvedeného teda vyplýva, že je potrebné sa tejto problematike venovať a v rámci prevencie sa zameriavať na zisťovanie hodnoty glykémie u relatívne zdravých ľudí s cieľom prípadného včasného zistenia nepriaznivých výsledkov.

Základná organizácia Zväzu diabetikov Slovenska v Prešove, spolu s Prešovskou univerzitou v Prešove, Fakultou zdravotníckych odborov, uskutočnili 18. apríla 2013, od 9.00 do 13.00, v meste Prešov, preventívne merania glykémie pre verejnosť. V uvedený deň študentky 1. ročníka študijného odboru ošetrovateľstvo vyšetřili 135 klientov, z ktorých u 13-tich boli zistené

nepriaznivé hodnoty glykémie v krvi a boli odporúčaní na vyšetrenie k svojmu praktickému lekárovi. Veríme, že aj my sme prispeli touto aktivitou k prevencii závažného ochorenia, ktoré aspoň v počiatočnom štádiu nespôsobuje bolesti, ale neskôr veľmi negatívne ovplyvňuje kvalitu života pacienta. Prevencia ochorení v širšom slova zmysle by mala byť nosným pilierom aj nášho štátu, lebo len zdravý občan môže byť plnohodnotne zapojený do celospoločenského pracovného procesu. Sme radi, že sme sa mohli zúčastniť na tejto preventívnej akcii.

Mgr. Drahomíra Balková, Foto: archív FZO PU

Logická olympiáda nadaných žiakov na PF PU

Na akademickej pôde Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa 22. mája 2013 uskutočnilo celoslovenské finále Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov, ktorého účastníkmi boli víťazi školských kôl Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov. Hlavným organizátorom podujatia bolo Občianske združenie Prešovské nadané deti a Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove, spoluorganizátorom bola MENSA Slovensko (nezisková organizácia združujúca nadpriemerne inteligentných ľudí), Katedra špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove a Obvodný úrad v Prešove, odbor školstva.

Podujatie slávnostne otvorila dekanica Pedagogickej fakulty PU v Prešove doc. Ing. Jana Burgerová, PhD., k prítomným sa prihovoril aj zástupca Občianskeho združenia Prešovské nadané deti JUDr. Martin Jurica, riaditeľka Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove Mgr. Ľubica Richmanová Fabišíková, predsedka organizácie MENSA Slovensko Ing. Miroslav Macko a prednosta Obvodného úradu v Prešove Ing. Vladimír Jánošík. Súťažiacich pozdravil aj minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič listom, z ktorého citujeme: „Som veľmi rád, že na Slovensku vznikla myšlienka vytvoriť takto zameranú celoslovenskú olympiádu, ktorá pomôže rozvíjať schopnosti súťažiacich. ... Želám Vám, aby sa Logická olympiáda uskutočnila v príjemnej súťažnej a pracovnej atmosfére, kde víťazmi budú nielen tí, ktorí sa umiestnia na najvyšších priečkach, ale všetci, ktorí snaživosťou a nadaním prispievajú k vysokej úrovni súťaže.“

Logická olympiáda intelektovo nadaných žiakov bola prvým stretnutím nadaných žiakov takého druhu a rozsahu na Slovensku, ktorá zaujala aj študentov a pedagógov našej Pedagogickej fakulty. Testovanie žiakov prebiehalo v dvoch kolách. Súťažiaci boli rozdelení do dvoch kategórií; v kategórii A súťažili žiaci 1. až 4. ročníka, v kategórii B žiaci 5. až 9. ročníka základných škôl. Kým žiaci rozmýšľali nad logickými úlohami, ktoré boli zamerané na matematický úsudok, priestorový úsudok a logický úsudok, dospelí (rodičia, učitelia, študenti, vysokoškolskí pedagógovia) sa mohli započúvať do zaujímavých prednášok z oblasti edukácie nadaných žiakov, ktoré prebiehali paralelne s testovaním žiakov v susednej miestnosti. Medzi odborníkmi, ktorí prednášali a diskutovali s prítomnými o problematike nadania a edukácie žiakov s nadaním, bol napr. aj významný psychológ doc. PhDr. Vladimír Dočkal, CSc., z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave a PhDr. Jana Jurášková, PhD., v súčasnosti pôsobiaca na Súkromnej základnej škole pre žiakov s intelektovým nadaním v Bratislave.

Po náročnom dvojkolovom testovaní finalistov bola pre žiakov pripravená beseda so slovenským spisovateľom Danielom Hevierom pri príležitosti vydania jeho novej knihy *KR.V. alebo krajina V, čiže Kráľovná Viktória*. Stretnutie a rozhovor žiakov so spisovateľom o knihe s tematikou hemofílie, ktorá bola napísaná a ilustrovaná aj deťmi postihnutými touto diagnózou, boli pre zúčastnených žiakov nielen veľkou odmenou, ale aj nezabudnuteľným zážitkom. Súčasťou besedy bola totiž aj zaujímavá odborná prednáška o funkcii krvi v ľudskom tele a autogramiáda novej knihy D. Heviera.

Vyhlasenie víťazov Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov sa nieslo v znamení napätého očakáva-

nia žiakov, ale aj rodičov, učiteľov či médií. Spomedzi 80 intelektovo nadaných žiakov obsadili v kategórii A prvé tri miesta Peter Kochelka (ZŠ, Ďumbierska 17, Banská Bystrica), Viktor Balan (Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Bratislava) a Matúš Masrna (ZŠ, Krosnianska 4, Košice). V kategórii B sa na prvom mieste umiestnil Tomáš Kukučka (ZŠ Ul. M. R. Štefánika 34, Levice), na druhom mieste Martin Masrna (ZŠ, Krosnianska 4, Košice) a na treťom mieste sa umiestnil Tomáš Barbuščák (ZŠ, Ing. Kožucha 11, Spišská Nová Ves). Sprievodnou akciou Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov bolo aj testovanie IQ organizáciou MENSA Slovensko pre študentov a pedagógov, ktorí mali záujem dozvedieť sa, aká je ich hodnota IQ.

Logická olympiáda intelektovo nadaných žiakov sa uskutočnila po prvýkrát v histórii existencie tried pre intelektovo nadaných žiakov pri základných školách na Slovensku a neskromne chceme poznamenať, že to bola doteraz aj svojím rozsahom najväčšia akcia, ktorá bola doposiaľ adresovaná tejto skupine detí. Tohtoročné podporné ohlasy súťažiacich – nadaných žiakov, ale aj ich rodičov a učiteľov nás utvrdzujú v tom, že realizované podujatie splnilo svoj cieľ a malo reálny význam. V neposlednom rade podporilo aj jej organizátorov v myšlienke pokračovať aj v budúcnosti v ďalších stretnutiach v rámci Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov. Podrobnosti o priebehu a výsledky z prvého celoslovenského kola Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov sú dostupné na internetovej stránke (www.nadanedieta.sk), záznam z podujatia bol odvysielaný RTVS dňa 24. 5. 2013 o 19.33 (dostupné na internete: <http://www.stv.sk/online/archiv/spravy-stv?date=2013-05-24&id=53478&playerType=>).

V závere by sme chceli v mene účastníkov – nadaných žiakov a organizátorov tohto podujatia vyjadriť presvedčenie, že stretnutie nadaných žiakov na našej akademickej pôde bolo iste pre nich jedným z nezabudnuteľných zážitkov i ponaučení, že prežili príjemné chvíle, napätie i očakávania, na ktoré budú ešte dlho spomínať. Domnievame sa, že to bolo jedno z tých podujatí, ktoré sa určite oplatí organizovať, lebo poznať a rozvíjať talent žiakov má vždy zmysel. Katedra špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove bude kreativitě nadaných žiakov vždy otvorená a ústretová.

PaedDr. Lucia Hrebeňárová, Ph.D., Mgr. Ľuboš Lukáč
Foto: archív PF PU v Prešove

Univerzitná knižnica PU – kultúrno-umelecké centrum univerzity

Prezentácia básnickej zbierky M. Otčenáša – Štrbské srdce (2002)

Úlohy a postavenie academickej knižnice vo vysokoškolskom prostredí sú okrem iného determinované aj zameraním vysokej školy – univerzity, ktorá je jej zriaďovateľom. Popri poskytovaní klasických knižnično-informačných služieb môže preto akademická knižnica plniť aj úlohu kultúrno-umeleckého centra univerzity, pokiaľ má na to vytvorené podmienky, ktoré jej to umožňujú. Organizovanie kultúrno-umeleckých podujatí môže mať mimoriadny význam nielen pre knižnicu, univerzitu, či celý región, ale najmä pre umelcov. Zvlášť v dnešnej dobe ide často aj o otázku elementárneho prežitia umenia (umelcov), keďže naša spoločnosť je čím ďalej tým viac zameraná až príliš technokraticky, a to sa prirodzene prenáša aj do nášho vysokoškolského prostredia, čo sa prejavuje najmä pri rôznych hodnoteniach a rebríčkoch kvality. Zaujímá nás najmä to, čo je vedecké, karentované, či indexované a zabúdame pri tom na to, že vysoké školy a univerzity zvlášť sú už po stáročia nielen nositeľom vedy a technického pokroku, ale aj kultúry, estetiky a umenia, či telovýchovy. V tomto článku by sme radi poukázali na prepojenie univerzitného umenia a Univerzitnej knižnice PU (UK PU), ktorá sa ako vedecko-informačné pracovisko univerzity v priebehu posledných 10-tich rokov stala aj kultúrno-umeleckým centrom univerzity.

Knižnica – kultúrna ustanovizeň

Zákon o knižniciach č. 183/2000 Z. z. definuje knižnicu aj ako kultúrnu ustanovizeň (§3), ktorá má za úlohu napomáhať uspokojovanie kultúrnych potrieb (§2). Orga-

nizovanie kultúrnych aktivít v knižnici je však v zákone explicitne uvedené len pri definovaní verejnej knižnice (§9), a to pri úlohách obecnej knižnice (ods. 3): „organizuje a uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity“. Je preto zrejme, že tvorcovia zákona vidia knižnicu v zmysle kultúrnej ustanovizne skôr v rovine knižnej a knižničnej kultúry, prípadne ako šíriteľa vzdelanosti, ako v rovine organizátora kultúrnych podujatí. Akademická knižnica je z pohľadu zákona predovšetkým vedecko-informačným, bibliografickým, či koordinačným pracoviskom vysokej školy, zákon nepredpokladá, aby takáto knižnica mohla organizovať kultúrne aktivity. Je to pochopiteľné, veď zákon nemôže postihovať všetky aspekty činnosti knižníc, ani ich rôzne špecifiká, ktoré vychádzajú aj z profilu jej materskej vysokej školy – je rozdiel, či knižnica pôsobí pri technicky, prírodovedecky alebo humanitovedne zameranej vysokej škole.

Umelecká činnosť na Prešovskej univerzite v Prešove

Univerzitná knižnica PU v Prešove je akademickou knižnicou, ktorá už vyše šesť desaťročí poskytuje knižnično-informačné služby academickej obci. Na PU v Prešove v súčasnosti študuje viac ako 10 000 študentov vo vyše 170-tich akreditovaných študijných programoch. Viacero z týchto programov je umeleckého zamerania a realizujú sa na pracoviskách (katedrách), ktoré majú aj viac ako 50-ročnú tradíciu. V súčasnosti sa umelecké a literárnovedné (slovakistické aj cudzojazyčné) študijné programy realizujú najmä na dvoch fakultách:

Filozofická fakulta

- *Inštitút anglistiky a amerikanistiky*
- *Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie*
- *Inštitút germanistiky*
- *Inštitút hudobného a výtvarného umenia*
- *Inštitút rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky*
- *Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií*
- *Inštitút prekladateľstva a tlmočníctva*
- *Pedagogická fakulta*
- *Katedra komunikačnej a literárnej výchovy*
- *Katedra hudobnej a výtvarnej výchovy*

Umelecká činnosť sa realizuje na štyroch fakultách univerzity (FF, PF, GTF a PBF), a to v hudobnom, výtvarnom a literárno-dramatickom umení. Na jej zabezpečovanie sa podieľa viacero význačných umeleckých osobností. Najväčší potenciál umeleckej činnosti kumuluje v súčasnosti Filozofická fakulta, na ktorej pôde pôsobia všetky druhy umenia. Spolu na PU pôsobia 11 umeleckých súborov:

- *Študentské divadlo FF PU*
- *Divadlo P.A.D.A.K.*
- *Vysokoškolský folklórny súbor Torysa*
- *Komorný súbor Camerata Academica*
- *Akordeónové komorné zoskupenia*
- *Piano Vocal*
- *Ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica*
- *Miešaný spevácky zbor Nostro Canto*
- *Spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca (GTF PU)*
- *Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty*
- *Spevácky zbor Canto Vero*

Tieto umelecké súbory úspešne reprezentujú univerzitu, mesto a región doma, aj v zahraničí.

Prešovská univerzita pravidelne organizuje viacero umeleckých podujatí, ako sú Akademický Prešov (vysokoškolská literárno-dramatická súťaž), Moyzesiana

Plagáty prvej umeleckej výstavy a koncertu v UK PU

(medzinárodná spevácka súťaž vysokoškolských študentov), Akademické komorné koncerty a pod. Umelecké súbory sa intenzívne podieľajú aj na zabezpečovaní kultúrneho programu v rámci rôznych podujatí akademického života na univerzite (rôzne slávnostné akadémie, konferencie, zasadania vedeckej rady, či otvorenia akademického roka).

Na univerzite tiež pôsobia dva umelecké spolky:

- *Katedrum* – výtvarný spolok pri Katedre výtvarnej výchovy a umenia IHaVU FF PU
- *Súzvuok* – hudobný spolok pri Katedre hudby IHaVU FF PU

Počiatky umeleckých aktivít v UK PU

Je prirodzené, že k takýmto masívnym kultúrno-umeleckým činnostiam, ktoré univerzita ponúka nemôže ani jej akademická knižnica ostať ľahostajná. UK PU v súčasnosti organizuje cca 50 podujatí ročne (prezentácie a výstavy publikácií, vernisáže a výstavy umeleckých diel, koncerty komornej hudby, akcie informačnej výchovy...), pričom drvivá väčšina z nich je práve z oblasti kultúrno-umeleckej. No nebolo tomu vždy tak. V čase rozdelenia Univerzity P. J. Šafárika a vzniku Prešovskej univerzity v Prešove (v roku 1997) knižnica organizovala cca 5 - 7 podujatí ročne, pričom to spravdila boli len výstavy publikácií a akcie informačnej výchovy. Umelecké podujatia knižnica nerealizovala žiadne.

Začiatkom nového milénia UK PU pochopila, že kultúrno-umelecká činnosť na univerzite je aj pre ňu príležitosťou na bližšie priblíženie sa k svojim (aj potenciálnym) čitateľom a najmä na zlepšenie svojho imidžu, resp. public relations. Keďže v tom čase (po rozdelení univerzity) boli priestorové, personálne a finančné podmienky pre činnosť UK PU nedostatočné, bolo potrebné predovšetkým zlepšiť PR knižnice, aby sa táto nelichotivá situácia začala meniť k lepšiemu. Vedenie knižnice a univerzity začalo pod heslom „*Knižnica je srdcom univerzity*“ presadzovať zmeny, ktoré viedli k zlepšeniu podmienok pre jej činnosť a práve realizácia kultúrno-umeleckých aktivít bola dôležitou zložkou PR knižnice a výrazne pomohla k zlepšeniu jej imidžu.

UK PU preto začala vyvíjať aktivity, aby sa umelecká činnosť mohla realizovať aj v prostredí jej študovni, či požičovní, aby sa knižnica stala miestom kultúrno-umeleckých prezentácií, a to nielen domácich umelcov, ale aj mimouniverzitných, ktorí by boli zaujímaví pre jej čitateľov, predovšetkým z radov študentov. Pri postupných rekonštrukciách svojich priestorov (od roku 2000) UK PU začala zohľadňovať aj možnosti na usporadúvanie umeleckých podujatí. Postupne sme tiež oslovili vedúcich umeleckých katedier na univerzite a navrhli im spoluprácu. Najprv sme oslovili výtvarníkov a literátov, hudobníkov až neskôr, keďže knižnica v tom čase nemala akusticky vyhovujúce priestory na usporadúvanie koncertov. Vzhľadom na to, že univerzita nemala a dodnes nemá vybudované adekvátne umelecké zázemie pre svoju bohatú umeleckú činnosť, ktorá sa tak realizovala najmä v spoločných (sterilných) univerzitných priestoroch (ako sú rôzne foyer) príp. v posluchárňach, nebolo ťažké presvedčiť kompetentných a dohodnúť sa na realizácii umeleckých podujatí v knižnici. Ich rozbeh sa však začínal len veľmi pozvoľna a pomaly.

Prvou profesionálnou výstavou umeleckých diel, ktorá sa konala v UK PU, bola výstava grafík akademického maliara Petra Kocáka pod názvom „*All my women?*“, jej vernisáž sa konala 20. februára 2001. Výstava mala veľmi pozitívny ohlas nielen medzi umelcami, ale aj medzi vedením univerzity a najmä čitateľmi, ktorí ocenili najmä skultúrnenie a oživenie prostredia knižnice. Bol to

Prezentácia publikácií Literárneho klubu - K. K. Bagala, K. Földvári, P. Šulej a M. Součková (2013)

ten správny impulz, ktorý rozbehol doslova lavínu ďalších umeleckých podujatí v UK PU.

Po výtvarníkoch, ktorí objavili knižnicu a veľmi rýchlo sa v nej udomácnili, prišli na rad literáti. Keďže doma nikto nie je prorokom, v počiatkoch mali univerzitní spisovatelia mierne obavy prezentovať sa pred vlastnými kolegami a študentmi. Neprekvapuje preto, že prvou domácou literárnou prezentáciou bola prezentácia básnickej zbierky *Štrbské srdce*, ktorej autorom bol historik Michal Otčenáš. Prezentácia sa uskutočnila 17. 12. 2002 a opäť to bol impulz, ktorým sa začali pravidelné autorské prezentácie v UK PU.

Prvým koncertom, ktorý sa v knižnici uskutočnil bol koncert umeleckého súboru PIANO VOCAL: *Popoludnie s veľikánmi českej hudby*, ktorý sa pod umeleckým vedením dr. L. Kalmárovej uskutočnil 10. 11. 2004.

Podmienky pre realizáciu umeleckých aktivít v UK PU

Už po uskutočnení prvých kultúrno-umeleckých aktivít sme si uvedomovali, že materiálno-technické podmienky na ich realizáciu nie sú dostatočné a v mnohom nás limitujú, najmä čo sa týka výstav a koncertov. Podstatné však bolo, že sme mali dostatok nadšenia a najmä chcenia pustiť sa do tejto činnosti a to aj napriek tomu, alebo možno práve preto, že nás o to nikto vyslovene nežiadal. Pre úspešné realizovanie kultúrno-umeleckých aktivít bolo potrebné dodržiavať istú postupnosť krokov a činností, ktoré sme postupom času neustále vylepšovali:

- **Propagácia podujatia** – výroba a tlač plagátu (pozvánky) a ich distribúcia
- **Samotná realizácia podujatia** – v závislosti od druhu podujatia
- **Dokumentácia podujatia** – najmä zabezpečenie fotodokumentácie z podujatia a jej prezentácia na webovej stránke knižnice.

Na realizáciu podujatí musí mať knižnica aspoň minimálne predpoklady, či už priestorové, technické alebo personálne. Po neľahkých začiatkoch sa vo všetkých týchto bodoch situácia v UK PU ostatnom období výrazne zlepšila. Podujatia realizujeme najmä v Centrálny študovni UK PU, ktorá bola odovzdaná do prevádzky v roku 2008, pričom pri jej vybudovaní boli zohľadnené aj skúsenosti s realizáciou podujatí v predošli rokoch. Je tu možné realizovať všetky druhy umeleckých podujatí, keďže je tu zabudovaná prezentačná technika, ozvučenie, závesný systém pre realizáciu umeleckých výstav a akustický strop, ako aj ďalšie stavebné úpravy, ktoré výrazne pomohli jej akustike. Vďaka uvedeným predpokladom UK PU (najmä po roku 2008) postupne realizovala čoraz viac kultúrno-umeleckých podujatí, ktoré výraznou mierou prispeli k zlepšeniu jej obrazu v očiach jej čitateľov, ale aj ostatnej verejnosti v regióne.

Súčasnú umeleckú aktivitu UK PU

UK PU v súčasnosti realizuje hudobné, výtvarné a literárne kultúrno-umelecké aktivity na základe, vlastnej iniciatívy, ponuky z externého prostredia, no najčastejšie z iniciatívy študentov a členov umeleckých a literárnych katedrií, či univerzitných súborov a spolkov.

Z vlastnej iniciatívy knižnica organizuje predovšetkým autorské prezentácie literárnych diel a výstavy výtvarných diel.

Z externého prostredia je vynikajúca spolupráca s Českým spolkom v Košiciach a, až do jeho zrušenia pred dvomi rokmi, aj s Českým centrom v Košiciach. Vďaka tejto spolupráci sa v UK PU prezentovalo viacero popredných českých umelcov – spisovateľov, ale aj filmárov. Spomenieme napr.: L. Procházková, J. Rudiša, V. Nosková, I. Obermanová, O. Sommerová atď. Z ďalších „externistov“ je na veľmi dobrej úrovni kooperácia s viacerými kultúrnymi inštitúciami, ako sú Anasoft litera, Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave, Poľský inštitút v Bratislave, Ukrajinský konzulát v Prešove a Literárny klub K. K. Bagalu. Ako je vidieť, okrem podpory pôvodnej slovenskej tvorby sa UK PU stala aj významným podporovateľom menšinových kultúr a partnerom inštitúcií, ktoré ju zastupujú.

Knižnica pravidelne participuje aj na rôznych festivaloch, akými sú Akademické komorné koncerty, Akademický Prešov a nesmieme zabúdať na knižničný festival Prešov číta rád, kde je výborná spolupráca s Knižnicou P. O. Hviezdoslava, a to najmä vďaka jej riaditeľke Mgr. Marte Skalkovej. Významná je spolupráca týkajúca sa hudobných podujatí – *Jarný*, či *Adventný koncert Cameraty academica a jej hostí* patrí k dlhoročným tradičným podujatiam, bez ktorých si umelecký život v knižnici a na univerzite už nevieme ani predstaviť.

Z domácich umeleckých osobností je najplodnejšia spolupráca predovšetkým s:

- M. Součkovou, A. Valcerovou, Z. Stanislavovou a K. Horákom (literárne akcie)
- P. Kocákom, P. Kolisnykom, J. Ondom a J. Bartkom (výtvarné akcie)
- K. Medňanským a I. Medňanskou (hudobné akcie)

Samostatnou kapitolou je spolupráca so študentmi, ktorí vyvíjajú bohatú umeleckú činnosť – hudobníci realizujú v UK PU svoje individuálne (diplomové) aj spoločné koncerty, výtvarníci rôzne kolektívne, či individuálne výstavy, literáti usporadúvajú verejné čítania (Vianoč-

Jarný koncert komorného orchestra PU Camerata Academica (2013)

né soireé, Jarné soireé...), príp. rôzne prezentácie literárnych diel.

Za ostatných 12 rokov, t.j. od usporiadania prvého umeleckého podujatia, sa v Univerzitetnej knižnici uskutočnilo:

- 133 literárnych podujatí
- 98 výtvarných podujatí

- 31 hudobných podujatí
- 131 ostatných podujatí (výstavy publikácií, prednášky, odborné knižničné podujatia...)

Spolu teda išlo o 393 podujatí, pričom až dve tretiny z nich bolo umeleckých, resp. kultúrno-umeleckých. Vďaka týmto podujatiam mali naši čitatelia možnosť spoznať nielen univerzitných umelcov a literátov, ale aj

Workshop kaligrafie – Gyōshū Torimiya (2013)

ďalšie zaujímavé osobnosti zo Slovenska, ale aj zo sveta (pozri položku *Akcie* na stránke www.pulib.sk, kde sú fotoreportáže podujatí od roku 1999). Snáď najexotickejšími z nich boli:

- kubánsky umelec Eduardo Guerra, ktorý vystavoval kolografie na jeseň roku 2006
- japonský majster kaligrafie Gyōshū Torimiya, ktorého workshop bol nateraz ostatným umeleckým podujatím v UK PU

Univerzitná knižnica PU v Prešove je akademickou knižnicou a ako taká má množstvo úloh a povinností, ktoré vyplývajú z jej poslania, zo zákona o knižniciach, z jej štatútu. Pri súčasnom personálnom obsadení sú tieto úlohy a povinnosti dostatočné, aby si už

Vernisáž výstavy P. Kolisnyka (2012)

žiadne ďalšie knižnica nemusela sama pridávať. Viacero z týchto úloh knižnicu posúvajú do pozícií, ktoré sú jej cudzie (stačí si len spomenúť na úlohu „byrokratického dozorca“ pri evidencii publikačnej činnosti...). Poslanie knižníc by však nemalo končiť pri tom, čo musia, ale keďže je to poslanie, mali by knižnice robiť aj to, čo chcú ony a čo chcú aj ich čitatelia. UK PU svojimi kultúrno-umeleckými aktivitami, resp. ich podporou zaujala nielen celú univerzitu, ale aj región a právom sa tak stala kultúrno-umeleckým centrom univerzity. Záujem jej čitateľov o tieto umelecké aktivity potvrdzuje, že ich realizácia v našej knižnici je správnym krokom. Univerzitná umelecká a literárna obec (a nielen ona) našla v knižnici útočisko – zázemie a podporu na realizáciu svojich umeleckých projektov. Podpora pôvodnej tvorby, či už literárnej, hudobnej alebo výtvarnej by mala patriť k základným úlohám kultúrnych inštitúcií, knižnice nevynímajúc. Veď byť kultúrnou ustanovitzhou je poslaním a úlohou zároveň.

Ing. Peter Haľko, Foto: archív UK PU v Prešove

Jarná nálada pri príjemnej hudbe

Už po ôsmykrát zneli krásne tóny melódií a spevy interpretov v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá sa stala „domovskou koncertnou sálou“ Cameraty Academica a jej hostí na 8. jarnom koncerte.

Študenti a pedagógovia Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty PU v Prešove sa predstavili svojimi výkonmi, ktorými si podmanili publikum. Juraj Konečný v hre na cimbal demonštroval, že tento strunový hudobný nástroj, ktorý je typický pre ľudovú hudbu, môže sa presadiť aj vo vážnej hudbe. V jeho podaní sme si vypočuli skladbu G. Zoltána „Hungarian Dances“, ktorá vyznela veľmi presvedčivo, koncertne a pôsobivo. Pri jeho prednese a ponímaní skladby bolo cítiť hudobný rukopis jeho pedagóga PaedDr. Jozefa Hrušovského, PhD. Veľmi dobre mu sekundovali Mgr. Vladimír Palko, viola a Jozef Mičko, kontrabas.

Doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD., ktorý bol autorom režijnou – dramaturgickej koncepcie tohto koncertu, poskladal mozaiku jednotlivých hudobných programov, počnúc barokovou hudbou, rokokovou hudbou, ukážkou klasicistickej hudby dielom Ludwiga van Beethovena „Sonáta allegro“ v interpretácii Camerata academica – Collegium musicum – Katarína Repjaková flauta, Jana Dzurová husle. Dielo Josepha Haydna bolo zastúpené klavírnou tvorbou „Sonáta D dur Hob. XVI:37“ prvou časťou Allegro con brio, ktorú predniesla klaviristka Miriama Kovaluková. Obdobie romantickej hudby reprezentovalo dielo Felixa Mendelssohna Bartholdyho „Pieseň bez slov e mol, op. 117“ veľmi solídny prednesom a koncentráciou v hre na klavír Dominiky Štofejovej a Johanna Baptista „Ave Maria“ v podaní speváckeho dueta Aneta Bučková a Jana Kašpárová, ktoré sa predstavili divákovi v dobrom svetle, slušne interpretované sólistické party.

Neskorý romantizmus (neoromantizmus) si diváci vypočuli v dielach Sergeja Rachmaninova „Vocalisé“ v podaní huslistky Dominiky Billej, pedagogické vedenie Mgr. Stanislav Baláž, PhD. a „Prelúdium cis moll, op. 3, č. 2“ v hre na klavír Daniel Krajňák, pedagogické vedenie PaedDr. Sylvia Belanová. Oba protagonisti patrili k ozdobám hudobného podvečera.

Súčasnou slovenskou tvorbou sa uviedol spevom a hrou na gitare Bc. Tomáš Buranovský skladbou „Skús odomknúť“, ktorej je spoluautorom hudby s Jozefom Harničárom na text Silvii Kaščákovéj.

Sekcia spevákov (Aneta Bučková, Jana Kašpárová, Anežka Čintalová, Barbara Opielová, Katarína Repjaková, Ján Talpáš) sa prezentovala dobrým hlasovým materiálom, speváckym potenciálom, čo je dobrý príslub pre ich pedagógov (PaedDr. Marta Polohová, PhD., Mgr. Slávka Kovalíková, Mgr. Brigita Tivadarová), že môžu do budúcnosti na týchto interpretoch budovať.

Do dramaturgického kontextu koncertu dobre zapadli aj ostatné prednesy, výkony sólistov a hudobných zoskupení. V závere sa predstavil, pod taktovkou umeleckého vedúceho doc. Mgr. art. Karola Medňanského, PhD., hositeľ večera Komorný orchester Camerata academica, skladbou „Uspávanka“ od hudobného skladateľa Zdenka Mikulu. Prioritou celého 8. jarného koncertu bola snaha, chcelosť, ambicióznosť a odhodlanie všetkých účinkujúcich ukázať všetko to, čo sa naučili, čo môžeme hodnotiť ako pozitívum.

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD., tajomník RUČ, Foto: archív UK PU v Prešove

Videri Inuise Vidieť nevidené, nenápadné, diskkrétne

Dnes sa otvára takáto výstava. Jej autorka Ivana Živčáková nám naznačuje minimálne dve roviny videnia. Prvú pre tých, ktorí poznáme jej tvorbu, že uvidíme i niečo nami nevidené a druhú pre tých, ktorí Ivanu poznávajú dnes a v práve videnom uvidia i videné i nevidené.

Presah maľby v živote je neuveriteľne nádherný a rozmerný. Zahŕňa v sebe objavy v detských časoch, neskôr hľadania všetkých maľujúcich sveta až po robotu starých majstrov a majsteriek, ktorí vedia, že je všetko ešte len na začiatku.

Bez nadšenia pre maľbu alebo nadchnutia maľbou to nejde. Za toto nadšenie číhajúce z týchto obrazov Ivane ďakujem. Poznám práce Ivany roky a som rád, že nadšenie trvá. To dnešné ma prekvapilo prevládajúcimi tónmi fialovej a modrej. Trochu nám dievča zväžnelo. Pred rokmi prevládajúce oblé ťahy dnes dopĺňajú odvážne, priame, energické línie. Trochu nám dievča zosilnelo.

Z niektorých obrazov môžeme cítiť čakanie. Na dovsvetlenie, konfrontáciu. Dievča je pripravené porozprávať sa s nami. S obcou diváckou sa. Čítajúcich zašifrované správy a odkazy. Buďme, prosím, pozorní. Farba, obsah správy a ruka, ktorá ju naniesla je v tomto okamihu tu prítomná a hodná pozornosti a úcty.

Mgr. Jaroslav Ondo, PhD., kurátor výstavy

Vernisáž výstavy Mgr. Ivany Živčákovéj, z Katedry výtvarnej výchovy a umenia IHaVU FF PU v Prešove, s názvom Videri Inuise, sa konala 15. apríla 2013 v Centrálny študovni Univerzitnej knižnice PU v Prešove. Výstava potrvá do 30. 9. 2013.

Foto: Mgr. Tomáš Telepák, archív UK PU v Prešove

Struny kobzarovho srdca

Inštitút rusistiky, ukrajistiky a slavistiky FF PU, v spolupráci s Centrom ukrajistiky, zorganizoval podujatie Struny kobzarovho srdca, venované literárnemu dedičstvu ukrajinského spisovateľa Tarasa Hryhorovyča Ševčenka. Akcia sa konala 19. marca 2013, o 15. 00, pod záštitou Generálneho konzulátu Ukrajiny v Prešove.

Literárno-umelecké podujatie otvorila a viedla docentka IRUS Katedry ukrajistiky Ľubica Babotová, ktorá na pôde Prešovskej univerzity v Prešove privítala vzácných hostí – generálnu konzulku Ukrajiny prof. Oľgu Benč, PhD., vicekonzulku Svitlanu Svyščevu, doc. Orestu Losyk, PhD. z Lvovskej národnej univerzity Ivana Franka, dekana FF PU v Prešove prof. PhDr. Vasila Gluchmana, CSc. a ostatných prítomných hostí.

Rekvizitami literárneho večera sa stali portrét T. H. Ševčenka a vyšívaný ručník, ktoré dal k dispozícii pre túto príležitosť Generálny konzulát Ukrajiny v Prešove. Uvedené atribúty odzrkadľovali atmosféru podujatia.

Prof. Oľga Benč, PhD. oboznámila účastníkov podujatia so životom a dielom popredného ukrajinského spisovateľa, básnika, dramatika, filozofa, humanistu a maliara Tarasa Hryhorovyča Ševčenka (9. 3. 1814 – 10. 3. 1861). Poukázala na základné míľniky jeho životnej cesty. Zaujímavosťou je, že počas celého života spisovateľ bojoval za zrušenie nevoľníctva, ktorého sa

Na vlnách FRaŠKy

Frašky sme obyčajne zvyknutí vidieť na divadelných doskách alebo ich zažiť na vlastnej koži. Novinkou teda môže byť, že FRaŠKa sa dá odneďavna aj vypočuť, a to na frekvenciách študentského rádia Prešovskej univerzity v Prešove PaF alebo v zaznamenanom podcaste na webe.

Objasniť typografický rébus FRaŠKa nebude nič zložité. Ide v ňom o spojenie francúzskej a slovenskej hudobnej kultúry, a o ich priblíženie širšej verejnosti formou rádiového vysielania, ktoré nesie názov FRaŠKa SESSIONS. A aby táto hudobná osвета mala čo najväčší dopad, je relácia moderovaná naraz vo francúzštine, aj slovenčine.

Milovníci francúzskej hudby to na našom území môžu mať pomerne ťažké, ak pomyslíme na jednoliatosť slo-

ale nedožil. Zomrel sedem dní pred jeho zrušením. Témou prvej časti podujatia sa stala unikátna publikácia Encyklopédia Vedeckej spoločnosti Tarasa Ševčenka, venovaná 140. výročiu založenia významnej spoločnosti, ktorá v nepriaznivom historickom období suplovala akadémiu vied. Encyklopédiu prezentovala členka uvedenej vedeckej spoločnosti doc. Oresta Losyk, PhD., ktorá oboznámila akademické publikum s výskumnou činnosťou tejto ustanovizne a programovou zložkou encyklopédie. Kniha tvorí prvú časť vydania viacväzkovej encyklopédie najstaršej vedeckej spoločnosti na Ukrajine.

Druhou časťou podujatia bol literárny večer v réžii poslucháčov katedry ukrajistiky, venovaný poézii Tarasa Hryhorovyča Ševčenka, ktorý moderovala študentka 1. ročníka magisterského štúdia Natália Lis-

ničuková v ukrajinskom jazyku. Študenti ukrajiničiny prednášali rozsiahlu básnikovú poéziu. Ševčenkove básne odzneli aj v prekladoch do ruského a bieloruského jazyka.

Na podujatí Struny kobzarovho srdca sa zúčastnil aj podpredseda Zväzu Rusínov-Ukrajincov SR Mgr. Pavol Bogdan a bývalí členovia katedry – prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc., prof. PhDr. Michal Roman, CSc., prof. PhDr. Juraj Bača, CSc., aj pedagogickí pracovníci a študenti Prešovskej univerzity v Prešove.

Mediálnu stránku podujatia zabezpečoval Miroslav Iľuk, hlavný redaktor novín Nove žyťťa a Ladislav Csiky, kameraman národnostného vysielania košického štúdia RTVS.

Mgr. Miriama Jakubiková
Foto: archív IRUS FF PU v Prešove

venských rádii, kde sa výber zahraničnej hudby obyčajne končí na západe v anglofónnych krajinách. Iniciatíva francúzskeho lektora na PU v Prešove Thomasa Laurenta poukazuje na to, že Francúzsko je veľmoc aj hudobná. Či má niekto radšej electro, indie rock, alebo pop, nezáleží – vo FRaŠKa SESSIONS je záber široký. Miesto dostáva kvalitná hudba, živé vystúpenia talentovaných miestnych hudobníkov a rozhovory s pozvanými hosťami.

Jednotlivé FRaŠKa SESSIONS sú koncipované tematicky. Po prvých dvoch vysielaniach venovaných mestám Marseille a Clermont-Ferrand sa tretia FRaŠKa zaoberá kultovou skupinou The Smiths a jej spojením s Francúzskom. Hovoriť o tom prišli asi najväčší francúzski fanúšikovia, ktorí tu kvôli vysielaniu dorazili až z Paríža.

<http://fraska-sessions.tumblr.com/>

Lenka Hudáková, študentka FJ, 2. ročník

Projekt Voda

V priestoroch Prešovskej univerzity v Prešove a vo vysokoškolskom areáli sa 7. mája 2013 konal UNIPO DAY. Završením bol festival, na ktorom nechýbali dobré kapely, burcujúce publikum a atmosféra pravého UNIPO FESTU. K obohateniu tohto dňa vo veľkej miere prispel aj Inštitút hudobného a výtvarného umenia na FF Prešovskej univerzity v Prešove. Výtvarníci, študenti KVVU prvého ročníka magisterského štúdia, v tento deň otvárali svoju kolektívnu výstavu v Mestskom múzeu a galérii vo Veľkom Šariši, pod názvom VODA. Voda ako synonymum slova život, voda, ktorej hodnota sa nedá uchopiť slovom, opísať, ani vyjadriť. Voda ako energia, dominantna Zeme, voda ako živel.

Sami uznáte, že opísať hodnotu vody je veľmi ťažké. Karel Čapek raz napísal že: „...najmocnejšou vodnou energiou sú ženské slzy...“ Môžeme prezradiť, že počas vernisáže výstavy netiekli žiadne slzy (iba ak slzy dojatia a radosti).

Vernisáž začala o 16.00. Úvodné slovo mala správkyňa galérie Mgr. Júlia Olejňáková, mimochodom tiež absolventka KVVU na našej univerzite. Svojou prítomnosťou nás poctil aj primátor mesta Ing. Mikuláš Drab, ktorý sa prítomným prihovril a prejavil slová uznania a povzbudenia. Uistil nás, že výstava je nádejným pokračovaním prerušenej tradície, kedysi úspešnej spolupráce KVVU s toto galériou. Následne po ňom projekt priblížila PhDr. Edita Vološčuková, PhD., ktorej zásluhou a pričinením vznikla táto výstava, ako výsledok dvojsemestrálnej práce so študentmi, v rámci projektového vyučovania. Za kolektív autorov, študentov Katedry výtvarnej výchovy a umenia, povedal niekoľko slov Jaroslav Sarna. Keďže hlavnou predstaviteľkou bola VODA, tak sme si ňou aj spoločne pripili a otvorili výstavu.

Známy slovenský fotograf Andrej Bán povedal: „Nie je dôležité javisko, ale zákulisie udalostí.“ V nasledujúcich riadkoch priblížime zákulisie vzniku, realizácie a prípravy výstavy VODA. Projektové vyučovanie je v súčasnosti veľmi preferované. Spája interdisciplinárne vzťahy, širokospektrálne rozširuje obzor v danej problematike, ponúka iný pohľad na riešené témy. Inak tomu nebolo ani na hodinách nášho výtvarného projektovania, kde sme sa dozvedali podstatné fakty o vode, jej zložení, žití, jej pamäti a vzhľade. K vode sme pristupovali ako k živej vzácnej prahmote. Toto všetko sme sa snažili vnímať cez optiku umenia – akvarely, počítačové grafiku, tlače z koláže, monotypie, grafiky, fotografie, objekty, videoart, či inštaláciu. Pre nás študentov je dôležité spájať školu so životom. Naším prekročením prahu školy bola práve táto výstava. Pre mnohých z nás prvá! Zažili sme inštaláciu v priestore skutočnej galérie, prezentovanie samých seba, svojich myšlienok, názorov a postojov. Je to konfrontácia individuálnej tvorby

v rámci skupiny, aj zodpovednosť za prezentáciu výstavy ako celku pred verejnosťou.

Zaujímavá bola pluralita a mnohostrannosť jednotlivých prezentovaných diel a objektov. Versace hovoril, že štýl je štýlom vtedy, ak je tvoj. Autori sa vďaka dvojsemestrálnemu projektu ponorili do témy VODA natoľko, že ju hlboko precítili a každý z nich priniesol svoj osobitý pohľad a svoj vlastný spôsob sebavyjadrenia prostredníctvom techník, ku ktorým má blízko, alebo mal príležitosť si ich osvojiť.

Pre návštevníkov galérie bol ako bonus pripravený „bazén plný plavcov“ v životných veľkostiach. Mozaika rôznorodných diel priniesla do galérie vlnu umeleckej atmosféry a výtvarníckej radosti. Vernisáž bola podporená veľkým počtom hostí, ktorí umocnili hodnotu a vážnosť tejto výstavy.

Pred desiatimi rokmi naša katedra v rámci rovnakého predmetu zrealizovala v galérii vo Veľkom Šariši výstavu, ktorá sa niesla v témach vôní, aróm...vôňa chleba...korenín. Teraz sme prostredníctvom našej tvorby ponúkli zamyslenie sa nad VODOU - jej vzácnosťou a hodnotou. Tešíme sa na to, akú tému, v rámci projektového vyučovania, budú študenti riešiť najbližšie. Veríme, že to budeme môcť všetci vidieť v galérii vo Veľkom Šariši, tak ako náš projekt VODA. Lebo dobré projekty, ako UNIPO DAY, UNIPO FEST...a tiež tie naše VÝTVARNÉ

je potrebné zachovávať a rozvíjať. Pretože škola je viac, ako len vzdelanie.

V mene študentov, autorov výstavy, sa chcem poďakovať za podporu a možnosť takejto realizácie. Bola to príjemná skúsenosť, ktorá nás všetkých povzbudila do ďalšej tvorivej práce, umeleckého napredovania a odovzdávania poznatkov našim nástupcom.

Projekt voda je súčasťou riešenia grantu č.: 026 UK-4/2013.

Bc. Jaroslav Sarna, študent KVVU, IHVU
Foto: PhDr. Edita Vološčuková, PhD.
Mgr. Tomáš Telepák

Úspešná sezóna šachistov Slávie PU

Jarné mesiace bývajú z hľadiska účastníkov ligových súťaží spravidla najdôležitejšie. Niektoré družstvá bojujú o titul, iné o záchranu. Záver sezóny 2012/2013 bol v tomto smere pre šachový oddiel Slávie PU úspešný.

Z hľadiska postavenia jednotlivých hráčov v medzinárodnom i domácom rebríčku rozhodne „A“ družstvo v 2. slovenskej národnej lige nepatrilo medzi favoritov. Ukázalo sa však, že dlhoročná systematická práca s mládežou prináša svoje výsledky. Vďaka úspešnému zapojeniu mladých hráčov i dobrej dochádzke na jednotlivé zápasy družstvo nakoniec až do posledného kola bojovalo o medailové umiestnenie. V záverečnom stretnutí však „A-čko“ Slávie podľahlo najväčšiemu favoritovi a víťazovi súťaže družstvu Reiner Humenné v pomere 1,5:6,5. Celkovo štvrté miesto však možno hodnotiť ako vynikajúci úspech mladého kolektívu. Medzi hráčov, ktorí sa najviac zaslúžili o tento výsledok, patrili napríklad M. Vrábeľ 5,5 bodu z 8 partii, B. Beluš 5/7 a S. Pastir 5,5/10. Vďaka širokej členskej základni a veľkému množstvu mladých talentov mala Slávia PU v 3. Slovenskej národnej lige v šachu až tri družstvá. Sústreďenie najsilnejších hráčov do jedného celku by nepochybne viedlo k reálnym aspiráciám na prvenstvo v súťaži. Dlhodobá stratégia vedenia šachového oddielu, spočívajúca predovšetkým v práci s mládežou, však smerovala k vytvoreniu zmiešaných výberov, zložených z mladých i skú-

senejších šachistov. Cieľom sa tak stalo predovšetkým získavanie skúseností, ktoré by mladé talenty v nasledujúcich rokoch zúročili nielen v súťažiach družstiev, ale tiež v individuálnych vystúpeniach na domácich i medzinárodných podujatiach. V tretej lige tak hrali nielen „B“ a „C“ družstvá Slávie, ale tiež „Juniori“. Spomedzi nich v konečnej tabuľke najvyššie, na celkovo šiestom mieste, skončilo „B“ družstvo. Napriek značným počiatočným výkyvom v jednotlivých zápasoch sa zlepšeným záverom podarilo mnohé napraviť. Celkový výsledok je tak pomerne úspešný. Najlepšími hráčmi sa stali D. Kall 6,5/7, J. Sabol 4/6 a J. Novotný 3,5/6. Príjemným prekvapením boli výkony „Juniorov“. Iba chýbajúce skúsenosti najmladších hráčov, väčšinou žiakov základných škôl, viedli v zápasoch s dospelými súpermi k stratám viacerých nádejných pozícií. Celkové pôsobenie družstva však možno hodnotiť ako úspech jednoznačne najmladšieho družstva v náročnej súťaži. Z hľadiska individuálnych výkonov si osobitnú zmienku zaslúžia najmä D. Nadraži 5/8, J. Kovaľ 6/9 a A. Tkáč 5/11. Problémy s dochádzkou i chýbajúci kúsok športového šťastia sa podpísali na konečnom umiestnení „C“

družstva Slávie PU. Zisk iba štyroch bodov nemožno, napriek nespornej snahe hráčov, považovať za uspokojivý. Z individuálnych výkonov možno spomenúť aspoň výsledky P. Čisarika 5/10, M. Jakubíka 4,5/9 a V. Rahla 2,5/5.

Najmä vďaka výsledkom „A“ družstva možno sezónu 2012/2013 hodnotiť ako jednu z najúspešnejších v celej histórii šachového oddielu Slávie PU. Vďaka výkonom hráčov, ale tiež neúnavnej práci funkcionárov a organizačných pracovníkov, ako sú P. Čisarík, M. Kováčik a M. Tkáč, sa podarilo i v tomto náročnom období zabezpečiť úspešné účinkovanie viacerých družstiev, v rámci 3. či 4. ligy. Zostáva iba vyjadriť presvedčenie, že letné mesiace, počas ktorých prebieha množstvo národných i medzinárodných šachových turnajov, využijú hráči Slávie na čo najlepšiu individuálnu prípravu. Tak, aby i v nasledujúcej sezóne mohli úspešne nadviazať na už dosiahnuté výsledky.

PaedDr. Patrik Derfiňák, PhD.
Foto: arch. šach. odd. Slávie PU

4. ročník Medzifakultného volejbalového turnaja

V Športovej hale Prešovskej univerzity v Prešove sa 16. 4. 2012 konal 4. ročník Medzifakultného volejbalového turnaja o putovný pohár dekana FM PU v Prešove prof. Ing. Dr. Róberta Štefka, Ph.D. Akciu zorganizovala študentská časť AS FM PU, pod záštitou Fakulty manažmentu PU, v spolupráci s Fakultou športu PU zastúpenou Mgr. Teréziou Slančovou, PhD.

Tohto roku sa na turnaji zúčastnilo 6 fakúlt PU v Prešove: FM, FHPV, FŠ, FZO, FF a PF. V deviatich zápasoch reprezentanti fakúlt podali vynikajúce športové výkony a spolu s divákmi prispeli ku vytvoreniu príjemnej priateľskej športovej atmosféry. Po odohraní finále bolo jasné, že putovný pohár skončí opäť v rukách Fakulty športu PU. Srdečne gratulujeme víťazom, ďakujeme zúčastneným, organizátorom, spoluorganizátorom a veríme v ďalšiu úspešnú akciu o rok.

Výsledné umiestnenie:

1. miesto: Fakulta športu
2. miesto: Fakulta zdravotníckych odborov
3. miesto: Filozofická fakulta

4. miesto: Fakulta manažmentu
5. miesto: Fakulta humanitných a prírodných vied
6. miesto: Pedagogická fakulta

Bc. Tomáš Bačinský, FM PU v Prešove (2. roč. Mgr.)
hlavný organizátor, Foto: Tatiana Maťašovská

Univerzitná futbalová miniliga PU

Takto sa nazýva projekt, ktorý vychádza z dielne Fakulty športu a je venovaný všetkým, ktorí majú radi futbal. Cieľom tejto myšlienky bolo pripraviť pre študentov Prešovskej univerzity v Prešove športovú aktivitu, kde by mohli nielen tráviť svoj voľný čas, ale aj spraviť niečo pre svoje zdravie a popri tom spoznať nových ľudí s podobnými záujmami.

Na naše prekvapenie sa prihlásilo do ligy až 16 družstiev, ale keďže ide o pilotný projekt, ktorý bude naplno spustený od nového akademického roka, vedenie miniligy sa rozhodlo, že zabojsovať o putovný pohár bude môcť len prvých 12 prihlásených, a to: Carlone FC, Tigri CZ, Čudlíci, Fešáci FC, Unipo United, Manažéri, FK Kefka, Vajco Team, Drunk Team, Filo FK, Predators, FK Bojare. Všetko sa to odohrávalo na multifunkčnom ihrisku, ktoré nám bezplatne poskytla Fakulta športu, ktorej by sme sa chceli touto cestou poďakovať.

Počet hráčov v družstve nie je obmedzený. Hrá sa systémom 4 hráči + 1 brankár, a každý zápas sa skladá z dvoch polčasov trvajúcich 20 minút. Na začiatku sa stanovil taký systém súťaže, že každé mužstvo odohrá zápas s každým, čiže na programe bolo 132 zápasov. Víťaz zápasu si odnáša 3 body, ak sa zápas skončí remízou, obidve družstvá si berú 1 bod.

Počasiu nám zo začiatku veľmi neprialo a prvé zápasy sa museli preložiť až na 3.4. Na úvod sme mali problém s loptami, keďže veľa lôpt skončilo v rozbúrenej Toryse, čo sme neskôr vyriešili zakúpením podberáku, s ktorým už nie je problém lopty zachrániť. Na organizovaní tohto projektu sa podieľajú študenti Fakulty

športu PU: Bc. Tomáš Kravec, Bc. Tomáš Dorín a Bc. Jozef Gmitro.

Na záver by sme sa ešte chceli poďakovať PaedDr. Jurajovi Mihalčínovi, PhD. a Mgr. Patrikovi Durkáčovi, PhD. za ústretovosť a cenné rady pri organizovaní tejto Univerzitetnej futbalovej miniligy. Po ukončení prvého ročníka tejto miniligy máme v pláne začiatkom budúceho akademického roku odštartovať druhý ročník, kde by sme chceli zapojiť ešte viac družstiev. Viac informácií sa nachádza na našej facebookovej stránke: Univerzitná futbalová miniliga PU.

Veríme, že táto miniliga sa stane tradíciou a bude sa aj naďalej tešiť záujmu študentov, keďže sme obnovili futbalové zápolenie študentov Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré sa tešilo veľkému záujmu aktívnych aj pasívnych účastníkov, po 10 ročnej odmlke.

Bc. Tomáš Kravec, študent

Foto: archív FŠ PU

Volejbalový turnaj o putovný pohár dekana GTF

Volejbalom to tento rok žilo už po tretíkrát na GTF PU, keď sa uskutočnil volejbalový turnaj o putovný pohár dekana fakulty.

Ani tento rok sa študenti a učitelia nenechali zahanbiť a hneď po oznámení, že sa turnaj uskutoční, sa postupne prihlásilo deväť družstiev. Zloženie družstiev a názvy boli naozaj zaujímavé. Družstvá s názvami Ci Jeho!, Black Men, Neónové trúbky a FK Zelená roľa tvorili bohoslovci všetkých ročníkov. Ďalej No Name – externisti, Hijos de Dios – odbor Animácia voľnočasových aktivít 3, Avatar – odbor mediačno-probačná práca, All stars team – tím učiteľov a Švinky – odbor Animácia voľnočasových aktivít 2. Hralo sa v dvoch skupinách, pričom rozdelenie do skupín sa uskutočnilo týždeň pred samotným turnajom. Turnaj sa konal v telocvičniach na SPŠ strojníckej v Prešove. Prodekan pre zahraničné vzťahy a rozvoj doc. Gabriel Paľa, otvoril turnaj príhovorom, oboznámil s pravidlami a povzbudil k férovej hre.

Hralo sa na dvoch palubkách. Každé družstvo hralo s veľkou chuťou a nadšením. Povzbudzovať svoje tímy prišli nielen študenti, ale aj pedagogickí a nepedagogickí pracovníci GTF. Nálada bola fantastická.

Víťazom turnaja sa stalo družstvo študentov animátorov Hijos de Dios, ktorí obhájili víťazstvo už po tretíkrát. Druhé miesto obsadilo družstvo učiteľov All stars team a tretie miesto patrilo družstvu Avatar, teda študentom mediačno-probačnej práce. Putovný pohár dekana GTF teda až tak ďaleko a do iných rúk neputoval. Samozrejme, nechýbala ani sladká odmena. Poďakovanie si zaslúžia družstvá, sponzori, rozhodcovia a v neposlednom rade organizátori turnaja, ktorí stále vidia zmysel v podpore športu a pohybu, ale aj podpore tímového ducha.

Miroslava Procházková

Foto: archív GTF PU v Prešove

GTF má MISS EMMA

Priznávam, že odkedy sa u nás začali po dobe totality obnovovať súťaže MISS, sledovala som pozorne väčšinu. Zrejme aj preto, že moja postava ma nikdy neuschopňovala sa na nich zúčastniť, tak som s radosťou hodnotila iné dievčatá a priateľke sa zhostila funkcie odbornej poroty. A keď ostravská hala vypískala Ivanu Christovú, ja som sa ako adolescentná štrnásťka hádzala o zem a od radosti kričala, že vyhrala Prešovčanka (asi som si myslela, že mám šancu aj ja ☺). Veľa sa odvtedy zmenilo. Podarilo sa mi v mojom mediálnom pôsobení spoznať Ivanu Christovú osobne, nejaký ten rozhovor s účastníčkami súťaží MISS natočiť a v súčasnosti som v úplne inej polohe. Pedagóg, ktorý mal na prednáškach účastníčku tohtoročnej MISS Universe Slovensko Ivetu Olexovú, no dušou novinár, som zacítila dobrú adeptku na rozhovor. Dohodli sme si stretnutie, na ktoré prišla Iveta, krásna a upravená, bez pocitu, že krása je jediný a podstatný atribút života, ktorý Vás vynesie na výslnie. Pokojná a nad vecou začala rozprávať o tom, aká bola jej cesta do súťaže MISS a čo bolo prvotným impulzom zúčastniť sa.

Do súťaže Miss ma prihlásili moje spolužiačky z vysokej školy. Mňa osobne takéto typy súťaží nikdy nelákali. Aj keď... som teraz naozaj rada, že ten kasting dopadol tak pozitívne. Bola to vynikajúca životná skúsenosť.

■ **Nie ste teda typ, ktorý by nevedel prežiť, že sa nestal MISS Slovensko. Čo bolo pre Vás v rámci súťaže obohacujúce a čo naopak, negatívnou skúsenosťou?**

To, že som sa nestala Miss Universe, viem určite prežiť ☺. Ja som to priala každej, aj keď Jeanette Borhyová, ktorá sa MISS stala, bola medzi mojimi favoritkami, takže som rada a spokojná ako to dopadlo. Koniec koncov som MISS EMMA a v júni mi

v tomto mesačníku vyjdú fotografie v spolupráci s Lukášom Kimličkom. Veľkým pozitívom pre mňa bolo, že som tam stretla veľa nových a skvelých ľudí. Aj finálová dvanásťka dievčat bola výborná. Všetky baby sme si rozumeli a sme v kontakte aj dodnes. Čaká nás spoločná dovolenka, na ktorú sa všetky veľmi tešíme. Negatívnych skúseností nebolo veľa. Možno by som k nim priradila skúsenosti s médiami.

■ **Súťaž MISS sa spája práve s mediálnou kampaňou. Čo Vás v rámci médií teda prekvapilo pozitívne, a čo negatívne. Môžeme v určitých momentoch hovoriť o manipulácii médiami (teda skôr ľuďmi v nich)?**

V rámci médií ma príjemne prekvapili fotenia do rôznych článkov. Prístup novinárov bol tiež veľmi príjemný. Za negatívne pokladám akurát to, že niektorí redaktori dosť často sformulovali vety tak, ako im to vyhovovalo. Alebo si ich sami celé vymysleli. A vlastne len preto, aby mali čo predať. A nepáčili sa mi „prepadovky“ niektorých novinárov, kedy sa fotilo ihneď a bez prípravy. Nemôžem hovoriť o manipulácii vo všeobecnosti, ale v niektorých situáciách niektorými novinármi áno.

■ **Niektorí ľudia o súťažiach tohto typu hovoria nelichotivo. Dievčatá sú podľa niektorých „pekné hlupane“ a prezentujú sa ničím, o čo sa nezaslúžili. Čo Vy na to?**

Každý má samozrejme na súťaže krásy nejaký názor. V našej dvanásťke boli naozaj vzdelané, inteligentné a krásne dievčatá. Každá je osobnosť a posudzovať niekoho len na základe účasti v súťaži krásy, ktorá je okrem iného aj o schopnostiach a dokonca aj o psychickej sile ustáť tlak, naozaj hlúpe. A odborníci predsa vedia, koho majú vybrať ☺.

■ **Tak skúsme vyvrátiť dohady a predstavte nám svoju osobnosť. Čo rada robíte, čím žijete, čo Vás zaujíma?**

Študujem na Prešovskej univerzite v Prešove, na Gréckokatolíckej teologickej fakulte a som v končiacom magisterskom ročníku v odbore probačná a mediálna práca, a tak mojím záujmom je nateraz štúdium. Medzi moje záľuby však patrí tanec, turistika, vizážistika, krížovky a dobrý film. Mám rada spoločnosť, svojich priateľov a zábavu.

■ **V čom vidíte svoju budúcnosť? Vo fotomodelingu, mediácii, alebo Vám MISS priniesla aj iné ponuky? O tom, čo ma čaká v budúcnosti,**

v čom sa vidím, je ešte skoro hovoriť. Rada by som sa venovala viacerým veciam. Pracovala napríklad v štátnej správe a popritom možno aj fotila. Či to bude možné, ukáže čas. Možno využijem úplne iné ponuky, ktoré priniesli stretnutia s ľuďmi vďaka MISS.

■ **Aký hodnotový systém ste si vystavali ako človek?**

Môj hodnotový systém je pevný. Budem sa snažiť, aby sa nenarušil. Prvoradá je pre mňa rodina a moji priatelia, ktorí pri mne vždy stoja. A ja si to nesmierne vážim.

■ **Zmenila v ňom niečo účasť v MISS?**

Súťaž MISS môj hodnotový systém nijako nezmenila ani nenarušila.

■ **Dá sa ostať aj v showbiznise podľa Vás morálne čistý?**

Podľa mňa, ak človek vie, čo chce, vie, kým naozaj je a kam smeruje, tak by nemal mať problém zostať morálne čistým.

■ **Ako vnímalo Vašu účasť v tejto súťaži okolie a najbližší?**

Účasť v tejto súťaži mi ukázala, koľko ľudí za mnou stálo a podporovalo ma. A som za to neskutočne vďačná. Všetci v mojom okolí mi držali prsty a fandili mi. Doteraz som sa nestrela s nejakým negatívnym ohlasom. Všetci sa tešili, že „vychodňarka zo Zámutova“ bola v takejto súťaži. Najväčšou oporou bola moja rodina a priatelia, ktorí ma veľmi podporovali a tešili sa zo mňa a z mojich úspechov.

■ **Čo ste už ako modelka a MISS EMMA stihli?**

Ešte v rámci finále sme mali rôzne fotenia. Fotili sme na rôznych miestach, dokonca ešte keď bola zima. Napríklad fotenie v plavkách v jednej nafukovacej hale, bolo veľmi zaujímavé. Museli sme sa tváriť, že nám je teplo a piesok bol pritom studený, ako ľad. Páčilo sa mi aj fotenie, kedy sme boli prezlečené za pionierky a víťali sme prvý máj. Spomenula som už fotenie do magazínu, ktorý mi udelil titul. Bolo to extravagantné fotenie a najzaujímavejšie na tom bolo, že mi vlasy a obočie natreli bielou farbou. Som veľmi zvedavá na výsledný efekt. Je to profesionálne, ale na nepoznanie ☺.

■ **Čo je Vašou prioritou v súčasnosti?**

Jednoznačne úspešné dokončenie vysokej školy.

Rozhovor pripravila:

ThLic. Martina Poláková, PhD.

Foto: Martin Fridner

Peter Germuška, absolvent FM PU v Prešove

Plány ohľadom rozvoja rodného mesta

Udržiavanie dobrých a dlhodobých vzťahov s cieľovými skupinami je súčasťou marketingovej stratégie každej konkurencieschopnej vzdelávacej inštitúcie. Jednou z významných cieľových skupín sú i absolventi. Fakulta manažmentu PU v Prešove sa už od svojho vzniku snaží udržať a cielene rozvíjať kontakty s absolventmi bakalárskeho, magisterského i dok-

torandského stupňa štúdia, ako aj s absolventmi rigoróznymi konaniami. Už niekoľko rokov sa tak deje prostredníctvom Alumni klubu, Klubu absolventov FM PU v Prešove. K jedným z úspešných absolventov FM PU v Prešove patrí i Mgr. Peter Germuška, manažér pre cestovný ruch a regionálny rozvoj, ktorý aktuálne pôsobí v projekte Košice 2013 – EHMK. Rozhovor s ním pripravili PhDr. Radovan Bačík, PhD. MBA a PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD. PhD. Jeho plnú verziu nájdete na: <<http://kafm.sk/rozhovor-germuska-kosice-2013.html>>.

■ Čo pre Vás znamená Fakulta manažmentu s odstupom času?

Študentské roky, prežité na FM PU v Prešove, boli pre moje ďalšie smerovanie veľmi inšpirujúce. Študovať manažment turizmu ma naplňovalo a hlavne mi to umožnilo postupne realizovať si svoje sny. FM mala obrovský vplyv na to, čomu som sa začal po jej ukončení venovať. Po absolvovaní zahraničného pobytu na University of Bolton, v rámci Erasmu, som sa začal viac zaujímať o oblasť destinačného manažmentu a kultúrneho turizmu z pohľadu nového koncepčného riadenia destinácie, ktorá na Slovensku je ešte stále v plienkach.

■ Čo z toho, čo ste sa počas vysokoškolského štúdia naučili, aplikujete vo svojom terajšom povolání?

Už počas štúdia som sa snažil aplikovať teoretické vedomosti, pracovať a získavať hlavne medzinárodné skúsenosti v rôznych oblastiach a pozíciách v turistickom biznise v Grécku, USA, Veľkej Británii či Švajčiarsku. Musím povedať, že aj vďaka Erasmu a neskoršiemu výskumnému pobytu na Leeds Metropolitan University, ako aj ďalším skúsenostiam zo zahraničia, sa mi podarilo získať pred 3 rokmi pracovné miesto v projekte Košice 2013 – EHMK. V podstate kvôli tejto jedinečnej možnosti aplikovať skúsenosti zvonku v rozvoji turistickej destinácie som sa vrátil domov na Slovensko. Prínosom bola pre mňa každá medzinárodná skúsenosť, ktorá skutočne otvorí človeku nové obzory, umožní vnímať a chápať veci v širších európskych súvislostiach. Najideálnejšie je, ak nazbierané skúse-

nosti dokáže potom aplikovať doma.

■ Aké sú podľa Vás možnosti spolupráce Fakulty manažmentu PU v Prešove a podnikov, organizácií či inštitúcií, v ktorých pracujú jej absolventmi a aká forma spolupráce by bola podľa Vás obojstranne obohacujúca?

V Košiciach vznikla vďaka projektu Košice 2013 prvá mestská organizácia destinačného

manažmentu na Slovensku (DMO) na báze partnerstva súkromného a verejného sektora. Bolo pre mňa neuveriteľnou skúsenosťou stáť pri jej zrode. Avšak tento nový model riadenia destinácie prináša aj nové výzvy pre prípravu študentov a budúcich skvelých destinačných manažérov. Myslím si, že tých môžu univerzity pripravovať do praxe podporovaním zahraničných alebo domácich stáží v DMO.

Prepojením najnovšej teórie a moderných trendov s praktickými skúsenosťami je napríklad i fakt, že momentálne pripravujem prvú stratégiu destinačného manažmentu pre Košice a Karpatský región. Mojou snahou je nevytvárať nové turistické produkty, či koncepcie umelo (tzv. od stola), ale dávať podnety pre kľúčových hráčov a zapájať ich do ich tvorby. Výstup bude slúžiť ako dobrý príklad rozvoja destinácie – prípadová štúdia, založená na najnovších poznatkoch a inováciách v turizme. Košice ako EHMK sa tak môže stať úspešným príkladom aj pre ostatné mestá. Existujú tu preto široké možnosti spolupráce na projektoch zdieľaním know-how či kontaktov. Plánujeme napríklad vytvoriť turistický koncept rozvoja projektu Pentapolitana (EHMK). Prešov je súčasťou projektu už od jeho vzniku. Ďalším príkladom spolupráce medzi UNIPO a Košice 2013 je plánovaný projekt hodnotenia dopadov EHMK na mesto a región. V prípade záujmu mesta Prešov, univerzity alebo regiónu využiť naše skúsenosti či prínos silno etablovanej európskej značky akou EHMK je, akákoľvek spoločná aktivita môže byť obojstranne prospešná.

Ako rodený Prešovčan a absolvent Prešovskej univerzity v Prešove sa budem stále snažiť prispieť k rozvoju môjho rodného mesta a regiónu.

PhDr. Radovan Bačík, PhD., MBA
PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD. PhD.
Fakulta manažmentu PU v Prešove
Foto: archív FM PU v Prešove

Stáž na ministerstve

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVaEZ SR) organizuje program krátkodobých študentských stáží ako možnosť pre študentov oboznámiť sa s činnosťou ministerstva - ústredia a zároveň s činnosťou zastupiteľských úradov. Krátkodobá študentská stáž je určená pre študentov univerzít, s ktorými má ministerstvo uzavretú dohodu o vzájomnej spolupráci. Medzi ne patrí aj Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove - Inštitút politológie.

Osobne môžem potvrdiť, že je to vynikajúca príležitosť ako prepojiť vedomosti získané počas doterajšieho štúdia s praxou. Stáž ponúka, predovšetkým pre študenta politológie, možnosť nadobudnúť ucelenejší a hlavne praktický pohľad na fungovanie nášho naj-

vyššieho diplomatického rezortu doma i v zahraničí na zastupiteľských úradoch. Počas absolvovania mesačnej stáže, konkrétne na Tlačovom odbore, som túto možnosť spoznal aj ja. Okrem pôsobenia na pridelenom odbore som mohol absolvovať aj konzultácie na ktoromkoľvek inom odbore. Túto ponuku som naplno využil. Navyše som sa zúčastnil ako súčasť organizačného tímu na deviatom rokovaní

Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť na Úrade vlády SR. Zasadnutie viedol minister Miroslav Lajčák, prítomní boli aj viacerí členovia vlády. Škála činností pre stážistu bola naozaj široká a zaujímavá.

Pre mňa ako študenta politológie je to nesmierne pozitívny prínos, a preto som veľmi rád, že štúdium na našej univerzite ponúka aj takéto príležitosti. Napokon všetkým mojim mladším kolegom odporúčam uchádzať sa o túto ponuku. Ako sa hovorí: „Lepšie je raz zažiť ako stokrát počuť.“

Bc. Peter Kulan
študent politológie, Foto: autor

Z valného zhromaždenia ŠRVŠ SR v Poprade

V Poprade, v hoteli Satel, sa 1. - 3. marca 2013 uskutočnilo valné zhromaždenie Študentskej rady vysokých škôl SR (ŠRVŠ SR). Na zasadnutí sa zúčastnili aj piati zo šiestich delegátov za Prešovskú univerzitu v Prešove, v tomto zložení: Bc. Lenka Čurillová, Jana Konfederáková, Mgr. Martin Angelovič, Bc. Vladimír Bokša a Bc. Dávid Palaščák.

V priebehu prvého dňa delegáti ŠRVŠ SR prerokovali koncepciu Akreditačnej komisie súvisiacu s kritériami komplexnej akreditácie. ŠRVŠ SR sa ako najvyšší zastupiteľský orgán študentov vysokých škôl na Slovensku vyjadrila k predostretým kritériám v pripomienkovom konaní. Súčasťou programu prvého dňa rokovania boli aj prezentácie činnosti predsedníctva, lokálnych skupín ŠRVŠ SR a Kontrolnej rady. V piatok, 1. 3. 2013, sa na rokovaní zúčastnil aj generálny riaditeľ

sekcii vysokých škôl na MŠVVaŠ SR prof. Ing. Peter Plavčan CSc., s ktorým delegáti viedli diskusiu o akreditačných kritériách a zmenách vo vysokoškolskom zákone. Na druhý deň, v sobotu, 2. 3. 2013, delegáti pracovali na jednotlivých projektoch v pracovných skupinách. V tento deň navštívil delegátov aj zakladateľ najspešnejšej charitatívnej organizácie na Slovensku Ing. Andrej Kiska, ktorý vystúpil pred valným zhromaždením so svojou prednáškou. Posled-

ný deň, v nedeľu, 3. 3. 2013, delegáti odsúhlasili spoluprácu s projektom AZU - Aktivity zvyšuje úspech, ktorý je zameraný na priame znižovanie nezamestnanosti absolventov vysokých škôl. Zároveň delegáti ŠRVŠ SR vyjadrili podporu ohľadom spolupráce s apolitickej organizáciou AIESEC, ktorá je riadená študentmi a absolventmi inštitúcií vysokoškolského vzdelávania. Na trojdňovom valnom zhromaždení v Poprade, ktoré bolo

predsedom a podpredsedníčkou valného zhromaždenia ŠRVŠ SR vyhodnotené ako obsahovo náročné, sa naši delegáti usilovali aktívne reprezentovať Prešovskú univerzitu v Prešove a obhajovať práva a záujmy študentov na Slovensku.

Bc. Vladimír Bokša
Delegát ŠRVŠ SR, PU v Prešove
Foto: autor

Valné zhromaždenie ŠRVŠ v Jasnej

Druhý májový víkend, 10. – 12. 5. 2013, v Jasnej, zasadlo Valné zhromaždenie Študentskej rady vysokých škôl. V priateľskej atmosfére sa pracovalo najmä v pracovných skupinách.

V rámci pracovnej skupiny Akademické záležitosti, pod vedením člena predsedníctva tajomníka pre Akademické záležitosti ŠRVŠ Bc. Dávida Palaščáka, delegáta za FF PU, bol uzavretý projekt Mgr. Martina Angeloviča, delegáta z FHPV PU Akademické senáty, zároveň bola predstavená príprava projektu, ktorý bude mať za cieľ študentom priblížiť možnosti uznávania slovenských diplomov v zahraničí. Aktívne participoval v tejto pracovnej skupine aj ďalší delegát za PU Bc. Peter Kulan. Dôležitým bodom fungovania ŠRVŠ je možnosť vyjadrovať sa k strategickým materiálom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR týkajúcich sa oblasti vysokého školstva, prostredníctvom nominovaného delegáta v pracovnej skupine pre prípravu Konceptie pre oblasti vysokého školstva. Podobne má ŠRVŠ nominovaného delegáta aj v pracovnej skupine, ktorá sa zaoberá prípravou legislatívnych zmien nariadenia vlády SR o Akreditačnej komisii a Štatútu Akreditačnej komisie, zároveň pripomienkovala podmienky komplexnej akreditácie, ktorá sa uskutoční v roku 2014.

Významnou je aj spolupráca ŠRVŠ a Študentskej komory rady vysokých škôl Českej republiky, čo sa odzrkadlilo v organizácii odborného seminára o súčasnom vývoji vysokých škôl v Čechách a na Slovensku, v Brne, ktorý organizovali spoločne

Sprava podpredsedníčka Valného zhromaždenia Miroslava Matiková, Bc. Dávid Palaščák, tajomník pre akademické záležitosti ŠRVŠ, Mgr. Veronika Trstianská, predsedníčka ADS, Bc. Peter Kulan, delegát v ŠRVŠ za PU

reprezentácie oboch krajín. Za ŠRVŠ sa na tomto seminári zúčastnili aj delegáti z Prešovskej univerzity Prešove Bc. Peter Kulan, Jana Konfederáková, Bc. Dávid Palaščák.

Bc. Dávid Palaščák, Foto: autor

Stredoškooláci opäť nahliadli do tajov tlmočnickeho laboratória

Tlmočnicke laboratórium, ktoré vzniklo vďaka Centru excelentnosti (Lingvokulturologické a prekladateľsko-tlmočnicke Centrum excelentnosti), už druhýkrát privítalo študentov stredných škôl. Dňa 19. marca 2013 sa v miestnosti č. 91 uskutočnila dvojhodinová exkurzia, na ktorej sa pod vedením Mgr. Jaroslava Sípka zúčastnili študenti Gymnázia sv. Moniky (Prešov) a Štátnej jazykovej školy (Prešov). Zvedavcov privítal a s úvodným slovom vystúpil prof. PhDr. Jozef Sípko, CSc. (IRUS FF PU v Prešove), ktorý predstavil jednotlivé možnosti štúdia jazykov a súvisiace študijné programy na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

Neskôr sa slova ujala PhDr. Miroslava Gavurová, PhD. (IPT FF PU v Prešove), ktorá prítomných oboznámila s prácou na hodinách konzekutívneho tlmočenia z angličtiny. Predstavila možnosti jeho náviku prostredníctvom databázy Speech repository, ktorú môžu študenti Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove využívať podobne ako ich kolegovia na špičkových translátologických pracoviskách. Na prejave zo spomínanej databázy predviedla konzekutívne tlmočenie s notačným zápisom Miroslava Strážiková, študentka 3. ročníka odboru prekladateľstvo a tlmočnictvo (v kombinácii anglický jazyk – nemecký jazyk), ktorá za svoj tlmočnickejší výkon oprávnene zožala potlesk publika. Počas jej prezentácie si záujemcovia mohli vyskúšať moderné tlmočnicke kabínky, určené na tréning tlmočenia.

V modelovej hodine tlmočenia pokračovala Mgr. Mária Smetanová (IPT FF PU v Prešove). Prítomných stredoškoolákov oboznámila s ďalšími elektronickými databázami prejavov, s ktorými pracujú niektorí vyučujúci na hodinách tlmočenia. Vďaka študentkám 3. ročníka odboru ruský jazyk a kultúra odznelo tlmočenie z listu. Na záver si niektorí odvážlivci preverili svoju auditívno-vizuálnu pamäť, logické myslenie či koncentráciu v riešení mnemotechnických cvičení, ktoré sú určené na tréning psychofyziologických predispozícií budúcich tlmočníkov.

PhDr. Miroslava Gavurová, PhD.

Mgr. Mária Smetanová

Foto: archív IRUS FF PU v Prešove

Výtvarníci a hudobníci PU v Rumunsku

Visual and Auditive Experience: Socio-cultural Encounters

Študenti KVVU a KH IHVU FF PU v Prešove, Marek Sivý, Ján Telepovský, Kamil Juhás, Miroslav Peľák, Romana Karčáková, Maja Vasilová, Miroslava Doliňáková, Denisa Kuncová, Miroslav Hužvár, Šimon Slovinský, Ján Jendrichovský a Terézia Kašpárková, sa od 17. 2. do 1. 3. 2013, pod vedením pedagógov Mgr. Tatiany Švajkovej, PhD., ak. mal. Martina Zbojana, PhD. a PhDr. Edity Vološčukovej, PhD. z IHVU FF PU, zúčastnili na dvojtyždňovom IP Erasmus projekte pod názvom *Visual and Auditive Experience: Socio-cultural Encounters*. Projekt, pod gesciou College of Nyíregyháza v Nyíregyháze (HU), sa uskutočnil na pôde Univerzity Crestina Partium v Oradei (RO). Na projekte participovali 12-členné skupiny študentov a 3-členné tímy pedagógov z výtvarných a hudobných katedier zo všetkých troch štátov.

IP (intenzívny program) Erasmus je na našej univerzite pomerne málo frekvencovaným medzinárodným vzdelávacím programom. Vyžaduje si premyslenú prípravu a stavbu vyučovacieho programu, v spolupráci viacerých zahraničných univerzít. V rovnocennom postavení sa na ňom zúčastňujú pedagógovia a študenti. Každý v ňom nesie svoju „kožu na trh“. Vyžaduje si to odvahy, zodpovednosť, mnoho kreativity a okamžitého rozhodovania. V cudzom prostredí nie je možné spoliehať sa na zaužívané istoty. Nové situácie, noví študenti a učitelia, iná kultúra, iný jazyk. Na druhej strane je *maximálne* prínosný pre všetkých zúčastnených. Je praktickou ukážkou fungovania procesu vzdelávacích štruktúr v jednotlivých štátoch, je presným a citlivým ukazovateľom vzťahu univerzít ku svojim študentom a učiteľom, je šancou porovnať prístup pedagógov ku študentom, v rámci vyučovacieho procesu, je priamou konfrontáciou výsledkov. Rezultátom sú konkrétne skutky, bez možnosti zaobaliť ich do vzletných slov.

Program stretnutia bol založený na intermediálnom presahu výtvarného umenia a hudby (či zvuku) v ich záverečnom harmonickom súznení. Intenzívna činnosť (s plným nasadením denne od 9.00 do 19.00) v komunikačnom jazyku angličtina, bola rozdelená do dvoch častí. Prvý týždeň bol venovaný teoretickým vstupom pedagógov (z našich projektov ak. mal. M. Zbojan, PhD. - Images and Voice, Mgr. T. Švajková, PhD. - Software based ear-training, PhDr. E. Vološčuková, PhD. - The graphic score - between two senses - s priamym zvukovým vstupom študentov z KH) a kreatívnym workshopom pre všetkých študentov, na ktorých mali možnosť odskúšať si nové softvéry pre tvorbu zvuku a obrazu a skonfrontovať si svoje vlastné schopnosti v medzinárodnom kontexte. Ďalší týždeň bol venovaný riešeniu individuálnych zadaní podľa výberu - tvorbe záverečných vizuálno-zvukových výstupov v šesťčlenných medzinárodných kolektívoch, pod vedením pedagógov. Počas celého pobytu, ale hlavne v čase finalizácie prác, študenti pracovali s vysokým nasadením (dokonca aj

v noci). K dispozícii mali otvorené ateliéry, techniku, odborný personál a profesionálnu pomoc pedagógov. Výsledkom záverečných projektov boli videá, videopríbehy, animácie, nechýbali ani zvukové objekty, performance, či procesuálna maľba a grafika. Všetko ozvučené vygenerovanými či nájdenými zvukmi a autorskými hudobnými kompozíciami, skomponovanými špeciálne pre daný vizuál. Prínosom pre všetkých bolo vzájomné prelínanie sa hudobných a výtvarných činností, bez ohľadu na študijnú špecializáciu. Študenti dokázali pohoťovo tvoriť, vzájomne spolupracovať, oslovať verejnosť, viesť medzinárodné kolektívy, boli príjemnými partnermi, pružne komunikovali v angličtine. Práce našich študentov patrili v silnej konkurencii k najzaujímavejším. Pri záverečnom hodnotení na spoločnej výstave získali viacero ocení.

Z pohľadu pedagógov je potrebné oceniť bezchybnú prípravu celého projektu, na ktorom sa podieľali všetci traja partneri. Hlavnú zásluhu majú autori projektu z College of Nyíregyháza v Nyíregyháze (Erasmus koordinátorka Katalin Máthé, dr. Ildikó Ács Ferenczi, dr. Béla Szepessy, dr. Csaba Orosz, István Bíró, Sándor Vass). Najväčšia záťaž bola na domácej Crestina Partium univerzite. Oceňujeme vážnosť, ktorú prikladali celému podujatiu pod patronátom rektora

PCU dr. Jánosa Szatmári Szabolcs a dekanke Faculty of Arts dr. Alice Hausmann. Aj keď Rumunsko nepatrí k bohatým krajinám EÚ, museli sme s uznaním kvitovať vybavenie univerzity a fakulty umenia počítačovou technikou, audiovizuálnymi prístrojmi, softvéromi, výtvarnými a hudobnými materiálmi a vyučovaciami aj ubytovacími priestormi. Oceňujeme tiež obetavosť organizátorov (dr. Attila Fodor, dr. Csilla Csákány, dr. Előd Izsák), predovšetkým však nekonečný entuziazmus inštitucionálnej koordinátorky Erasmus Timey Ardelean, ktorá bola dušou podujatia - vždy a všade pripravená pomôcť, sprevádzať, poradiť, informovať.

Keď náhodou budete mať cestu cez Oradeu, nezabudnite si urobiť čas na prehliadku tohto krásneho mesta, ktoré si váži svoje kultúrne pamiatky, pokračuje v literárnej a umeleckej tradícii svojich rodákov, je príkladom ekuumenického spolunažívania. Vraj bola Oradea kedysi nazývaná Malý Paríž. Urobte si prechádzku po nábřeží rieky Kriš, až k neskoro renesančnej pevnosti, obkolesenej priestraným arboretom. Nezabudnite na Hildebrandtov palác s 365 oknami, prejdite cez secesnú pasáž Čierneho orol s veľkolepými secesnými vitrážami. A potom si na pešej zóne, v jednej z originálnych kaviarní, dajte kávu. Môžete sa domov vrátiť po tichých uličkách, aj neskoro večer, je tam ako doma.

PhDr. Edita Vološčuková, PhD.
Foto: archív KVVU IHVU, FF

Viac informácií, dokumentáciu projektu a realizované videoprojekty, si môžete pozrieť na:
<http://www.facebook.com/ErasmusIP2012.2014>

Jarné internátne upratovanie

Aj v tomto akademickom roku mali ubytovaní študenti v Študentskom domove Prešovskej univerzity v Prešove možnosť zúčastniť sa na jarnom upratovaní v priestoroch a okolí svojich internátov. Jarnú brigádu zorganizovala Študentská internátna rada ŠDJ PU (ŠIR), v spolupráci s riaditeľom študentského domova (ŠD). Na celej akcii sa zúčastnilo 30 ubytovaných študentov. Brigády (jesenné a jarné) organizuje ŠIR s riaditeľom ŠD už tretí rok a záujem zo strany študentov z roka na rok stúpa.

Najväčšou motiváciou pre účastníkov brigády je možnosť získania bodov k žiadosti o pridelenie ubytovania. „Veď napokon to bolo hlavným motívom pri zrode tejto myšlienky, teda zavedenia týchto brigád“, hovorí riaditeľ ŠD, Mgr. František Martinka. Ďalej dodáva: „Spolu s členmi ŠIR sme sa snažili nájsť spôsob ako skrášliť okolie našich internátov a zároveň motivovať a zapojiť do procesu aj študentov. Teraz, s odstupom času, môžeme skonštatovať, že náš zámer sa nám vydaril. Spojili sme príjemné s užitočným.“

Spokojnosť je aj na strane členov ŠIR. Našou snahou je naďalej sa podieľať na vytváraní a zlepšovaní podmienok pre študentov bývajúcich na internátoch. Veríme, že v budúcnosti zrealizujeme viacero akcií, ktoré povedú k spokojnosti všetkých zainteresovaných strán.

Bc. Peter Kulan, člen Študentskej internátnej rady, Foto: autor

Erasmáci sú na Fakulte manažmentu PU v Prešove spokojní

Dôležitým prvkom pri zabezpečovaní kvality vzdelávania je samohodnotenie, ktorého súčasťou je zisťovanie spätnej väzby zo strany študentov. Dotazníky spätnej väzby nie sú na Fakulte manažmentu PU v Prešove ničím novým. Aj zahraniční študenti sú našimi študentmi, hoci len na krátky čas, a tak spätná väzba bola zisťovaná aj u tejto skupiny študentov. Ich pohľad a hodnotenie výučby má väčšiu vypovedaciu schopnosť, pretože títo študenti majú skúsenosti z „materských“ vysokých škôl a dokážu porovnať rôzne aspekty výučby doma a u nás. Táto skutočnosť je mimoriadne dôležitá najmä v súvislosti so snahou fakulty konkurenčne obstáť a uspieť nielen lokálne, ale aj globálne.

pamiatkou mesta Prešov a na druhej strane videli konkrétny príklad projektu financovaného v rámci regionálnej politiky. V podobných aktivitách bude Fakulta manažmentu PU v Prešove pokračovať i v budúcnosti.

V akademickom roku 2012/2013 bolo na študentskej Erasmus mobilite na Fakulte manažmentu PU v Prešove desať študentov z troch krajín – Poľska, Rumunska a Turecka z partnerských vysokých škôl: Kielce School of Economics, Tourism and Social Sciences v Poľsku (4 študenti), Transilvania University of Brasov v Rumunsku (2 študenti) Akdeniz University v Antalyi v Turecku (4 študenti). Úspešne absolvovali výučbu v dvoch moduloch: „Management“ a „Tourism“.

V rámci dotazníka spätnej väzby sme zisťovali názory zahraničných študentov na mnohé aspekty výučby na našej fakulte, napr. na štruktúru modulu, význam a obsah jednotlivých predmetov, na vyučujúcich – ich jazykové kompetencie, schopnosť motivovať študentov a vyvolať záujem o danú problematiku a pod. Výsledky boli veľmi pozitívne a potešujúce. Študenti vysoko ocenili nielen ponuku FM PU v Prešove, prístup pedagógov a ich profesionalitu, ale aj snahu hostiteľov ukázať im mesto Prešov a jeho pamiatky prostredníctvom výletov, prezentácií a exkurzií. V rámci predmetu Regionálna politika EÚ (Regional Policy of EU) sa napr. uskutočnila exkurzia do národnej kultúrnej pamiatky Solivar, na rekonštrukciu ktorej budú použité finančné prostriedky, schválené v rámci Regionálneho operačného programu. Študenti sa na jednej strane oboznámili s významnou

Ing. Viktória Ali Taha, PhD., Fakulta manažmentu PU v Prešove
fakultná Erasmus koordinátorka
Foto: autorka

Kultúra zoširoka

Etablačné procesy vymedzujú predmet záujmu každej disciplíny. Vzniká referenčný rámec, ktorý určuje optiku, hranice a pole jej pôsobnosti. Sociálnu prácu zaraďujeme medzi pomáhajúce profesie. Ústredným pojmom je sociálna pomoc, ktorá akceptuje a akcentuje špecifiká klienta. Efektivita sociálnej pomoci vychádza z predpokladu pochopenia a poznania osobitosti klientely. Táto skutočnosť je zrejmä a najviac citeľná pri práci s etnickými minoritami.

Predovšetkým vylúčené a marginalizované rómske komunity vykazujú hodnotové orientácie a životné stratégie, ktoré nie sú štandardné v majoritnej spoločnosti. V týchto komunitách vzniká špecifická kultúra a svojbytný celistvý organizmus významov, hodnôt a spoločenských noriem. Poznávanie a skúmanie osobitosti klientely sa nenachádza explicitne v referenčnom rámci sociálnej práce, ktorá sa v metodologickom kontexte orientuje predovšetkým na sociálne problémy. Pre pochopenie zákonitosti života v exkludovaných rómskych komunitách je potrebné bližšie analyticky špecifikovať pojem kultúra. Výmena skúseností a informácií medzi vedecko-výskumnými pracovníkmi je vynikajúcim nástrojom pre rozširovanie bádateľských horizontov. Medzi nosné témy mojej dizertačnej práce patrí problematika kulturologických aspektov inklúzie Rómov prostredníctvom terénnej sociálnej práce. Kultúrou rómskych komunít na východ-

Keď byť študentom znamená viac

Hovorí sa, že študentské časy sú tie najkrajšie. Nemyslí sa tým len pocit slobody, ktorý zrazu mladý človek získa, keď sa stane vysokoškolákom. Táto sloboda je na začiatku štúdia mnohokrát „zradná“, najmä kým si uvedomíme, že sloboda znamená aj zodpovednosť za svoje rozhodnutia a činy, že vo veľkej miere rozhodujeme o kvalite svojho vzdelania práve my, študenti. Viem o tom svoje. Môžem totiž hovoriť o životnej skúsenosti navyše – o členstve v Študentskej rade Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde som absolvovala svoje bakalárske a magisterské štúdium aj ako aktívna členka spomínanej rady počas piatich rokov. Táto skúsenosť bude vždy neodlučiteľnou súčasťou môjho celého štúdia s nezabudnuteľnými zážitkami v spoločenstve študentov.

Počas môjho pôsobenia ako doktorandky na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove môžem povedať, že na našej fakulte je pomerne veľa možností ako sa zapojiť do mimoškolského študentského života. Študenti sa môžu v riadnych voľbách stať členmi Akademického senátu PF PU, byť členmi vedeckého krúžku Vedko, cibriť si talent a rozvíjať ho v rámci aktivít Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy, na fakulte tiež máme divadelné teleso P.A.D.A.K a rovnako fakultný časopis Artuš, každoročne sa organizujú stretnutia študentov so spisovateľmi detskej literatúry, funguje tu tiež dobrovoľný klub čitateľov a poslucháčov ReadIC, atď. Avšak niečo predsa len chýbalo – chýbalo nám študentské združenie, ktoré by zastupovalo celú študentskú časť akademicko-obyčejnej obce, ktoré by jednoznačne reprezentovalo všetkých študentov v ich vzájomnom kontakte, ale aj smerom k vedeniu našej fakulty.

Kto môže byť členom Študentskej rady (ŠR)? Jej členom sa môže stať každý člen študentskej časti akademicko-obyčejnej obce Pedagogickej fakulty PU. Počet členov ŠR bude spravidla pätnásť a jej poslaním bude upevňovať a vylepšovať vzájomnú informovanosť a komunikáciu medzi študentmi, študentmi a ich senátormi a členmi ostatných

nom Slovenku sa najviac zaoberajú českí antropológovia. Množstvo literatúry pochádza z českej vedeckej tvorby. V rámci môjho doktorandského štúdia som v zimnom semestri 2012/2013 realizoval stáž na Ústave etnológie Filozofickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. Pracovníci ústavu majú bohaté skúsenosti s antropologickým terénnym výskumom vo svete. Niektorí sa špecializujú priamo na kulturologické kontexty života v exkludovaných rómskych komunitách na východnom Slovensku. Prínos absolvovaného pobytu je badateľný predovšetkým v oblasti rozpracovania teoretického výskumu, ktorý sa primárne zaoberá možnosťami aplikácie kulturologických a antropologických východísk v integračných procesoch.

Stáž bola prínosná pri hlbšom pochopení životných stratégií v exkludovaných rómskych komunitách, ktoré kultúrna antropológia percipuje inovatívne - ako relatívne sebestačný celok. Pochopenie diferenciacie vyžaduje značnú mieru „objektívizácie“ a odosobnenia sa od nazerania z vlastnej kultúrnej pozície. Študijný výskumný pobyt bol obohatením pre náčrt problematiky etnocentrizmu a kultúrneho relativizmu v sociálnej práci. Mimoriadne podnetným bol systém vyučovania, vedenie seminárov a cvičení. Tieto skúsenosti chcem ďalej rozvíjať vo vedecko-výskumnej práci a vzdelávacom procese doma - na Katedre kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU v Prešove.

Mgr. Anastazij Momot, doktorand PBF PU v Prešove

univerzitných zložiek, teda aj medzi študentmi a vedením. Konečne budeme mať medzi sebou svojich zástupcov, ktorých budeme môcť neformálne a kedykoľvek osloviť a poradiť sa s nimi najmä v oblasti štúdia či problémov pri štúdiu. Informovať sa ohľadom povinností a práv študenta a toho, čo nás v tejto oblasti momentálne trápi, ale nemáme odvahu sa o tom poradiť na iných miestach. V neposlednom rade sa vytvorí vynikajúca platforma pre zavedenie úplne iného rázu študentského života. Členstvo v ŠR by malo predstavovať akúsi pridanú hodnotu v zmysle neformálneho vzdelávania na univerzite, ktoré môžeme prirovnať ku skrytému kurikulu v školskom vzdelávaní. Študentská rada bude vytvárať príležitosti obohatiť svoju kvalifikovanosť pre budúcu prax o skúsenosti a kompetencie, ktoré určite prispievajú k budovaniu osobného profilu jej členov. Členovia ŠR sa naučia spolupracovať v tíme rôznorodých ľudí, organizovať spoločenské a športové podujatia, komunikovať na formálnej úrovni a budú mať hlavne spomienky a pocit, že svoje študentské časy prežili naozaj naplno. Tento druh praxe si dnes nemožno špeciálne zaplatiť – je to jednoducho príležitosť, ktorá prichádza len niekoľkokrát za život.

Študentská rada by chcela vytvoriť a podieľať sa na udržiavaní študentských akcií, ktoré by mali potenciál stať sa tradíciou a byť dominantným symbolom študentského života na našej fakulte. Študentskú radu sme založili v zimnom semestri a všetci jej členovia pevne veríme, že nás naši študenti podporia nielen svojou účasťou na akciách, ktoré budeme pre všetkých pripravovať, ale aj svojou dôverou v otázkach štúdia. Držme si palce!

Mgr. Zuzana Nováková, Foto: archív PF PU v Prešove

Trh dobrovoľníckych príležitostí 2013

Urobiť niečo pre niekoho iného zo svojej slobodnej vôle, čo priamo nevyplýva z nejakej povinnosti, alebo zákona, bude vždy aktom dobrovoľným. Podstata dobrovoľníctva má korene v kresťanskej filozofii, ktorá vychádza z pomoci bližnému a dobročinnosti. Ochota a chuť pracovať ako dobrovoľník a dobrovoľníčka, venovať svoj voľný čas niekomu inému, pracovať bez nároku na finančnú odmenu, je práca vzácna a je hodnotou sama o sebe. Pomáhať ľuďom rôznej etnicity, rôzneho veku, rôzneho hendikepu, bez ohľadu na odlišnosti a jedinečnosti každého z nás, je práca vychádzajúca priamo z nášho vnútra, a práve tým je výnimočná a významná. Práve z týchto myšlienok vychádzal šiesty ročník *Trhu dobrovoľníckych príležitostí*, ktorý sa konal 11. 4. 2013 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, na organizácii ktorého sa podieľali samotné študentky a jeden študent štvrtého ročníka odboru Sociálna práca. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou *Prešovského dobrovoľníckeho centra* a *Katedry sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove*. Celkovo sa na podujatí zúčastnilo takmer 70 záujemcov a záujemkyň a vystúpilo dvanásť organizácií, ktoré predstavili svoju činnosť s dôrazom na možnosti dobrovoľníckeho uplatnenia z radov študentov a študentiek práve v ich organizácii.

Menovite na tejto akcii vystúpili: *Prešovské dobrovoľnícke centrum* – Bc. Juliana Hajduková, *ZOM Prešov* – Rastislav Sabatula, *Únia žien Slovenska* – PhDr. Katarína Kočišová, *Dorka n.o.* – PhDr. Marián Bača, *Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny Prešov* – Ing. Marta Hrešová, *Medzinárodná organizácia pre migráciu IOM* – Martina Ondrušová, *Marginal, o.z.* – JUDr. Daša Knošková, Mgr. Linda Szitásová, *Človek v tísi* – Mgr. Iva Grejtáková a Mgr. Anastazij Momot, *Občianske združenie SAPIO* – Lenka Čuchtová a Júlia Mádziková, *EMERKA, rodinné oddychové centrum* – Mgr. Mária Palenčárová, *Gréckokatolícka charita Prešov* – Mgr. Ivana Strelcová a napokon Adriana Debreceniová z *Detského domova na Požiarnickej ulici*.

Výstupom z celého podujatia je základná myšlienka, že pomoc dobrovoľníkov a dobrovoľníčok je tak, ako vo vzťahu ku klientom a klientkam, tak aj vo vzťahu k celej občianskej spoločnosti potrebná, nevyhnutná, až neobečiteľná. Vychádzajúc práve z tejto myšlienky, je potrebné udržiavať a ďalej rozvíjať tradíciu realizácie takéhoto podujatia aj po ďalšie roky, aby sa dobrovoľníckej práci dostalo na vážnosti a oceneľnosti.

Bc. Lívia Pížová, Foto: autorka

Podal vám niekedy ruku orangutan? Mne áno 😊

Som študentkou prvého ročníka odboru učiteľstvo ekológie a fyziky na FHPV Prešovskej univerzite v Prešove. Prednávkou som objavila čaro výskumu primátov - zaujalo ma najmä ako si vyberajú svojho sexuálneho partnera, a teda aj otca svojich mláďat. Najviac inklinujem k orangutanom bornejským, ktorých pôvodným domovom je juhovýchodná Ázia a vinou človeka sú na pokraji vyhynutia. Možnosti ich výskumu sú preto obmedzené, neodradilo ma to však pri ich hľadaní. Odoslala som množstvo e-mailov na výskumné a ochranné organizácie u nás aj v zahraničí, z niekoľkých mi aj odpovedali. Prvou zoo, ktorá mi umožnila pozorovanie, bola Zoo Bojnice. A o tomto fascinujúcom dni vám čo-to poviem. 8. mája 2013 som mala možnosť stráviť deň s ošetrovatelkami z pavilónu opíc v zoologickej záhrade Bojnice. Keď som ráno dorazila, čakala ma už kurátorka primátov, vtákov a vivária Mgr. Zuzana Mihálovová a zaviedla ma na miesta pre bežnú verejnú neprístupné - nad výbeh orangutanov (odkiaľ ich občas krmia), do miestnosti pre ošetrovateľov a k dverám do jednotlivých výbehov.

Po schodoch som vystúpila nad výbeh a naskytl sa mi pohľad na rodinku orangutanov bornejských (*Pongo pygmaeus*). Rodinku tvorí statný samec Jago, samica Nanga a ich mláďa Kiran - prvé mláďa orangutana narodené na Slovensku.

Neskôr ma kurátorka Zuzana zaviedla za ošetrovatelkami. Tie ma vzali doslova na dosah k primátom a porozprávali mi o starostlivosti o ne. Prvý, koho som mala možnosť spoznať, bol orangutan Jago. Keď prestrčil ruku cez mrežu a ja som mu ju mohla na chvíľu chytiť, akoby som sa zoznamovala s človekom podaním ruky. Bol to úžasný zážitok, podobný, ako opisala Diane Fosseyová zo stretnutia s gorilami horskými vo svojej kni-

he Gorily v hmle. Ako väčšina ľudopov v zajatí, aj Jago sa naučil ľudským gestám - neustále na nás špúlil pery a pýtal si božteky. Ošetrovatelky mi neskôr vysvetlili, že na ženy ma jednoducho slabosť. Po tomto zoznámení sme sa presunuli ku gibonom zlatolícim (*Nomascus gabriellae*). Tu nás privítal samec (otec mláďat) Bonifác, trochu netradične - vymočil sa na nás a mal z toho prenáramnú radosť. Samica Lila a jej tri mláďatá ma len z diaľky zvedavo pozorovali. Ďalej som ešte navštívila výbehy s opicami čeľade mačiakovité (*Cercopithecidae*), guerézami plástikovými (*Colobus guereza*), kosmáčmi trpasličími (*Cebuella pygmaea*) a poloopicami - lemurmami (*Lemuridae*).

O pol druhej bol čas kŕmenia a mne bolo dovolené nakŕmiť orangutany. Konečne som ich troch videla pokope zblízka. Jago sa neostýchal a vzal si odo mňa banán a pýtal si ďalší, zatiaľ čo Nanga váhala a keď si ho napokon vzala, odišla aj s Kiranom do vonkajšieho výbehu, aby si pochutnala na banáne a ovsených vločkách. Než som odišla, asistovala mi moja sestra Miriama Šabaková, ktorú ošetrovatelky pustili do výbehu kosmáčov a neskôr gueréz, aby mi zhotovila detailne fotografie ich tváří. Spočiatku boli bojzlivé, no nakoniec ich premohla zvedavosť a veselo pózovali.

Deň strávený pozorovaním a zbieraním materiálu na môj výskum ako si primáty vyberajú sexuálneho partnera, bol pre mňa skutočne zážitkom, aj vďaka prístupu zamestnancov a ľudí, ktorí mi vo všetkom vychádzali v ústrety. Mala som možnosť potvrdiť si, aké sú primáty úžasné tvory. Verím však, že to je len začiatok - už sa teším na moju prvú výskumnú stáž v zahraničnej zoologickej záhrade. A potom... na Borneu? 😊

Dominika Šabaková

Foto: Miriama Šabaková, Dominika Šabaková

Zimná škola vo Veľkom Novgorode

Šiesti študenti (jedna študentka magisterského stupňa štúdia a piati doktorandi) z Inštitútu politológie Filozofickej fakulty PU v Prešove sa

od 3. do 7. februára tohto roku zúčastnili na tzv. Zimnej škole vo Veľkom Novgorode (Ruská federácia).

Ľišo o podujatie, ktoré organizovala ruská mimovládna a nezisková organizácia „Centrum medzinárodnej a regionálnej politiky“ (CIRP). Spomínanú Zimnú školu predstavovala medzinárodná konferencia pod názvom „Partnerstvo Ruskej federácie, NATO a Európskej únie v regióne Baltického mora: rozvoj strategického prístupu“ a ponúkala možnosť pre účasť študentom z viacerých krajín. Vzhľadom na to, že oficiálnym jazykom bola ruština, pozvanie prijali predovšetkým študenti a doktorandi zo strednej, východnej Európy, pobaltských štátov a samozrejme aj z Ruskej federácie. Na základe samotného názvu je možné dedukovať, že tematické zameranie bolo šité na mieru predovšetkým politologickým študijným odborom a odborom zameraným na štúdium medzinárodných vzťahov.

Štvordňová konferencia bola venovaná témam partnerstva Ruskej federácie – NATO – Európskej únie, upevneniu bezpečnosti v pobaltskom regióne, úlohe Ukrajiny a Bieloruska v systéme bezpečnosti, či rusko-poľskému dialógu ako dôležitému faktoru regionálnej spolupráce. Nemalá pozornosť bola sústredená aj na strategický význam Kaliningradskej oblasti a spolupráci v pobaltskom regióne, európskej energetickej bezpečnosti či v neposlednom rade ruskej energetickej stratégii a perspektívam rozvoja jadrovej energetiky v spomínanom regióne. Každý z týchto tematicky ladených panelov odborne zastrešili kompetentní odborníci z akademickej oblasti, ústrednej štátnej správy, diplomatických kruhov či mimovládneho sektora. Účasť prijal napr. generálny konzul

Holandského kráľovstva, bývalý poradca Chorvátskeho prezidenta, zástupca veľvyslanca Poľskej republiky v Rusku či riaditeľ informačnej kancelárie NATO v Ruskej federácii. Okrem iných aj rektor Akadémie práce a sociálnych vzťahov v Moskve a riaditeľ Fondu národnej energetickej bezpečnosti Ruskej federácie.

Scenár celého podujatia bolo zaujímavo rozdelený na dve časti. Okrem klasickej časti tvoriacej prezentácie pozvaných expertov bola pre študentov vytvorená pracovná časť, pozostávajúca z vytvorenia a naformulovania prognózy vývoja vzájomných vzťahov medzi Ruskou federáciou a NATO v horizonte najbližších ôsmich rokov. Študenti a doktorandi boli rozdelení do dvoch vzájomne súperiacich pracovných skupín, ktoré na základe indícií, kritérií, podmienok a inštrukcií vytvorili najpravdepodobnejšie scenáre vývoja a svoj postoj aj dostatočne argumentačne pokryli. Na základe toho účastníci nielen kreatívne a tvorivo pracovali, ale aj nadväzovali kolegiálne vzťahy.

Z pohľadu odborných výstupov a záverov konferencie je nutné dodať, že išlo o podujatie na vysokej úrovni, po stránke organizačnej a prínosné z pohľadu vedomostného obohatenia. Pretože bol výber odborníkov rozumne „namiešaný“, účastníci mali možnosť nadobudnúť informácie o spomínanej problematike od odborníkov pôsobiacich v rozdielnych sférach. Práve pluralita názorov a pohľadov bola tým najprínosnejším pre ešte len formujúcich sa študentov a mladých vedeckých pracovníkov. Záver celého podujatia sa niesol v znamení tradičnej ruskej kuchyne a hodnôt, ktoré sprevádzalo slávnostné udeľovanie certifikátov za úspešné ukončenie Zimnej školy. Zároveň bolo zo strany predstaviteľov Centra medzinárodnej a regionálnej politiky oznámené, že v organizovaní tejto aktivity plánujú pokračovať aj naďalej, a to v letných mesiacoch tohto roka, tzv. Letnou školou, čo poskytuje ďalšiu príležitosť aj pre študentov Prešovskej univerzity v Prešove zúčastniť sa na tomto nesmierne zaujímavom a prínosnom podujatí.

Mgr. Anna Polačková, Mgr. Peter Garbarčík
Inštitút politológie FF PU, Foto: autori

Seniorky úspešnými absolventkami na FZO

V akademickom roku 2011/2012 Univerzita tretieho veku na PU v Prešove, ponúkla študijný program na Fakulte zdravotníckych odborov.

Po úspešnom dvojročnom štúdiu 30. 4. 2013, záverečným hodnotením, 18 študentov ukončilo študijný program „Starostlivosť o zdravie“. Počas dvojročného štúdia mali seniori príležitosť získať základne vedomosti o chorobách, ich diagnostike, liečbe, prevencii, zrozumiteľnou formou, obsahom a rozsahom. Prednášky boli často konfrontované s vlastným zdravím a výsledkami vyšetrení. Po vysvetľovaní mechanizmu vzniku niektorých ochorení, pochopili význam a opodstatnenosť liečby. Najväčším bohatstvom Univerzity tretieho veku sú však užitočne strávené chvíle, obohatené drobnými maličkosťami, ktoré nestoja veľa, ale

znamenujú mnoho. Tak aj záverečné hodnotenie sa nieslo v tomto duchu. O spoluprácu sme požiadali učiteľky Materskej školy vo Fričkovciach, ktoré spolu s deťmi vytvorili farebné papierové kvietky na znak úcty a obdivu k celoživotnému vzdelávaniu. Po udelení záverečného hodnotenia sme študentom – seniorom kvety odovzdali. Týmto gestom sme sa pokúsili o spojenie generácií a podporenie významu vzdelávania, získavania vedomostí a úcte k týmto nadrozmerným hodnotám, ktoré jednotlivci dosahuje vlastným úsilím. Seniori boli príjemne prekvapení a dojatí. Univerzita tretieho veku je výnimočnou skúsenosťou aj pre prednášajúcich, pre ktorých sú seniori ako študenti výnimočnou skupinou, ba dokonca vzorom v plnohodnotnom prežívaní krásneho životného obdobia, akým staroba môže byť.

PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., Foto: archív FZO PU v Prešove

Exkurzia v Debrecíne

Malá skupina študentov našej univerzity a jej sprevádzajúci pedagógovia, habil. doc. Szili Katalin a Mgr. Alžbeta Dobsonyová, PhD., sa zúčastnili od 2. 4. 2013 do 5. 4. 2013 na Maďarskej štátnej vedeckej študentskej konferencii - OTDK (Országos Tudományos Diákköri Konferencia), ktorú zorganizovala Debrecínska univerzita.

Konferencia sa oficiálne začala až 3. 4. 2013, ale už deň predtým, teda 2. 4. 2013, Univerzita v Debrecíne očakávala zahraničných zúčastnených prednášajúcich, ako aj pozorujúcich študentov s osobitným a zaujímavým programom. Po vybavení všetkých úradných záležitostí a následnom ubytovaní, sme sa vybrali na prehliadku mesta, ktorej súčasťou bola aj návšteva Déri múzea, kde sme získali prehľad o tvorbe Munkácsy Mihálya, maďarského maliara, ktorý vynikal svojou jedinečnou tvorbou. Po dlhom a náročnom dni nás čakala vynikajúca večera v najprestížnejšej reštaurácii v Debrecíne.

OTDK, ktoré sa uskutočňuje raz za dva roky, tohto roku hostilo svojich domácich a zahraničných účastníkov už na svojom XXXI. ročníku. Cieľom a funkciou konferencie OTDK nie je nič iné, než obhajoba vedeckej študentskej činnosti, dokumentovanie odborných študentských prác a ich prezentovanie, ktoré počas štúdia vznikli s cieľom samovzdelávania, a ktoré už hodnotili na odbornom, fakultnom, inštitucionálnom alebo inom inštitucionálnom vedeckom, študentskom fóre (napr. v rámci slovenských univerzít) a boli odporúčané na konferencie konajúce sa v Maďarsku. V priebehu prednášky sa rozvíjajú jazykové kompetencie a zručnosti, študenti sa naučia sebavedome predstaviť výsledky svojej vedeckej a bádateľskej činnosti. V priebehu diskusie si vymieňajú názory, prípadne s odbornými pedagógmi diskutujú na danú odbornú tematiku a nadväzujú nové kontakty so študentmi z rôznych zahraničných škôl.

Dlhodobým cieľom OTDK je, aby sa čím viac študentov študujúcich mimo územia Maďarska mohlo zúčastniť na študentských konferenciách s prednesom svojej práce, pretože má veľmi vysokú, prestížnu hodnotu, ak študent so svojou vedeckou prácou získa akési umiestnenie, napr. bez prijímacieho konania ich vezmú na doktorandské štúdium v Maďarsku.

V priebehu mesiaca apríl sa organizovali študentské konferencie, spolu v 16-tich sekciách, v rámci celého Maďarska. Prednášky Humanitnej vedeckej sekcie, ktoré zabezpečovala Debrecínska Filozofická fakulta, a ktoré sme navštevovali aj my, boli z oblasti jazykovedných a literárnovedných tém. Účasť zahraničných účastníkov na celoštátnej, vedeckej konferencii inicioval a zabezpečil dr. Weiszbürg Tamás - OTDT (Országos Tudományos Diákköri Tanács - Celoštátna vedecká študentská komisia). Cieľom našej návštevy bolo, aby sme získali skúsenosti, aby sme sa zoznámili s fungovaním organizácie študentských konferencií, aby sme získali prehľad ako pozorovatelia v priebehu konferencie, a aby sme vedeli ako prebieha takáto vedecká študentská práca mimo našej univerzity.

Na vyplnenie nášho voľného času sme mali k dispozícii rôzne programy. Medzi inými sme navštívili Deb-

recínsku botanickú záhradu, múzeum Modem a boli sme aj na nákupnom okruhu v Debrecínskej plazi.

V deň nášho odchodu sme si vypočuli vyhodnotenie, na ktorom bolo odovzdaných viac ako 140 cien hrdým umiestneným.

Aj touto cestou sa chceme poďakovať organizátorom, že sme sa mohli zúčastniť na konferencii. Úprimne veríme a dúfame, že o dva roky sa môžeme vrátiť späť, už ako prednášajúci, a zároveň budeme povzbudzovať spolužiakov, aby sa ich zúčastnilo na OTDK - Štátnych vedeckých študentských konferenciách čím viac, ak sa im táto možnosť naskytne, pretože je to jedinečná šanca.

Študentky 1. ročníka prekladateľstva a tlmočníctva maďarský jazyk a kultúra - anglický jazyk a kultúra
foto: Lilla Gášparová

Na fotkách je možné vidieť našu malú skupinu s pani dr. Dobsonyovou a uvítací transparent „OTDK – bez hraníc“ v aule Filozofickej fakulty Debrecínskej univerzity (je tam označený aj Prešov ako Eperjes)

Spomienka na vzácneho kolegu PaedDr. Vincenta Lafka, PhD.

Navždy sa zastavilo srdce drahého a blízkeho človeka, ktorého sme všetci poznali, vážili si ho a mali ho radi. Človeka zamrazí, zachveje sa a pominuteľnosť všetkého pozemského, ktorú si náhle uvedomí, dopadne ťažko na jeho srdce. Nemí a bezradní zostávame stáť nad touto životnou realitou. Ešte niekoľko hodín pred svojím odchodom rozdával úsmev, dobrú náladu a optimizmus. Smrť, tá najkrutejšia podoba života, si vzala vzácneho človeka, manžela, otca, brata, starého otca, kolegu a dobrého priateľa. A zrazu zisťujeme, že svet okolo nás akosi ochudobnel.

Odišiel príliš skoro, aspoň pre nás. Odišiel, a čo je najbolestivejšie, bez rozlúčenia. Mali sme si toho ešte mnoho čo povedať, ako vždy, keď sme boli spolu. Vnútorný hlas v človeku Vám vždy nahovára: „Veď ešte spolu budeme veľa hovoriť“.

Netreba byť spisovateľom, umelcom či vedcom, aby sme mohli povedať: „Vilo bol dobrý človek“. Srdce robí človeka človekom a Vilo ho mal dokorán otvorené pre všetkých. Rád sa stretával s kamarátmi, pomáhal ľuďom, rozdával smiech i radosť. Bol skromný, čestný a úprimný a preto ho mali všetci radi. So zápalom športovca a jemu vlastnou šikovnosťou zvládol ťažké životné situácie. Niet vari pracovníka univerzity, ktorý by ho nepoznal.

Dôležitou etapou v živote PaedDr. Vincenta Lafka, PhD. bol jeho život športovca. V rokoch 1959 až 1975 hrával hádzanú za Slovan Levoča, Dukla Jenovice, ČH Bratislava a Tatran Prešov. Z mnohých úspechov bol jeho najväčším zisk striebornej medaily na OH v Mníchove v r. 1972, kedy zároveň získal aj titul „Majster športu“.

Bol zaradený do desiatky najlepších československých hádzanárov 20. storočia a je členom Siene slávy slovenskej hádzanej.

Jeho trénerská kariéra v rokoch 1975 až 2004 bola veľmi úzko spätá najmä s Tatranom Prešov, s ktorým sa v r. 1975 stal Majstrom ČSSR. Spolu s Martinom Gregorom získali Československý pohár a hrali aj európsku súťaž Pohár víťazov pohárov. V r. 1993 sa stal s Tatranom Prešov aj posledným federálnym majstrom ČSFR. S akademickou reprezentáciou ČSSR a ČSFR získal v rokoch 1988 a 1990 zhodne 3. miesto na Akademických majstrovstvách sveta. Vrcholom jeho trénerskej kariéry bolo tréningovanie slovenskej mužskej reprezentácie v hádzanej.

Etapa športového funkcionára bola spojená s Tatranom Prešov, Slovenským zväzom hádzanej, s plážovou hádzanou, Slovenskou asociáciou olympionikov a Olympijským klubom v Prešove, ktorý pomohol založiť v roku 1993. Jeho celoživotná práca bola ocenená Striebornými kruhmi Slovenského olympijského výboru, Strieborným odznakom Slovenského olympijského výboru, Zlatým odznakom Slovenského zväzu hádzanej, Cenou mesta Prešov, či Cenou prof. Čerňušáka Slovenského olympijského výboru. Ako prejav vďaky za celoživotné pôsobenie na poli rozvoja olympizmu premenoval SOV výročnú Cenu olympijský klub roka na Cenu Vincenta Lafka.

Etapa vysokoškolského pedagóga bola spojená s Prešovom, kde v roku 1974 nastúpil na Katedru všeobecnej telesnej výchovy Pedagogickej fakulty UPJŠ. Na Katedre telesnej výchovy pôsobil počas rôznych organizačných zmien až do roku 2004. Po vzniku Fakulty športu v r. 2004 sa stal členom vedenia fakulty, kde pôsobil vo funkciách prodekana a poradcu dekana až do r. 2012.

Nedá sa obísť ani jeho miesto kolegu a priateľa. Často to bol práve on, ktorý svojim mladším kolegom, ale i rovesníkom rozdával „otcovské“ rady a pripomínal tradičné hodnoty, pri ktorých nikdy nezabudol pripomenúť potrebu ľudského správania sa ku všetkým okolo nás.

Lúčenie je vždy bolestivé, obzvlášť však bolí rozlúčenie navždy.

Na poslednej ceste sme sa s naším drahým kolegom rozlúčili 19. decembra 2012. Všetkým nám veľmi chýba, najmä jeho povzbudzujúce slová a spôsob, akým vedel odľahčiť a vyriešiť aj tie najväčšie problémy. Pre každého z nás bolo vždy samozrejmosťou obrátiť sa na neho pri hľadaní východísk aj v tých najzložitejších životných situáciách, lebo vedel nezištne a ochotne pomôcť a nájsť riešenie.

Už nikdy sa neozve na našich dverách to známe klopanie, ktoré sme všetci poznali a tešili sa na jeho úsmev a pozdrav. Už nikdy nezačujeme ten barytón, ktorým tak okúzľoval okolie a najmä ženskú časť osadenstva.

Je nám ľúto, že tak náhle odišiel z nášho kruhu človek, plný síl a pracovného elánu, a že už nám, kolegom, našim študentom alebo ľuďom, ktorým pravidelne pripravoval rôzne športové podujatia, nebude prinášať množstvo nápadov na ich realizáciu.

Navždy zostane pre nás vzorom, ako so šarmom jemu vlastným dokázal nájsť cestu ku všetkým, ktorí to potrebovali a ochotne jeho pomoc prijali.

Češť Tvojej svetlej pamiatke, drahý Vilo!

doc. PaedDr. Viera Bebčáková, PhD.
Foto: archív rodiny a FŠ PU

Odišla prof. Anna Tokárová, CSc. (1946 - 2013)

*V živote stretávame ľudí,
ktorí s nami idú kus našej životnej cesty.
Niektorí z nich ostávajú s nami navždy,
lebo zanechali hlboké stopy v našom srdci.*

Práve k takýmto ľuďom patrila prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc. Žiaľ, dnes už musíme použiť čas minulý - patrila.

Ako by sa dala čo najvýstižnejšie vyjadriť jej osobnosť? Bola výborná študentka odboru VVD na FF v Prešove. Na tejto svojej Alma Mater pôsobila od nástupu na fakultu ako asistentka a prešla všetkými

stupňami v profesii vysokoškolského učiteľa. Bola vysoko erudovaná a zanietena vysokoškolská učiteľka, ktorá viedla svojich študentov a doktorandov po zložitých cestách poznania, v snahe vychovať z nich dobrých odborníkov a ľudí. Poznala ju odborná komunita ako vynikajúcu odborníčku a vedeckú pracovníčku v oblasti andragogiky a sociálnej práce, do budovania ktorých vložila mnoho úsilia. Intenzívne spolupracovala s odborníkmi na vysokých školách v zahraničí, najmä s univerzitami v Poľsku a Českej republike.

Je takmer nepredstaviteľné, že ju už nebudeme stretávať na pracovisku, kde sme spolu žili desiatky rokov, veď to bola naša spolupracovníčka, kolegyňa, dobrá priateľka, s ktorou sme spoločne prežívali neraz turbulentné a náročné obdobia, ktorými systém vysokoškolského štúdia prechádzal. A čím nás profesorka Tokárová priam fascinovala? Bola to jej úžasná energia, ktorá z tejto drobnej ženy priam sálala, energia, s ktorou sa zapájala do riešenia úloh a problémov. Nikdy sa nesťažovala, že sa niečo nedá, ale hľadala, ako sa to dá. Jej optimizmus bol nákazlivý, jej vytrvalosť a pracovitosť obdivuhodná. Akoby nepoznala únavu, chvíle slabosti či rezignácie. Chvíle, strávené s ňou, či už išlo o odborné diskusie alebo priateľské debaty, boli vždy obohacujúce, inšpirujúce, úprimné. Prof. Tokárová nikdy nebola ľahostajná, či už išlo o prácu, alebo ľudí z jej bližšieho či širšieho okolia. Vedela vycítiť, keď mal niekto problém a potreboval pomoc - a ona tú pomoc nezištne ponúkala. Bola to veľmi skromná žena, korektná, empatická, ústretová. Vedela sa tešiť zo svojej rodiny, z práce, zo stretnutí s ľuďmi, zo života. Možno však žila príliš intenzívne, príliš sa rozdávala. Len ona poznala tajomstvo, odkiaľ čerpala energiu a silu, čo ju charakterizovali. Toto tajomstvo si zobrala so sebou.

Keď píšem o jej neuveriteľnej vnútornej sile a obdivuhodnej vôli žiť, uvediem jej slová z posledného mailu, ktorý som od nej dostala v čase, keď jej zdravotný stav bol už veľmi vážny. Okrem iného napísala: „musím zosilnieť..., mám veľké rodinné a pracovné plány. Si ich súčasťou...“

Odišla prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc. Avšak v spomienkach, myslí a srdci tých, ktorí sme ju poznali a mali ju radi, zostáva.

Češť jej pamiatke.

doc. PhDr. Marta Bačová, CSc.
Katedra andragogiky FHPV PU v Prešove

Zhasla hviezda prof. PhDr. Anny Tokárovej, CSc. ...

Dva týždne pred nedožitými šesťdesiatymi siedmymi narodeninami nás všetkých zarmútila správa o odchode „MALEJ VEĽKEJ ŽENY“ prof. PhDr. Anny Tokárovej, CSc., ktorej zaslúžene patrí adjektívum „VEĽKÁ“. Jej meno sa v česko-slovenských podmienkach v začiatkoch spája s rozvojom sociologických aspektov výchovy, neskôr to boli teoretické otázky etablojúcej sa disciplíny pedagogika dospelých. V posledných dvoch deceniách akcentovala rozvoj sociálnej práce a rodových štúdií.

Prof. Anna Tokárová mala šiesty zmysel pre odhalenie tém, ktoré „viseli na vedeckej oblohe“ a ktoré boli „in“. Či už to bol systémový prístup v sociológii výchovy a

vzdelávania dospelých, pedagogická efektívnosť a optimalizácia, sociálna práca a ľudské práva, globalizácia, vzdelanie žien, kvalita života, mýty a stereotypy o ženách a mužoch vo svetle politiky rodovej rovnosti a feministickéj kritiky a mnohé iné, ktorých výpočet by bol veľmi dlhý...

Avšak azda najznámejším počinom je a dlho bude jej editorstvo publikácie Sociálna práca. Kapitoly z dejín, teórie a metodiky sociálnej práce, ktorá vyšla vo viacerých reedíciách a mnohí ju poznajú pod označením „zelená Tokárová“. Stala sa „prvou dámou a nestorkou sociálnej práce“. Bola pri zrode sociálnej práce na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove, zrode Asociácie vzde-

lávateľov v sociálnej práci na Slovensku a zrode česko-slovenského časopisu Sociálna práca/Sociální práce, kde bola dlhoročnou predsedníčkou redakčnej rady. Na pôdu prešovskej filozofickej fakulty vstúpila ako študentka v roku 1964 a v priebehu štyridsiatich deviatich rokov vtlačila pracovisku pod svojím dvadsaťročným vedením „pečať prešovskej školy sociálnej práce“. Vychovala mnohých študentov, ktorí sa neskôr stali jej kolegami, viacerí stáli a stoja na významných postoch. Svojím optimizmom, humorom, dobrou náladou a úsmevom dokázala spájať ľudské mosty. Zároveň bola známa svojou profesionálnou náročnosťou, kritickosťou s rozmerom ľudskosti a podpory. A tak často vyburcovala študentov a kolegov k výkonu, ktorý ich posúval do mét, o ktorých ani sami netušili. Dokázala sa mnohokrát pobiť za dobrú vec, argumentovať, hľadať odpovede na zložité a konfliktné otázky. Bola nositeľkou siedmich významných ocenení a domnievame sa, že ostatné, z roku 2011, čestné uznanie ministra práce sociálnych vecí a rodiny Jozefa Mihála „Výnimočná žena Prešovského samosprávneho kraja“ pri príležitosti vyhlásenia prvého ročníka súťaže „Výnimočné ženy Slovenska“, plne vystihuje jej osobnosť.

Rezultujúc výpočet mnohých superlatívov možno povedať, že v osobe profesorky PhDr. Anny Tokárovej, CSc. Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Inštitút edukológie a sociálnej práce, stráca vý-

znamnú vedkyňu, pedagogičku, kolegyňu, priateľku a ... Veríme, že jej blikajúca hviezda bude naďalej svietiť v našich srdciach a myšliach.

„Anka, lúčime sa s tebou básňou, ktorú pre Teba napísal Juraj Skyba:

V RIEKE ŽIVOTA

**Pokojná hladina v jej rieke života,
rozčerila sa...**

*Aj napriek búrlivému povrchu
vo vnútri pokoj, sila a vôľa
inšpiráciou bola...*

*Nevedno, kam až rieka tečie.
No jej prameň bol tu na zemi,
medzi rodinou, priateľmi, študentmi...*

*Fluminis aeternam - rieka večná,
to je tá rieka, ktorá tu s ňou tiekla.*

*S láskou spomínať a dedičstvo múdrosti
bude nám, ktorí sme Vás mohli poznať,
ctou ďalej odovzdať“.*

Češť jej pamiatke!

doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Foto: Mgr. Matej Tokár

Životná púť našej drahej kolegyne, manželky, matky, starej mamy Bibiány Pavlovičovej sa po nešťastnej dopravnej nehode skončila 15. mája 2013.

Narodila sa 9. 10. 1955 v Prešove. Bola absolventkou Strednej ekonomickej školy v Prešove, odboru všeobecnej ekonomiky. V období rokov 1974 až 1978 sme sa s ňou mohli stretnúť pri nákupe gramofónových platní v predajni Opusu, kde pracovala ako predavačka. Potom nastúpila na Filozofickú fakultu Univerzity P. J. Šafárika Košice so sídlom v Prešove ako administratívna pracovníčka na Katedre ruského jazyka a literatúry a Ka-

Lúčime sa s Bibiánou Pavlovičovou...

tedre nemeckého jazyka a literatúry. V období rokov 1983 až 1989 pracovala ako samostatne tvorivá pracovníčka vo Výskumnom ústave výrobného družstevníctva Praha, detašovanom pracovisku v Prešove. 1. 12. 1989 sa vrátila na Univerzitu P.J. Šafárika Košice, konkrétne na Katedru geografie Pedagogickej fakulty so sídlom v Prešove, do funkcie samostatnej referentky. Od 1. 7. 1992 bola priradená na dekanát Pedagogickej fakulty, kde viedla oddelenie pre ucelenú agendu VVČ, edičnú činnosť, habilitačné a inauguračné konania, obhajoby kandidátskych dizertácií a doktorandského štúdia. Po rozdelení Pedagogickej fakulty, už Prešovskej univerzity v Prešove, sa stala zamestnankyňou Fakulty prírodných a humanitných vied Prešovskej univerzity v Prešove a od 15. 1. 2003 bola zaradená ako samostatná odborná účtovníčka v útvaru zásob a majetku. Zavádzaním nového finančného informačného systému Sofia bola 1. 3. 2006 priradená na Rektorát Prešovskej univerzity v Prešove, v tom istom pracovnom zameraní.

Strácame v nej kolegyňu, priateľku, známu, ktorá tvorila súčasť kolektívu, či už za pôsobenia na jednotlivých pracoviskách, na turistických stretnutiach organizovaných TJ Sláviou Prešov, v Základných organizáciách Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku na FHPV a Rektoráte PU v Prešove, a či jednoduchých zájazdov do Poľska.

Pohľad na fialovú farbu nám ju bude pripomínať, lebo často nosila oblečenie a obklopovala sa kvetmi a vecami s odtieňmi tejto farby – farby kráľov. Bude mi chýbať aj úsmevom vyslovená veta: „Ľubo, dosť ... nevymýšľaj!“

Tak dobre, Biba, končím!

Češť Tvojej pamiatke!

Mgr. Ľuboslav Krajňák

Foto: autor

Japonsko – splnený sen

*Japonsko – krajina vychádzajúceho slnka. Ostrov-
ný štát je pre mnohých nedosiahnuteľný a tajomný.
Pre niektorých je to iba sen dostať sa tam, no nám sa
to vďaka Prešovskej univerzite v Prešove podarilo.*

Najväčšie poďakovanie patrí Ústavu ázijských štúdií a Arovi Chikashi-ge s manželkou Emiko, ktorí sa úpenlivo snažili zrealizovať tento exkurzno-vzdelávací program, čo sa im napokon úspešne podarilo.

Koncom júna 2012 sme spred Prešovskej univerzity v Prešove vyrazili na dlhú cestu. Po dvanásťhodinovom lete sme boli šťastní, že máme pod nohami pevnú zem, a o to lepšie, že tú japonskú. Hneď nato sme sa vybrali do Yoyogi parku, kde sme si pozreli krásnu prírodu a načerpali trochu síl do ďalšej púte. Po načerpaní novej energie sme pokračovali do domu Yonedovcov, kde sme mali možnosť zúčastniť sa na klasickom domácom čajovom obrade.

Počas ďalších dní sme navštívili rôzne zaujímavé miesta. Napríklad na Tokyo Tower sme mali Tokio ako na dlani. Bol to nádherný pohľad, ktorý sa nenaskytne každému.

Ako klasickí turisti sme nemohli obísť budhistický chrám lemovaný stánkami s rôznymi japonskými suvenírmi, ako sú vejáre, paličky, mince, pochutiny a iné. Azda najkrajšou časťou dní prežitých v Japonsku boli spoločné večery, kedy sme sa najčastejšie stretávali

s Japoncami, ktorí sa učia po slovensky. Zaujalo a potešilo nás, že taká vyspelá krajina ako Japonsko má záujem práve o naše malé Slovensko do takej miery, že niektorí sa učia našu reč.

Rozlúčka s hlavným mestom bola naozaj originálna. Stretli sme sa s členmi Japonsko-slovenskej spoločnosti. Keďže sa práve blížil sviatok, ako je u nich vtedy zvykom, napísali sme svoje prania na farebné papieriky, ktorými sme potom ozdobili bambus.

Na ďalší deň sme sa presunuli do mestečka pod horou Fuji, ktorá sa nám, bohužiaľ, neukázala. Bolo to mesto Gotemba. Neskôr sme sa dozvedeli, že hora Fuji sa zakryje oblakmi stále, keď do mesta prídu pekné dievčatá.

Jedným z ďalších nezabudnuteľných zážitkov bolo stretnutie s dievčenským skautským oddielom. V jeden pekný, avšak už chladnejší večer, nás skautky učili variť tradičné japonské jedlá, ako curry, krevetovú polievku a iné. V nasledujúci deň po ceste k činnej sopke nás však chuť do jedla prešla, pretože nás omámil závan síry, ktorý vychádzal z vnútra sopky.

Ak hovoríme o Japonsku, nesmieme zabudnúť na ich písmo a kaligrafiu. Písať štetcom nás učil priamo v súčasnosti najznámejší majster kaligrafie v Japonsku pán Torimia, ktorý bol tiež auto-

rom nádherne napísaného názvu jednej luxusnej reštaurácie, v ktorej sme mali možnosť ochutnať surové ryby. Po týchto krásnych a príjemných dojmoch sa niektorí členovia našej výpravy tešili domov na slovenské jedlo a prírodu. Dve z nás si však dali záväzok a v tomto roku sa tam chystáme znova! A teraz na dlhší čas... Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým, ktorí organizovali našu cestu a aj našim Japoncom za to, že nám umožnili tráviť s nimi chvíle, na ktoré budeme určite dlho spomínať. Ďakujeme.

zvu jednej luxusnej reštaurácie, v ktorej sme mali možnosť ochutnať surové ryby. Po týchto krásnych a príjemných dojmoch sa niektorí členovia našej výpravy tešili domov na slovenské jedlo a prírodu. Dve z nás si však dali záväzok

Tatiana Orečná, Katarína Zamboryová
študentky PU v Prešove
Foto: archív UAŠ PU

Dramfest 2013

Angličtina na prešovských divadelných doskách

„Celý svet je javiskom.“ Známy výrok Williama Shakespeara rozhodne platí aj pre tohtoročný Dramafest, ktorý sa uskutočnil dňa 29. apríla 2013 v Divadle Alexandra Duchnoviča v Prešove. Divadelné predstavenia v anglickom jazyku sa odohrali už po šiestykrát, ktoré ako inak, opäť zorganizoval Inštitút anglistiky a amerikanistiky FF Prešovskej univerzity v Prešove pod vedením docentky Zuzany Strakovej. Podujatie bolo súčasťou legendárneho Akademického Prešova.

Jedinečné divadelné vystúpenia, ktoré predviedli žiaci základných a stredných škôl z východného Slovenska, sa pýšili nápaditosťou a pulzujúcou energiou. Diváci videli spontánne predstavenia plné reflexie, parafrázovania, či študentskej recesie vo forme ľudových rozprávok alebo paródii. Viaceré scenáre si žiaci upravili samostatne za podpory svojich vyučujúcich a ich herecké výkony potešili a zabavili porotu aj obecenstvo.

Výnimočnosť festivalu nespočíva iba v tom, že dáva mladým ľuďom priestor na realizáciu, ale núti ich vyjadriť svoje pocity a myšlienky v anglickom jazyku. Vďaka tomu sa výučba anglického jazyka stáva zábavnejšou a zmysluplnejšou. V Dramafeste nikto nevyhral, ani nikto neprehral, ale každý bol za svoj výkon a snahu ocenený. V neposlednom rade nesmieme zabudnúť na organizačnú pomoc študentov 2. ročníka odboru Angličtina v medzinárodnej obchodnej a kultúrnej praxi, ktorí sa už teraz spolu s nádejnými hercami tešia na ďalší ročník.

Účinkujúci: ZŠ Čsl. armády – Prešov, ZŠ Krosnianska 2 – Košice, ZŠ Lubotice, ZŠ T. J. Moussona – Michalovce, ZŠ Bajkalská – Prešov, ZŠ Šmeralova – Prešov, ZŠ Medzany, Gymnázium Konštantínova – Prešov, Gymnázium sv. Edity Steinovej – Košice, Evanjelické kolegiálne gymnázium – Prešov

Simona Kráľová (2. ročník AJKB)
Foto: archív IAaA FF PU v Prešove

www.unipo.sk
www.univerzitne.info

ISSN 1337-9208

9 771337 920002

0 2